

Velja po pošti:

za celo leto naprej K 26.—
za pol leta " " 13.—
za četrt leta " " 6.50
za en mesec " " 2.20

V upravnishvu:

za celo leto naprej K 20.—
za pol leta " " 10.—
za četrt leta " " 5.—
za en mesec " " 1.70

Za pošlj. na dom 20 h na mesec.

Posamezne štev. 10 h.

SLOVENE

Inserati:

Enostop. petivista (72 mm):

za enkrat	13 h
za dvakrat	11 "
za trikrat	9 "
za več ko trikrat . . .	8 "

V reklamnih noticah stane enostopna garmondvrsta 26 h. Pri večkratnem objavljenju primeren popust.

Izhaja vsak dan, izvemši nedelje in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Uredništvo je v Kopitarjevih ulicah št. 2 (vhod čez dvorišče nad tiskarno). — Rokopisi se ne vračajo; nefrankirana pisma se ne sprejemajo. Uredniškega telefona št. 74.

Političen list za slovenski narod

Upravištvu je v Kopitarjevih ulicah št. 2. — Vsprejema naročnino, inserate in reklamacije. Upraviškega telefona št. 188.

Današnja številka ima „Prešernovo prilogo“.

Nekaj naše narodne bilance.

Z začetkom jeseni se začneja v družabnem življenju nova „sezona“, da rabimo tak bolehlav izraz za svoje zdravo gibanje. In zato je na mestu, da se ozremo nekoliko po sedanjem stanju kulturnih, narodnih in strankarskih stremiljenj v slovenskem narodu, da si ustvarimo iz tega program za bodoče delovanje.

Letna skupščina „Slovenske krščanske socialne zveze“, katere obširno poročilo je našim čitateljem odprlo pogled v vseobsežnost in bujno raznovrstnost kulturnih stremiljenj tega organizma, ki je vkljub svoji ogromnosti mladostnoživahen, je pokazala, da je zdaj težišče našega duševnega gibanja v izobraževalnih društvi. Vedno naraščajoča želja po izobražbi in živo zanimanje za vse socialne in politične pojave, ki se opaža vedno bolj v našem ljudstvu, nam je poročilo velikega napredka, katerega je zmožen naš narod. Če pomislimo, da je zdaj organiziranih v naših izobraževalnih društvi do 13 000 mož in mladeničev — in mladeničev je večina — ki vedno čitajo in agitirajo za dobro časopisje in koristno slovstvo, ki vneto poslušajo vsakovrstna predavanja in tudi sami že predavajo, ki ustanavljajo knjižnice, prirejajo pevske in dramatične predstave in se vzpodbujajo za vse, kar je vzvišeno in plemenito — če se ozremo na to izbrano armado, nas prešine veselje in ponos in dvigne se nam upanje v bodočnost. Koliko govornikov iz ljudstva je nastopilo le v Mariboru! To je kar kipelo vse mladih idej in navdušenja za prosvetno delo. To je prva vseslovenska organizacija, in morda se ne motimo, če trdimo, da se bo razširila sčasom tudi na jug med Hrvate ter postala tako veliko kulturno jugoslovansko središče.

Ce se ozremo samo na predavanja — koliko prosvetno delo je že to! V Ljub-

ljani je vsak teden vsaj eno javno predavanje s prostimi debatami, včasih še mnogo več, ker vsako posamezno društvo skrbi za lastna predavanja. Izmed 130 Zvezinih društev prireja večina ob nedeljah javna predavanja. Skupni pregled, ki ga bo letos izdala „Zveza“, bo podal zanimivo sliko tega res ljudskega dela. Želeli je, da se kmalu osnujejo pokrajinski odbori, ki naj skrbijo, da se izobraževalna društva ustanove po vseh župnijah. Kar se drugod imenuje „University extension“ — to pri nas izvaja ta „Zveza“ ne le v mestih, ampak tudi na deželi, in kar je glavno — vse iz lastne moči.

Proti njej je osnovalo nekaj dijakov, ki stoje na ateistiškem temelju, „Prosveto“ in „Akademijo“, ki sta si stavili namen, razširati materialistiško svetovno naziranje in pobijati krščanske misel. A njih delo je obstalo že v začetku vkljub velikanskemu vpitju, ki so ga dvignili, preden so znesli svoje prvo jajce. Nimajo predavateljev in — nimajo poslušalcev. Kakšna „Edinost“ se še ogreje zanje.

Vesel je napredek v dijaštvu. Slovensko krščansko misleče dijaštvo se mora zavesti, da je njegova naloga delati za naše ljudstvo. Zato se pa mora usposobiti, gojiti mora stik z ljudstvom, da mu ne odmré, in zato pozdravljamo sodelovanje dijaštva pri „Slovenski krščansko-socialni zvezi“. Cesar nam država ne da po šolah, to si ustvarimo sami po svojih svobodnih društvi z lastno močjo!

* * *

Narodnogospodarsko gibanje na Slovenskem je stopilo v dobo naglega sicer, a vedno bolj mirnega in umerjenega razvoja. Uspehi posejilnic so krasni in po sodbi strokovnjakov presegajo daleč uspehe po drugih avstrijskih deželah. Ostalo združništvo pa si počasi z vsemi modernimi pripomočki išče krepkega temelja in si odpira pot na svetovni trg za boljši dohodek. Trdnjava in zaščitnica vse te organizacije je „Zadruga zveza“, ki se je postavila na najširšo podlago in zbira zdaj v svoje okrilje ne le slovenske, ampak tudi hrvaške za-

druge v Istri in Dalmaciji. Ker se ravno zdaj vrši proces združevanja, smemo reči, da bo v kratkem obsegala „Zadruga zveza“ 300 društev. In kaj pomeni to? Če računamo na eno zadrugo povprek po 200 članov, nam predstavlja to skupaj 60.000 članov, in ker so to večinoma rodbinski očetje, ki vsakega lahko štejeemo za pet, obsega „Zadruga zveza“ okroglo 300.000 oseb. Kaj pomeni to pri narodu, ki šteje vsega skupaj 1,300.000 ljudi, si lahko vsakdo misli.

Jasno je, da je tu bodočnost slovenskega ljudstva. Zato se pa sovražniki ljudstva najbolj zaganjajo v to organizacijo. In sicer je njih prvi namen, da ljudstvo z lažmi in obrekovanjem izkušajo odvrgniti od zveze. To je zdaj sploh edino delo liberalne stranke. Eden od teh žalostnih junakov je roval po Dalmaciji — brez uspeha, drugi so lagali po časopisju, denuncirali na državno pravdnishvito itd. Bilo je zastoj in bo ostalo zapisano njim v večno sramoto.

Drugi način oškodovanja je pa ta, da izkušajo združništvo razkosati. Nekateri delajo to iz samoljubja, partikularizma ali koristolovstva. Drugi pa delajo to po zistemu, katerega namen je oslabiliti moč ljudske organizacije.

A naraščajoča moč zdrave ideje bo pregnala te netopirje in ustvarila mogočno jugoslovansko združno centralo, v kateri bodo prej ali slej združeni poleg Hrvatov tudi vsi Slovenci. Iz te organizacije bodo izšle slovenske narodno-gospodarske šole; tu se zbira sila, ki bo ustvarila premožnejši, mogočnejši rod, nego zdaj živi v naših pokrajinah.

* * *

Iz naše bilance ne smemo izpustiti izseljencev. Njih število znaša gotovo 100 000 do 120 000. Dozdaj so se številke štele pri nas kot izguba. A naša organizacija mora zvezati vse razkropljene člane našega naroda. Velevažne so v tem oziru resolucije mariborskega shoda, ki je razpravljala o izseljevanju s stališča narodne kolonizacije. V tem pogledu so naši bratje v Ameriki že mnogo storili. Obrniti pa mo-

ramo pogled tudi v druge kraje, kjer nas čaka obilo dela!

* * *

In slednjič še besedo o naši — politiki. Ta nam je postala nekako zadnja stvar, ker vsi trajni politični uspehi ali neuspehi so slednjič odvisni od dela na drugih poljih.

Katoliškonarodna stranka obsega danes gotovo devet desetih vsega slovenskega naroda. To pa zaradi tega, ker pristaši te stranke delujejo neumorno na vseh poljih narodne prosvete in s svoje požrtvovalnostjo in nesebično delavnostjo vlečejo mase naroda za seboj k vedno novemu napredku.

Slovenski liberalci so se združili z Nemci, da jim ti režejo politični kruh. Skupno zatirajo slovensko ljudstvo. To je glavni znak sedanjega položaja. Vsled gorostasno krivičnega volilnega reda je ljudstvo v manjšini proti tujcem, ki zaničujejo njegov jezik, njegove običaje in njegov obstanek. Zato je dvignila pred štirimi leti katoliškonarodna stranka prapor obstrukcije. „Proč s krivičnim volilnim redom! Ljudstvu pravice!“ je bilo nje geslo. Že štiri leta hočejo nasprotniki izstradati slovensko ljudstvo, da bi se odvrgnili od katoliškonarodne stranke. Združeni slovenski in nemški vladni liberalci so vse storili, da bi ta namen dosegli. Dr. Tavčar je proglasil načelo: Liberalcem groš, klerikalcem knof! Tako se zdaj dela na Kranjskem!

In uspeh? Danes lahko rečemo, da je katoliško - narodna stranka podvojila svoje sile. Postala je slovenska ljudska stranka, ali bolje: ona je slovensko ljudstvo, in proti njej so le odpadniki in izdajavci.

Nezadovoljnost, ki so jo hoteli vžgati proti tej ljudski stranki, se obrača proti sedanjemu zistemu v deželi. Dokaz ze to je učiteljska obstrukcija pri deželni konferenci, ki je pokazala, da je duh obstrukcije tako napredoval, da so celo učitelji odpovedali vladi pokorščino.

Treba je torej narediti zopet red v de-

LISTEK.

Tamburašica.

Spisal J. S.

Na vrtu v gostilni sede gostje. Večer je, vroč julijski dan je bil in zdaj je hladen večer. Visoko gori šumijo vrhovi kostanjev. Okrog je mir; pri okroglih mizicah sede pri kozarcih piva meščani. Med mizicami se sučejo mlade točajke ter prinašajo pijače. Prijetno je tu. V sladkem zadovoljstvu se ziblje tam na stelu debel gospod v najbolj lahkotni poletni obleki in šesi briše pots tolstega podbradka. Sedeti v hladnem večeru pri kozarcu piva, to mu je polovica življenja. Pri drugi mizi sedi cela vesela družba, tam uradnik s celo družino, tam nekaj mladih brezdenarnih dijakov, tu nekaj ponosnih častnikov, tam par blelih uradnikov. Vsi najdejo tu počitka in veselja. In tam v kotu sedi sam esamljen Makso Boran, jurist... Pred njim čaša piva in prazen krožnik. Bere časopis. Ne meni se za družbo — on je sam.

Na vrtu se začuje veselo vznemirjenje. Makso Boran ne čuje ničesar — on bere dnevne novice. Vstopila sta na vrt dva — menda oče in hči. On ima kitaro in ona

tamburico. Vsedla sta se k mizi nekako na sredi vrta, stavec je razgrnil note — in pričela sta...

„Oj djevojko, oj djevojko...“

Vse je utihnilo, vse je mirno, vse posluša... Kako lepo ji hiti pesem izpod tresuljice... Častniki in dijaki so opazili njeno lepoto in delajo opazke o njej. Ona se ne meni za to. Res, lepa je. Bled obrazek z nekakimi mističnimi očmi, obkrožen s črnimi kodri, vitka postava srednje velikosti. Nedožnost in neka skrivna žalost ji sije na obrazu. Njena nežna, bela ročica ji komaj vidno drsi nad strunami lepe, okrašene tamburice. Vse jo opazuje, vseh oči so oprte vanjo. Tu in tam se čuje glasna pohvala in odobravanje. Oče je star. Ima sivo brado in resen obraz. Oba sta oblečena lepo, dostojno. Ona je razoglava, ima črno pelerino, in on je v črnem površniku. V krasni harmoniji ubira stavec strune na kitari. Globoko zamišljeno zre predce v note in le zdajpazdaj se ozre skrivaj po gostih. Ona se ne ozira; gleda v note in z obraza se ji bolj in bolj bere tista otožnost; glasovi tamburice so glasovi njene duše, prevarane, nesrečno ljubeče duše...

Končala sta prvo pesem. Glasno ploskanje, odobravanje in klici-živio se začuj po vrtu. Dijaki ploskajo najbolj, častniki pa opirajo svoje oči v tamburašico. Stari gospod pri čaši piva je pogladil z obema rokama svoj rejeni trebuh in prikimal z glavo. Vesela družba pri drugi mizi je veselo ploskala... Makso Boran nič ne ploska, on bere dnevne novice.

In zadonela je druga pesem. Milo, milo odmevajo glasovi v tihi večer. Kdo razume te glasove! Mehkočutnega ali nesrečnega človeka bi objela melanholija in plačal bi z zadnjim krajcarjem, da bi smel poslušati dalje, dalje, cel večer, celo noč... In zopet so vsi vrpli vanjo oči. Kaki glasovi hite izpod njene spretnosti, drobne ročice!

Končana je pesem z istim uspehom. Ploskanje, odobravanje, pohvala, živio...

Stavec vstane in se prikloni na štiri strani. Novo ploskanje... Ona vzame lesen torilček in gré od mize do mize pobirat denar. Vsi ji mečejo z veseljem svoje darove in ona se zahvali s tako hvaležnim pogledom in s kratko „Hvala“.

In marsikdo bi rad vrgel še zadnji groš

v njen torilček, samo da bi prejel še en tak pogled od nje.

In tako je prešla vse mize, hvaležno priklanjaje se gostem na desno in levo. In tam pri strani je še sedel Makso Boran. Ni se menil za vse, on je še vedno bral dnevne novice. In približala se je njegovi mizi in — obstala. On ni vzdignil glave, kot da se ne meni za nič.

„Makso“, zašepetala je ona boječe... On jo je pogledal... Njegov pogled je bil resen, strog, neljubeznjiv...

Zdelo se ji je, da se je zvrtil svet okoli nje. Debla kostanjev in mizice z gosti vred so za trenutek izginile, električne luči so se izpremenile v metno večerno svetlobo...

Obrnila se je in odšla... Vedela je, da jo vsi opazujejo. Postala je nekoliko in se zavedla...

In zopet je sedela na svojem stolu poleg očeta, zrla mrtve note pred seboj, izpod njenih prstov pa je vrela tiha tožna pesem. Ti glasovi... Okrog vse tiho, vse mirno, vse poslušajo. Ona pa igra otožno pesem svoje duše. On jo tudi čuje, mora jo čuti, mora... Trepetajoči, tožeči glasovi so doneli po vrtu, njena roka je drsela sama od sebe po stru-

želi. A kdo ga bo naredil? Oni ne, ki so krivi splošne desorganizacije! Oni se slepe z bengaličnim ognjem pijanih veselih v slavnosti, a to jih ne reši — padli bodo tje, kjer je prestor za odpadnike in izdajavce! Z mirnim srcem gledamo nasproti prihodnjim volitvam. Cela vrsta prej liberalnih občin, ki je volila zdaj katoliško - narodne meže, nam jamči, da bomo porazili prihodnjič sovražnike našega ljudstva.

Zato le dalje — na delo!

Tedenski pregled.

Srbski listi so pridno vabili občinstvo, naj pohiti k Prešernovi slavnosti v Ljubljani. Mnogo odličnih Srbov se je odločilo za daljino pot, dasi imajo doma v Belgradu isti dan polno drugih slovesnosti n. pr. praznovanje polnoletnosti prestolonaslednikov. V imenu belgrajske občine položijo srebrn venec na Prešernov spomenik. Profesorsko „Društvo srbsko“ prinese velik venec iz aluminija s primernim napisom. — V Ljubljani se je imela pretečene dni vršiti deželna učiteljska konferenca. Izvoljeni delegati so se sešli v „Mestnem domu“, kjer so bili zbrani zastopniki šolskih oblastev. Delegati so v imenu vsega učiteljstva podali izjavo, da stopijo v obstrukcijo, dokler se ne povišajo in uredijo plače ter so odšli. Uradni list trdi, da se je učiteljstvo pregrešilo proti v postavi utemeljeni dolžnosti. — Kolera preti. Na Pruskem je obbolelo do zadnjega časa okrog 100 oseb, umrlo čez 30. Zdravnikov pomanjkuje. — Razstava učil v Ljubljani je bila ves teden močno obiskana; slovesno se bo zaključila v torek dopoldne. — Vstaji v nemški Afriki so napadli tudi nekaj misijonov. — Vedno bolj narašča gibanje za splošno volilno pravico na Ogrskem. — Izvrševalni odsek ogrske kraljeve je imel sejo; posvetoval se je o splošni volilni pravici ter o obožbi ministrstva. Koalicija hoče zahtevo po armadnem jeziku zapostaviti ter pričeti boj proti ministrstvu. — Soprogka stotnika Kavčiča je dobila patent za iznajdbo aparata, ki ohrani pecivo, kruh idr. sveže do 6 dni. — V Tesinu je bil 3. t. m. velik poljski ljudski shod. Navzočih je bilo 6000 oseb. Shod je zahteval enakopravnost pri sodiščih, poljsko učiteljstvo, splošno enako in direktno volilno pravico. — V Mariboru je bilo v ponedeljek zborovanje „Krišćansko socialne zveze“, ki se je srečno izvršilo ob velikanski udeležbi. Navzoči so bili zastopniki vseh slovenskih dežel in pokrajin, samo iz Kranjske čez 300 mož in mladeničev. Nemci, oziroma nemškutarji mariborski so plašili in strašili po časopisih, vzpizorili pri dohodu Kranjcev otročje-smešno demonstracijo, za katero se ni nihče zmenil, saj se Slovenci nismo šli pretepati, pač pa učiti in vzgojevati (seve ne po zgledu mlečnozobih hajlovcov). Možatost vrlih udeležencev so občudovali celo pametni Nemci. — Pri pozdravnem večeru se je občinstvo kar trlo. Godba, petje, tamburanje, navdušeni govori in pozdravi — vse se je komaj vrstilo. Predavanja, razprave, in razgovori, ki so bili na sporedu naslednji dan, so bili tako zanimivi, tako poučni in koristni, da so navzoči brez posebnega truda vztrajali dvakrat po 4 ure v natlačeno polni, krasni dvorani „Narodnega doma“. Tudi neprijatelji kršč. soc. organizacije so morali priznati radi neradi: „To je delo za narod!“ „Slovenec“ je med tednom prinašal dolga poročila o posameznih razpravah. Že naslovi „Društvena organizacija“, „Društvene knjižnice“, „Izdajanje časnikov in knjig“, „Socialni kurzi“, „Društvene zabave“, „Gojitev petja“ itd. kažejo, da se je naša organizacija zbrala v Mariboru za velenarodno delo. Bog daj blagoslova in obilo sadu! Razprave in resolucije bodo napisane v „Društenem koledarju“ 1. 1906. Naročajte ga! Prihodnje letno zborovanje „Zvezino“ bo v Žilpolju na Koroškem. — Iz Peterburga se naznanja, da bo začela stavkati ruska inteligenca: profesorji, zdravniki, inženjerji itd. V Baku so bili tudi nemiri, ker so vojaki vozili namesto stavkujočih uslužbencev mestne železnice. Streljalo se je od obeh strani. V mestu in okolici so nastali tudi velikanski požari nafte; gorelo je 300 fonten ter zaloge nafte, vredne tri milijone rubljev. — Po vojski. Demonstracije na Japonskem se še vedno ponavljajo. Na shodih nastopajo govorniki proti miru. — Witte bo odlikovan ter bo dobil od carja častno darilo — dva milijona rubljev. — V torek, 5. t. m. je bila mirovna pogodba podpisana; podpisal je najprej Witte, potem Komura. Ruska armada se bo umaknila sedaj v Harbin, japonska pa v Mukden. Linovci je postal carski namestnik. Vojni stroški stanejo Rusijo okrog dve milijardi rubljev. —

nah, t ha otožnost je zakrila njen obraz... Ta pesem!...

To so tožbe pri lepih spominih. Pred letom sta bila na Bledu z očedom. Mnogo gospode je bilo na počitnicah; ona se spominja, kako krasni poletni dnevi so bili to. Zvečer sta igrala po gostilnah, hotelih in vrteh, po dnevi pa se je lahko vozila po jezeru, ali pa posedala na bregu. In nekoč se je odpeljala na jezero. Solnce se je bližalo temnim triglavskim vrhovom. Odplula je od brega — sama; to ji je bilo v veselje; zvečer je imela igrati na gostilniškem vrtu. In dolgo se je vozila po jezeru, počasi, mirno, veselo... Colnički in čolni so hiteli semtertja, storil se je večer in jel je padati mrak. Večerno žarenje za meglenimi gorami, nemirno šumenje vetrov, oživiljeni breg in s čolnički polneče se jezero — to je večer, krasen večer... Njena čista duša se je veselila v tem večeru in sanjala je sama, daleč tam sredi jezera, sanjala o majki, o domovini. Iz njene duše je vzkipela pesem:

„Lepa naša domovino...“
Večerna zvezda se je prikazala tam na južnem nebu, mrakovi so padali niže, niže — bližala se je noč. Na obali so se zasve-

Godovi prihodnjega tedna.
Nedelja 10. sept. Ime Marijino, Nikolaj Toled., Pulherija d.; ponedeljek 11. Prot in Hiljant m.; 12. Pelagij m., Gvidon; sredo 13. Virgilij m., Amijat (Ljubivoj) šk.; četrtek 14. Notburga d., Povisanje sv. križa; petek 15. Nikodem m., Evtropija; sobota 16. Ljudmila vd., Kornelji in Cidrijan m.

Oboroženje Srbije.

(Razgovor našega dopisnika z vojnim ministrom.)

Belgrad, 4. sept.

Zadnje dni se je v srbskem časopisju zopet pričelo pretresavati vprašanje o oboroženju srbskega topništva z brzostrelnimi topovi. Vsak list to vprašanje telmači po svoje in človek, ki to stvar zasleduje po listih, ne ve, pri čem je.

Da bi o tej stvari dobil natančnih podatkov, na podlagi katerih bi bilo možno dalje govoriti o tem za Srbijo jako važnem vprašanju, sem šel k viru, kjer sem mogel dobiti ono, kar želim. Zaprošil sem o tem za pojasnilo samega vojnega ministra, polkovnika generalnega štaba Vasilija Antonića.

Minister je najprej na kratko povedal zgodovino vprašanja o preoroženju srbske vojske, ki se vleče že 2 leti. L. 1903. je 8 srbskih častnikov obšlo vse tovarne topov: Armstrongovo in Vikersevo na Angleškem; Sen-samonsko in Krezotovo na Francoskem; Kruppovo in Düsseldorfsko na Nemškem; Kokrilovo v Belgiji in Skodovo v Avstriji. Ta častniška komisija je imela nalogo, dobiti natančne podatke o tem, katera tovarna topov zasluži, da se udeleži konkurence za nabavo topov Srbiji. Ta komisija je priporočila vse tovarne, razun Armstrongove in Kokrilove.

Bivša radikalna vlada je v zadnjem trenutku odstopila od zahteve po poizkušnjah in to je bil tudi en vzrok njenega padca. Kako o tem misli sedanja vlada? prašam jaz.

Naš kabinet je že prve dni svojega delovanja v upravi dežele stal na tem stališču, da so preizkušnje topov neobhodno potrebne, in je sklenil, da se preizkušnje vrše v deželi sami.

A sedeč po pisanju nekaterih listov v zadnjem času, ste zapustili to stališče?

Ne, to ni natančno. Jaz sam sem se obrnil na 6 tovarn topov, ki jih je priporočila prejšnja komisija in zahteval od njih, da pošljejo svoje topove na preizkušnjo. Medtem pa odgovor tovarn ni bil dovoljen, kakor smo se mi nadajali. Po odgovoru tovarn je stala vlada pred alternativno, da se v deželi sami vrše preizkušnje z 2, ali največ s 3 tovarnami, ali da se vrše v samih tovarnah in tedaj bi tekmovalo 6 tovarn z 8—9 modeli, ker imajo posamezne tovarne več modelov.

In vi ste seveda sklenili, da se preizkušnje vrše v tujini, v tovarnah?

Drugače nismo mogli.

Ta vladin sklep je brez dvoma pametnejši in koristnejši, ko več tovarn iz raznih vzrokov noče poslati sem svojih topov. A posamezni listi že trde, da bo to preizkušnja brez preizkušnje.

To ni točno, ker se bodo preizkušnje v samih tovarnah vršile tako, kakor bi se vršile v sami Srbiji.

To je jako lepo, a z ozirom na terenske razmere v Srbiji tam ne bo mogoče dobiti stabilnosti in jakosti topovskega materiala.

To je edini razlog, ki govori za to, da se preizkušnje vrše v deželi sami. Ali samo radi tega mi nismo mogli izbirati med 2—3 tovarnami, ko nam je na drugi strani

tile luči. Tam se je čulo šumenje množice. Tu sredi valov je vladal mir, skrivnostni, večerni mir...

Uprla se je v vesla in odplula k obali. A veter je vlekel njej nasproti, njene slabotne ročice so omagovale pred nasprotno silo. Skrajni čas je bilo oditi, skrajni čas. Gospoda se je vrnila z izletov in potrebuje zabave.

Večerni veter pa je bil čimdalje močnejši, vali so se zaganjali ob njen čoln in ni se ganila z mesta. Zasukala je čoln in plula po strani. Za njo je pridrčal čoln lahak, majhen in v njem je sedel mož lepe postave... Makso Boran. Pridrčal je vstric nje — bila je skoraj popolna noč — in vstavil čoln. Ona se je ozrla in ga spoznala. Videla ga je že večkrat tuintam v gostilni. Vselej je gledal nekako čudno, čudno... in ona je gledala skrivaj njega.

Skoraj vstrašila se je, ko ga je spoznala. Ta večer!

„Dober večer, gospodična.“
„Dober večer.“
„Plujete li h kraju?“
„Da.“
„To Vam je težko.“
„Da.“

na razpolago 8—9 modelov, ker imajo posamezne tovarne več variant, a vsi modeli bi se ne dobili v Srbiji. — Zato nam je na razpolago širje polje za kombinacije in povolnejše prilike za izbero topov. Pa tudi stabilnost in jakost se more v tujini doognati, akoravno ne tako dobro ke v Srbiji. Razložek bo le ta, da se bo ondi jakost materiala preizkušala na krajši inštanici ko v Srbiji.

Bo li preizkušnje na tujem izvrševala ista komisija, ki jo je odredil prejšnji vojni minister ali se bo odredila nova komisija?

Peprej odrejena komisija ima 18 članov; a to je preveč, ker je nepotrebno in predrago. Jaz sem odredil novo komisijo 10 članov, v katero sem poslal najboljše može. Jaz menim, da je to najboljša in najbolj praktična rešitev vprašanja o preoroženju srbskega topništva. Obvestil sem vse tovarne, da bom vsled izpremenjenih razmer poslal komisijo, da ta pod istimi pogođbami izvrši preizkušnje v sami tovarni. Tovarne so odgovorile, da na to rade pristanejo in da bodo komisiji dale vse na razpolago.

Kdaj pa bo šla komisija na pot?

Tega še sam popolnoma ne vem, a menim, da kmalu. Trajale pa bodo poizkušnje dva meseca.

Kaj je pravzaprav dolžnost te komisije?

Da točno preišče in zabilježi vse ono, kar je v programu za preizkušnje, ki ga je sestavil topniško-tehnični odbor. Tovarne jim bodo predale zaprte oferte s ceno in naslovom; te oferte se bodo odprle šele v Belgradu. Na ta način se be rešile cele vprašanje za Srbijo tako, da bo najbolje za njo. Ko se vse to izvrši, bom dal natisniti memoare o tem vprašanju, da svet vse natančno vidi, ker nimam razloga, da bi se vse to prikrivalo.

S tem sem izvedel, kar sem želel vedeti. Pri odhodu mi ji izjavil minister, da mi be v bodoče pripravljen postreči z natančnim razjašnjenjem vseh razmer in vprašanj v srbski vojski.

Pismo iz Bolgarije.

Sofija, 4. sept.

Volitve za občinske zastope so končane tako, kakor je to želela vlada, ki ni izbirala sredstev, da porazi opozicijo. Na mnogih krajih Bolgarske je ta dan tekla kri.

Te dni se je izvršila tudi preosnova kabineta. Knez je ustregel želji ministra notranjih del, faksičnega načelnika kabineta, Petkova, in odpuštil ministra za zgradbe D. K. Popova, svojega največjega ljubljence v kabinetu. Toda kot revanš je primoral Petkov tudi pravosodnega ministra dr. P. Stajkova, da je odstopil. Tega je knez najbolj nerad videl v kabinetu. Za novega ministra za zgradbe je imenovan dr. T. Gatev, predsednik „narodnega sobranja“, a pravosodni minister je postal prvak Stambulistov v Rusi, K. P. Najetov, odvetnik v Rusi, ki se mu doslej še ni nudila prilika, pokazati svoje državniške zmožnosti. Gatev je pošten človek, ki ne bo delal, kakor Popov, za svoj žep.

Silno se se razburili duhovi, ko je počil glas, da namerava Turčija kar na kratko odpraviti bolgarsko eksarhijo v Carigradu, ker vsak ve, da bi bil to za Bolgare v Makedoniji smrten vdaréc. Vladni organ „Novi Vek“ je hitro dementiral to vest, češ, da si

„Smem li vam pomagati?“
Pomisliła je in nazadnje nekako s trepetom izrekla besedo:

„Prosim.“
Pripel je svoj čoln k njenemu, presedel se v njenega in prijel vesla. Urno je zdrčal čoln. Peljala sta se molče, dolgo molče. Vali so se zabijali ob čolnih, veter je vel nasproti, njeni lasje so trepetali v vetru, Makso pa je z močno roko vladal obe vesli.

Cez čas je prenehal in spustil vesli.
„Zakaj ste odnehali, gospodine?“
On jo je gledal nepremično.
„Ah, plujte dalje, prosim vas.“
„Ni mogoče, gospodična...“
Njegovo govorjenje je bilo čudno, kot tisti pogledi. Zdelo se ji je, da čuje udarce njegovega srca. In molčala je in oprla oči tiho predse. Njeno srce je vstrepetalo v njegovi bližini.

„Zakaj ni mogoče, prosim vas. Meni se mudi na breg.“

„Gospodična, vam se mudi?“
„Da; njen glas je bil tresoč.“
„Poznate li Vi mene?“
„Da; prosim Vas veslajte; glejte, noč je in mi smo še daleč od obale.“

jo je izmislila opezičija. „Novi Vek“ trdi, da se kaj takega ne bo zgodilo, dokler upravljajo Bolgarijo Stambulovisti, ki se bore in potegujejo za duhovno neodvisnost Bolgarov v Turčiji. To je sicer umirilo javnost, ki se pa boji drugih presenečenj.

Turčija se neprenehoma oborožuje in pripravlja proti Bolgariji. Te dni je bilo iz Skoplja na bolgarsko mejo zopet poslanih 28 pjenirskih oddelkov, da delajo na nekaterih obmejnih trdnjavah.

Knez gre te dni na velike vojaške vaje v okolici Samakova. Po vajah, sredi oktobra, obišče knez francoskega predsednika Loubeta v Parizu. Spremljali ga bodo sledeči ministri: ministr. predsednik general Račo Petrov, minister za notr. zadeve Dim. Petkov in vojni minister general Mih. Savov.

Odstopivši minister za zgradbe D. K. Popov bo najbrže postal bolgarski diplomatični agent v Peterburgu, a sedanji agent dr. Stajkov, tudi velik ljubljenec knežev, ostane najbrže v Sofiji, da počaka prilike, da postane ministrski predsednik.

Z Gatevom sem imel priliko razgovarjati se o njegovem delovanju kot minister. Dejal je, da bo nadaljeval delo Popova in da bo, kolikor mogoče, delal nato, da se promet v Bolgariji olajša in postane hitrejši.

A za izvršitev teh vaših načrtov, gospod minister, ki bi izvršeni sicer zelo koristili bolgarski trgovini in industriji, je poleg dobre volje treba tudi denarja?

Nadejam se, da me bodo podpirali moji ministrski tovariši. Zato bo treba mallega posojila, če mogoče v deželi sami. Z malim denarjem bi se dalo mnogo storiti; ako bo pa tudi uspelo, to je v bežjih rokah.

Vem, da ima dr. Gatev dobro voljo, a zelo dvomim, da bi se mu posrečilo izvršiti vse, kar namerava in od česar bi Bolgarska imela veliko korist.

Tukajšnje srbsko društvo „Sumadija“ napravi v soboto, 9. septembra, velik izlet v Belgrad na slavnost proglašenja srbskega prestolonaslednika za polnoletnega. Ob tej priliki se s posebnim vlakom odpelje v Belgrad tudi več sto Bolgarov iz Sofije.

Pisal sem vam, da je Evlogi Gerov defraudiral v „Bolgarski zemljedelski banki“ nad 80.000 levov (frankov) in pobegnil. Evlogija so vjeli v Parizu. Od ukradenega denarja so našli pri njem le še 37.000 frankov. Evlogija prepeljejo v Sofijo, kjer bo sojen.

Zadnjič sem vam naznanil mišljenje najbolj navdušenega zastopnika ideje o „Balkanski zvezi“, Ivana Dimitrova, in sem vam obljubil, da vam sporočim tudi mnenja drugih bolgarskih politikov o tej stvari.

Najuglednejši bolgarski književnik, Nestor bolgarskih pisateljev, ljubljani starina Ivan Vazov, bivši minister prosvete, je bil tako ljubeznjiv napram čitateljem „Slovenca“ in napram meni, da mi je napisal svoje mnenje o tem vprašanju, ki se glasi:

„Balkanska zveza je stvar, ki ji iz celega srca želim, da dobi telo in kri in da se čim preje ustvari.“

A zakaj se to doslej ni zgodilo? Temu je vzrok mnogo stvari: pregrehe naše zgodovine (srbske in bolgarske); naša prošlost stara in novejša; pomanjkanje zrelih političnih mislil pri onih, ki vo-

Dalje v I. prilogi.

„Ali se Vam mudi, gospodična?“ Prijel jo je za roko in ona je molčala.

„Glejte, gospodična, kako sva sredi valov skupaj spela najina čolna, valovi bijejo ob nje, veter vleče nasproti, a midva plujeva, plujeva dalje. To je življenje in kje je mir?“ Govoril je strastno, koprneče. Nekaj je hotel povedati, a v resnici ni povedal.

In potem sta molčala... Ona se je ozirala po večernih zvezdah, čuden nemir ji je napolnil dušo. On je zopet nepremično gledal v oči, ona pa si ga ni upala pogledati.

Sedaj se komaj vsega spominja. Cez čas se je jel čoln zopet zibati dalje, počasi, počasi. — — — — —

In potem vsi tisti lepi večerni izprehodi na obali krasnega jezera, cele počitnice dan za dnem. On je bil učitelj v imenitni rodovini in je hodil podnevi z rodovino na izlete. Občevati je moral z domačo hčerjo in starejšim sinom, a zvečer je vselej prišel k njej.

Kako lepi večeri so bili to. In kolikokrat sta se zibala v čolnu na jezerskih valovih v lepih, tihih večerih, kot tistega prvega večera. Kako sladke sanje življenja so bile to. Sanje...

dijo usodo naših dveh narodov; le Slovanom lastna slabost za medsebojni prepir in needinost. Kakor se torej vidi, je mnogo sovražnikov ki nasprotujejo uresničenju te ideje.

Velikodušni pokret srbske in bolgarske omladine v zadnjem času za udejstvovanje tega ideala, pokret, ki je proniknil iz spoznanja velikih in obojestranskih interesov v sedanjosti in bodočnosti, bo najmočnejša propaganda, da ta dva bratska naroda sprejmeta to idejo. Neobhodno je le, da ta blagotvorni žar ostane vedno, da se veča; neobhodno je iskreno in lojalno delo obeh dežel, ponavljam: iskreno in lojalno.

Obožujemo se s pogumom, da se umakemo na obeh straneh; imejmo dovolj juštva, da pozabimo vse tesnosrčne narodne račune in da mislimo samo na eno: da bo srbski in bolgarski narod svoboden, silen in velik le v bratskem napredku in čvrsti politični zvezi.

V manj besedah ta jugoslovanski velikan ni mogel več povedati!

Revolucija na Japonskem.

Položaj na Japonskem je jako resen. Japonsko ljudstvo ni zadovoljno s sklenjenim mirom. Svoji nevolji daje duška z izjavami, ki so že popolna vstaja. Vstaje in prekucije pri bojevitih Japoncih sicer niso nič nenavadnega in japonsko državo so pretresali že hudi prekucijski viharji, ko je bila japonska država popolnoma zaprta tujcem. Najbrže je vstaja hujša, kakor poročajo došle brzjavke, ker znajo Japonci jako dobro zakrivati njim neljube dogodke, kar dokazuje zgodovina preteklih vojske. Gibanje je naperjeno osobito tudi proti Evropecem. O nemirih na Japonskem so nam došla sledeča poročila:

Tokio, 7. septembra. Japonsko ljudstvo je jako nejevoljno vsled pogojev, pod katerimi so sklenili portmouthski mir. Nikakor nočeje slovesno praznovati konca vojske. Radikalci so pričeli boj proti vladi in zahtevali, naj se kaznujejo osebe, ki so odgovorne za sklenjeni portmouthski mir. Prihodnje zasedanje japonske zbornice bo jako viharno. Pričakujejo, da odstopi Kacurovo ministstvo. Nevoljo povišuje tudi slaba letina in pa veliki dolgovi države. Boje se, da bo trpela japonska trgovina. Neki bankir je izjavil, da bo najbrže poizkusila japonska vlada najeti posojilo doma, a ga ne bo dobila, ker je ljudstvo nejevoljno na vlado. Kljub temu pa sodi, da imajo Japonci na razpolago še dovolj denarnih sredstev.

Tokio, 7. septembra. Včeraj je bilo mirno. Sodijo, da sta bili ob nemirih ubiti 2, ranjenih pa 500 oseb. Podnevi so razrušili več policijskih poslopj.

Devin (Magdeburg), 7. septembra.

„Magd. Ztg.“ poroča iz Tokia: Ljudstvo je razgrajalo pred mnogimi evropskimi trgovinami. Inozemske konzulate stražijo močne policijske straže. Japonci so pričeli vedno bolj sovražno nastopati proti tujcem.

Tokio, 9. septembra. Prekucuh so včeraj zavzeli Kokuminove poslopje, naka-

kar so zažgali službeno poslopje ministristva za zunanje stvari, ki leži med poslopji „Plemiškega kluba“ in „Imperial Hotela“ nasproti „Hibuga parka“, kjer je središče vstaškega gibanja v Tokiu. Zvečer so priredili izgrede pred stanovanjem ministrskega predsednika Kacure, a policija je preprečila, da množica ni vdrla v Kacurovo stanovanje. Položaj je

bil zvečer jako nevaren. Vse ceste so polne ljudi, ki razgrajajo. Bati se je, da je poškodovala množica veliko blaga. Vsa policija je na nogah in straži nevarne točke. Dvesto mornarjev straži Kokuminove urade.

London, 7. septembra. Japonski poslanski svetnik v Londonu, Sato, je izjavil, da je morebitni poizkus japonske armade zaneti pri povratku zaradi slabih mirovni- uspehov nemire na Japonskem, popolnoma izključen, ker je armada predobro disciplinirana.

Tokio, 7. septembra. Nad mestom je preglašeno obsedno stanje.

Tokio, 7. septembra. Ljudstvo je v

sredo napadlo vozove cestne železnice in zažgalo dvanajst vozov. Tudi v Kanzaskem oddelku so bili nemiri. Ker je policija stražila najbolj nevarne točke in so bili zato zbrani policisti, ceste niso bile zastražene. Zaprla so 800 oseb.

Tokio, 8. septembra. Vojno središče je že sestavljeno. Po mestu krožijo vojaške patrulje. Baje je zadel kamen grofa Kacuro in ga nevarno ranil. Vojaštvo straži mikadovo palačo, vladna poslopja in palače inozemskih zastopnikov.

London, 8. septembra. „Daily Tel.“ poroča, da je izbruhnila v Tokiu revolucija, ker so zaprla 5 ljudskih voditeljev. V ponedeljek zvečer je bil protestni shod, v torek se je zbralo več tisoč oseb, ki so nesile v črno zavite narodnostne zastave. Množica je podrla ograjo Hibugaškega parka. Poslanci so hujskali ljudstvo, naj brzjavi maršalu Ojama, da naj nadaljuje vojske, ker je sklenjeni mir sramoten za Japonce. Sklenili so nadalje po tajnem svetu poslati mikadu prošnjo, naj ne potrdi portmouthskega miru. Množica je izvedela, da se nahajata grof Kacura in policijski prefekt v ministristvu za notranje stvari. Množica je napadla hišo in napadla policijo z nožmi. V sredo je bilo nenavadno mirno. Ponoči se je pa vršil shod zastopnikov iz vseh delov Japonske, ki je sklenil prositi mikada, tajni svet in zbornico, naj ne odobre miru Streljali so na vozove cestne železnice. Zažgali so veliko voz. Končno so ustavile množico vojaške čete na konjih. Ko so se podali ministri k posvetovanju, jih je ščitilo konjenstvo.

Kolin, 8. septembra. „Köln. Ztg.“ poroča iz Pariza: Mikado je ukazal izpustiti pet zaprtih voditeljev soši stranke, da se ljudstvo še bolj ne razburi.

Tokio, 8. septembra. Mestni poveljnik general Sukuma je izdal oklic, v katerem pozivlja ljudstvo, naj se ne pridruži prekucuhom. Danes je bilo v Tokiu mirno, a iz Hibe poročajo, da sta zgoreli prefektura in sodišče. Vlada je prepovedala list „Niroku“.

Tokio, 8. septembra. Iz Tokia poročajo, da se izbruhnili nemiri tudi v Čidi.

Berolin, 8. septembra. Iz Tokia poročajo uradno, da ni bil napaden noben inozemec. Pač je ljudstvo napadlo neko rusko in francosko kapelo, kakor tudi japonski tempelj. Vojaštvo straži poslopja tujih zastopnikov in protestanški misijon. Vlada upa, da kmalu zaduši vstajo.

London, 8. septembra. „Times“ poročajo iz Tokia: V japonskih obrežnih mestih je položaj vedno bolj nevaren. V Sasehu so hoteli zažgati Japonci začasne lope, v katerih stanujejo ruski vjetniki. Japonsko vojaštvo je s po-

možjo ruskih vojnih vjetnikov po krvavem boju pregnalo vstaje. — Po celem Japonskem hujskajo agitatorji ljudstvo proti vladi.

London, 8. septembra. Iz Tokia poročajo: Danes je bilo tu precej mirno, a boje se, da vstaja zopet izbruhne. Ljudstvo grezi, da bo linčalo mirovne pooblaščenice, ko se povrnejo domov. Policija pomnožena z vojaštvom vzdržuje z veliko težavo mir. Tokio izgleda, kakor da bizasedel mesto sovražnik. — Vojaštvo tabori na prestem. Trgovina počiva. Mnoge hiše imajo razobešene žalobne zastave zaradi sklenjenega miru, kijih policija odstranjuje s silo. Vlada hoče pospešiti povratek vojaških čet, da zaduši vstajo. Nemirov so se udeležile celo ženske in otroci. Večina ranjencev so ženske in otroci, ki niso pravečasno pobegnili. — Ubityh je bilo v Tokiu 100 oseb, med njimi več policistov in otrok.

Berolin, 8. septembra. Pokvarjene brzjavne proge so zopet popravili. — Sest prekucuhov je vdrla z golimi meči v Kacurovo palačo, kjer so razrušili vso hišno opravo in jo pometali na cesto. Množica je pred cesarjevo palačo demonstrirala z Banzaj klici proti mikadu.

Berolin, 8. sept. Iz Tokia poročajo: Ne samo v Tokiu, marveč tudi po drugih japonskih mestih so bili krvavi izgrede, kijič ne zaostajajo za nemir v Peterburgu.

London, 8. septem. „Daily Express“ poroča iz Tokia: Pri napadu na palačo ministristva za notranje stvari je množica prodrla korden policistov in stražnikov, ki so se besno branili, a so se morali umakniti. Prekucuh so zažgali vse, kar jim je prišlo v roke, ko so vdrli v palačo. Napasti so nameravali tudi ostale palače ministrov, a sta to preprečili policija in vojaštvo.

Shod svobodomiselcev v Parizu. Pariz, 7. septembra.

O škandalu, ki so ga napravili na shodu svobodomiselcev skrajni socijalisti in anarhisti, poročam še sledeče podrobnosti. Anarhisti so hoteli imeti na dnevnem redu točko, kjer se izrazi simpatije propalemu falotu Malato, ki je izvršil bombni atentat na kralja Alfonza in je sedaj v ječi. Nastal je velik šum, sejo so morali zaključiti.

Ko se vsi zopet zbero, vpraša anarhistički govornik predsednika, naj mu definira, kaj kongres spleh razume pod besedo svobodomiselnost. Slavni kongres svobodomiselcev je nato modro molčal!

Potem so se oglasili različni govorniki, ki so vsi vprek predlagali najrazličnejše stvari. Slo se je zato, kakšne resnice naj nadomestijo sedanje v katekizmu. Neka stara gospa je predlagala, naj se mesto katekizma poljudskih šolah poučuje — civilizacijo!

Torej avtoriteta civilne oblasti naj nadomesti božjo. To bo krasna „večna“ morala! Najbolj značilen pa je predlog kluba svobodomiselcev iz Gisorsa (departma Rhone). Ti se predlagali, naj se izreče nezaupnica vsem liberalcem, ki se vlistih bojujejo proti veri, privatno se pa prilizujejo škofom in prelatom; shod svobodomiselcev naj z vso odločnostjo pobija framasonske lože, ker framasoni niso svobodni, ampak sužnji, se morajo pokorjevati poveljem in izvrševati ceremonije. Ta predlog je framasone silno razburil, vsi so bili zbegani in so nato imeli takoj klubovo sejo. Popoldanska seja je bila zopet burna. Anarhistički govornik je stopil na kateder in se norčeval iz svobodomiselcev, ki se pokorujejo postavam; jeli so eden drugega zmerjati, naposled so pa anarhiste potisnili iz dvorane. — Loža Grand Orient je svečano sprejela člane ostalih inozemskih lož. Deputacija shoda svobodomiselcev je šla k justičnemu ministru, da ga presi, naj začasno izpusti Malata iz ječe. Ministra ni bilo doma, na kar jih je sprejel neki šef. Danes, 7. septembra bo zadnja plenarna seja.

Po vojski. Mirovna pogodba.

Peterburg, 8. septembra. „Vladni Vestnik“ poroča, da je bila 5. t. m. mirovna pogodba podpisana.

Obsodbe nad ruskimi častniki. Peterburg, 6. septembra. Brzjavni urad poroča, da se proti povelj-

niku „Orla“ ne bo postopalo preje, dokler ne bo pejasnjeno, kakšen je bil položaj, ko je prevzel poveljstvo od težko ranjenega častnika, ki je preje vodil ladje. Vsi drugi častniki pa bodo v smislu carjevega ukaza prišli takoj, ko dospejo iz Japonske, pred sodišče. Carski ukaz od 5. t. mes. odstavlja od službe in degraduje kontreadmirala Nebo-gatova in poveljnike ladij „Nikolaj I.“, „Senjavin“ in „Apraksin“.

Ma bojišču. Tokio, 7. septembra. (Uradno.) Japonci so v severovzhodni Koreji v več bitkah Ruse porazili.

Godzjadan, 7. septembra. Na ruske vojaške vesti o miru ni napravila skero nobenega vtisa.

Pekin, 7. septembra. Japonski častniki vadijo čete mongolskih knezov.

Steselj obtožen veleizdaje. Sotrudnik nekega portarturškega časopisa je ovadil Steslja pri vojnem ministristvu radi veleizdaje. Predložil je spise, ki dokazujejo, da je Steselj med obleganjem zanemarjal svojo dolžnost in izročil po nekem posredovalcu sovražniku za plačilo važne uradne spise. Vojaški krogi so jako razburjeni!

Lineviča je imenoval car takoj, ko so podpisali mir v Portsmouthu, za svojega namestnika na Daljnem Vzhodu in za vrhovnega poveljnika ruske Armade v Vzhodni Aziji.

Drobne vesti. Hamburg, 7. septembra. Prvi prevoz ruskih vjetnikov prevzame 2. oktobra severonemški Lloyd. Vsegaskup odpluje 18 parnikov.

Peterburg, 7. septembra. V Petrovem dvorcu se je vršila slovesna zahvalna služba božja, katere se je udeležil dvor, ministristva in vse najvišje vojaške in civilne oblasti.

London, 7. septembra. Mikado dosedaj še ni izdal ne na vojsko ne na ljudstvo manifesta, da je mir sklenjen.

Peterburg, 7. septembra. Za zgradbo novega brodogoja se je izdalo že 500 milijonov rubljev.

Nedolžne srbske žrtve. (Izvirno poročilo „Slovenca“.)

Bitolj, 4. septembra. V bližini sela Mogile se je spopadla bolgarska četa pod vojvodo Denkom z mnogo močnejšim oddelkom turške vojske. Krvavi boj je trajal od zore do mraka in prišlo je tako daleč, da so se vojaki in četniki borili z bajoneti. V boju je poginilo 12 Bolgarov, a ostalim se je posrečilo pobegeti. Izgube turške vojske so bile precej večje. To je razjuri- lo vojake, ki so napadli selo Mogilo ter začeli neusmiljeno pobijati in mučiti uboge seljake. V selu je nastal velik strah, možje, žene in otroci so bežali v šumo, a vojaki so jih čakali in pobijali. Tako je poginilo 13 nedolžnih Srbov in Srbkinj ter 2 mala otroka. Vojvoda Denko je povzročil okoli Mogile hude nesreče, a večje ni mogel povzročiti.

Napad na srbski samostan. (Izvirno poročilo „Slovenca“.)

Peč, 2. septembra. Četa oboroženih Arnavtov je napadla srbski samostan Visoke Dečane z namenom ga oropati in odvesti drobnico. Stražniki so sprejeli napadalce z ognjem iz pušk, nakar so Arnavti pobegeti. Starešina samostana je prišel zaradi tega napada k mutesarifu v Peč, da zahteva pomoči, ker Arnavti prete, da bodo napadli samostan v večjem številu.

Katoliški misijonarji v Stari Srbiji. (Izvirno poročilo „Slovenca“.)

Ferizović, 5. septembra. Danes je po železnici dospelo sem 10 katoliških duhovnikov, misijonarjev, ki so takoj nadaljevali pot v Prištino, da obiščejo nekaj arnavtskih sel na Kesovem.

Spopad na srbsko-turški meji. Na srbsko-turški meji v Kuršumlji so Arnavti in turški vojaki napadli srbsko obmejno stražo, ubili tri vojake, enega pa težko ranili.

Darovi. Poslani našem upravnistvu. Za družbo sv. Cirila in Metoda: Zavednih slovenskih mladeničev omizje zbrano pri g. M. Meden v Mariboru K 662.

Naročajte se na „Slovenca“! Nabirajte novih naročnikov! Cim več bo naročnikov, tem bolj se bo „Slovenec“ izpopolnil in več bo nudil svojim čitateljem.

To je bila njena pesem. Na oči so ji silile solze, not ni videla, a izpremembe njene ni smel nihče videti, nihče, prav nihče... In donela je njena pesem, sladko,

milo, tožeče, proseče, proseče. Vsi so jo gledali, vsi poslušali. Kdo je videl njeno dušo trpečo, ljubečo, zavrženo. Njene oči so nehote pogledale za njim v kot. On je bral flegmatično časopis, menda dnevne novice. In globoko iz prsi se ji je izvil bolesten:

„Ah...“

Kdo ga je čul?

Oče ji je odprl nove note.

Po jezeru...

Njo je zabelelo v duši. Kadar je igrala to pesem, bolelo jo je v duši. Spomini so se budili in njo je bolelo. In danes? A igrati mora, mora...

In novo ploskanje je napolnilo tišino gostilniškega vrta. Ona je šla zopet pobirat. Ljudje so se radovedno ozirali v njen blede obrazek in v solzne oči... In zopet je pobrala povsodi — samo k Maksu Boranu si ni upala — in s težko dušo se je vrnila k očetu. On je pospravil note in kitaro, priklonil se molče na vse štiri strani in odšel. Ona se je gostem na lahko priklonila in odšla.

Po vojski. Mirovna pogodba.

Peterburg, 8. septembra. „Vladni Vestnik“ poroča, da je bila 5. t. m. mirovna pogodba podpisana.

Obsodbe nad ruskimi častniki. Peterburg, 6. septembra. Brzjavni urad poroča, da se proti povelj-

Dnevne novice.

Ob odkritju Prešernovega spomenika. Od vseh strani prihajajo v belo Ljubljano gostje, ki hočejo s svojo udeležbo pri odkritju spomenika slovenskega pesnika pokazati svoje veselje nad napredkom slovenskega naroda in njegove književnosti. Ko vidimo v znamenju te ideje zbrane zastopnike raznih slovanskih narodov, se nam nehoté pogled obrača v prošlost, da primerjamo z njo sedanjo dobo. Spominjamo se besed iz pisma dr. Janeza Bleiweisa, ki pravi: „Kolikokrat sem se jaz s Prešernom in Kastelicem pravdal, zagovarjaje potrebe in sposobnost slovenskega jezika za uradne pisarne, kar sta ona oba odbijala.“ Kar je Prešeren sam v svojem času smatral za nemogoče in nepotrebno, to se pa danes vedno bolj izvršuje: slovenski jezik prodira ne le v književnosti, ampak tudi v šolstvu in v uradih. In nemala služba za to gre literarnemu delu Prešernovega, ki je s svojimi pesniškimi umotvori dokazal to, v kar še sam ni mogel verjeti v oni temni zarji slovenske mladosti: — da je slovenski jezik ne le potreben, ampak tudi sposoben za uradovanje in javno življenje. Tega napredka se veselimo s svojimi milimi gosti vred, ki jih najsrčneje pozdravljamo. — Posebno se pa veselimo združenih jugoslovancev ob vznožju tega spomenika. Tudi v tem je velik napredek. Prešeren se ni mogel odločiti za ilirsko idejo jugoslovanskega združenja; še premalo je bilo takrat razdirjeno slovansko obzorje. Danes si pa stojimo že mnogo bližje in vedno bolj se bližamo in spoznavamo. Bodi nam ta slavnost začetek še ožje jugoslovanske zajednice! Pozdravljamo brate Čehe, kateri so z eminentnim delom narodnega probujenja vedno načelovali drugim slovanskim rodovom in iz katerih je izšel oni duh, ki je zbudil tudi Prešerna in druge začetnike našega narodnega gibanja k slovanskemu delu. Pozdravljamo zastopnike vseh ostalih slovanskih narodov, ki naj vidijo tukaj, da je najzapranejša slovanska veja na jugu še vedno zelena in poganja krepke mladike! Naj se veselé z nami našega narodnega praznika, naj nam vžgó pogum in moč k še vztrajnejšemu delu in naj utrdé tukaj bratovsko vez, ki naj druži vse Slovane! Zeleli bi, da bi videli naši gostje danes tukaj zbrano vso slovansko družbo v zastopnikih vseh ljudskih organizacij. A ker je strankarska prireditel odbila ogromno večino našega ljudstva, obžalujemo, da od slovenske strani udeležba ni tako velikanjska in sijajna, kakor bi bila, če bi oni, ki odkrivajo Prešernov spomenik, odkrili tudi svoje slovensko srce, opustili zvezo z vse-nemci, temi smrtnimi sovražniki našega naroda in skupno z zastopniki slovenskega ljudstva ustvarili krepko slovensko večino v domači deželi. Če ta borba slovenskega ljudstva za svojo pravico in edinstvo meče danes kako senco na slavnost, pa bo tem žarnejše zasijala njena zmaga, ko se dvigne slovensko ljudstvo v moči in slogi kot gospodar na svoji zemlji. Prisrčno torej pozdravljeni vsi! Dobrodošli v beli Ljubljani, ki je ponosna, da Vas sprejema kot brate in rojake!

Iz odličnih literarnih krogov smo prejeli ta-le dopis: Slavno uredništvo: S koncem Vašega sobotnega uvodnika se mora strinjati vsak razsoden Slovenec. Naj bo že človek kateregakoli prepričanja, to mora vsakdo potrditi, da je odbor za Prešernov spomenik postopal skrajno netaktno, ko je odločil slavnostnim govornikom tako prononsiranega politika, kot je g. dr. Tavčar. Taka velika narodna slavnost bi se morala vendar vršiti brez politične tendence. Kdorkoli pozna nprav g. dr. Tavčarja, vé, da tudi pri tej priliki ne bo zakril svojega robatega gorenjskega značaja. Ako so Sokoli, katerim je on starosta, na Jesenicah se sami zgražali nad njegovo odsotnostjo, kako naj napravi imenovani gospod ugoden vtis pri slavnosti, ki ne sme poznati nobene razlike strank. Pri odkritju Vodnikovega spomenika postopalo se je popolnoma taktno, ko si je odbor izbral ravnatelja gimnazije slavnostnim govor-

nikom. Ako se je takrat znal varovati takt, ko so bile tudi že napete politične razmere, zakaj bi se to ne bilo moglo sedaj zgoditi? Če bi bil kdo v prvi vrsti poklican, da bi Prešernu v proslavo govoril, bi bil brez dvombe pesnik Stritar, ki je prvi pisal literarno o Prešernu. Ako bi pa ta ne hotel vsprejeti, tedaj bi bil pa pač edini na mestu predsednik Matice Slovenske. Če bi pa tudi ta odklonil recimo iz kakih višjih oziror, tedaj bi bili poklicani možje kot dr. Murko, dr. Štrekelj, itd., ali naši slovenski profesorji v domovini. In naj zadnji, ki bi smel to vlogo prevzeti, bi bil kak politično takó prononsiran politik, pisatelj takih pamfletov, kot je dr. Tavčar. Pamfletist in pesnik — to ne gre skup! Njegova politika je že tako daleč znana, da je tudi ta slavnostni govor ne bo popravil. X.

Skrajna netaktnost Schweglovih zaveznikov. Odbor za odkritje Prešernovega spomenika ni povabil k slavnosti „Slovanske zveze“. — S tem se se ti ljudje pokazali v pravi luči. Zastopniki slovenskega ljudstva v državnem zboru, ki bijejo težko borbo za pravice slovenskega naroda v kljub izdajskim zvezam, ki jim povsod mečejo polena pod noge, se zaveznikom barona Schwegla ne zde vredni, da bi jih povabili k odkritju Prešernovega spomenika. To označuje menda devolj namen, ki ga imajo. A ravno tako prezirajo tudi slovenske pisatelje. Med posameznimi govorniki zaman iščeš slovenskih literatov. Slovenskega pesnika bodo slavili ljudje, ki niti pojma nimajo o slovenski literaturi. Edino le pripadništvo k politični zvezi slovenskonemških vladnih liberalcev je tu odločevalo. Bolj ni mogla ta stranka pokazati svoje dekadence!

Dr. Tavčarjevi „uspehi“ za „Los von Rom“. Ginljiva zveza z vse-nemci v državnem zboru proti dr. Susteršiču, dvornemu svetniku Sukljetu in ostalim poslancem „Slovanske zveze“ je dr. Tavčarja nagnila, da si je postavil Wolfa in Schönererja za vzor tudi na Slovenskem. Že davno „Slovenski Narod“ priobčuje vse najbolj umazane stvari iz vsenemških listov, postal je nekaka slovanska izdaja „Alldeutsches Tagblatt“. In zdaj je izdalo to glasilo geslo „Proč od Rima“. A kako nizkotno delujejo ti ljudje za „naprednost“ in „svobodo“! Vsa glupost se vidi iz načina, kako je dr. Tavčarjevo glasilo pisalo o škofu poti v Senožeče. Z najpodležimi insinuacijami je hujskal dr. Tavčarjev list Senožečane, da naj škofa, ko se pripelje, napadejo s psokami, da mu naj kažejo svoje zaničevanje in mu zagrene življenje tako, da bi — odstopil! To je zdaj najbolj vroča želja „Narodovcev“, da bi s svojimi nesramnostmi knezoškofa dr. Jegliča — pregnali iz Ljubljane. A v tem se motijo. Škof hodi po celi deželi, in vse, kar je poštenih ljudi, ga sprejema in pozdravlja z odkritosrčnim veseljem. Samo propadli ljudje dajo vplivati nase od „Naroda“. In ti najpodležji elementi, kar jih je v deželi, potem svoje izbruhe pošiljajo v „Narod“. Tako je bilo tudi v Senožečah. Ljudstvo je škofa ljubeznivo sprejelo, liberalni mazači pa svojo divjo jezo izlivajo v „Narodu“. Če bi Prešeren bral danes „Slovenski Narod“, bi rajši stopil s spomenika doli, nego da bi si dal govoriti od urednika takega lista. Dr. Tavčar pa naj jutri poroča zbranim poslušavcem, kdaj bo dosegel s svojo agitacijo za odpad število svojega bratca Schönererja! Prešeren je opeval pokristjanjenje Slovencev, njegov slavnostni govornik pa naj poroča, kako daleč je že prišel v razkristjanjenju svojih pristašev!

Ponesrečeno rehabilitiranje. „Narod“ se togoti nad nami, ker smo izjavili, da hočejo slovenski člani Schweglovih zvez dr. Tavčarja pred slovenskim svetom rehabilitirati s tem, da so ga postavili kot slavnostnega govornika. A vsa jeza nič ne pomaga. Že skozi leta se ni upal dr. Tavčar javno pokazati med ljudstvom, ker ve, da ne more zagovarjati pred slovenskim svetom svoje zveze z vsenemci in svojih nastopov v državnem zboru v škodo slovenskemu narodu. Če se zdaj pokaže v varnem zavetju pod Prešernovim spomenikom, pa niti najmanjše ni rehabilitiran, ampak mi ga kličemo na odgovor

za njegova dejanja pred vsem slovanskim svetom.

Zakaj slovenski poslanci v državnem zboru sedaj ne morejo biti združeni? Celjska „Domovina“ piše:

Nemški državni poslanci premišlujejo o tem, da bi ustanovili eno samo veliko nemško stranko v državnem zboru. „Salzburger Volksblatt“ glasilu poslanca dr. Sylvestra, piše: „Če se tudi v drugih zastopih, občinskih in deželnih, srečavajo najhujša politična in gospodarska nasprotstva, vendar nimajo ta nasprotstva na skupnost v državnem zboru nobenega vpliva. Tu je postalo vsem Nemcem jasno, da mora tudi pri Nemcih biti narodnost glavno („dass ... die Nationalität Trumpf sein müsse“), in ta misel je napotila Nemce, da puste vse druge prepire doma, in nastopajo v državnem zboru kolikor se dá skupno. To so Nemci. Slovenski poslanci pa še uganjajo na Dunaju osebno politiko.

Na to odgovarjamo prav odkrito. Kar se tiče naših poslancev, zastopanih v „Slovanski zvezi“ nihče ni nikdar uganjal osebne politike, to jim bode priznal celo liberalni g. dr. Ferjančič, ki sebe jako dobro pozna. Slovensko-liberalna državnozborna trojica, na čelu ji dr. Tavčar je bila, ki je pred državnim zborom privlekla ob vsaki še tako važni priliki slovenski domači razpor in sicer v taki obliki in v tako sumljivi zvezi z Vsennemci, da je našla soglasno obsodbo pri vseh ostalih slovanskih poslancih, ker so ti slovanski poslanci videli, da slov. liberalnim poslancem ni za blatenje svojih slovenskih bratov nobeno sredstvo pregrdo. Mi smo opetovano predlagali skupno delovanje, predlagali smo slovensko ljudsko stranko, dr. Tavčar pa je v svojem „Narodu“, ki je sicer ob slovesnih prilikah vedno poln peska za oči naivnih ljudi, to smešil in dejal, da je to nepotrebno, ker se od Nemcev ločiti ne sme. Gospoda liberalna naj le pogleda njegove sedanje besede, pa se bo praskala za ušesi! Prvi pogoj za skupno slovansko delo bi bila popolna ločitev od zveze z Nemci, dokler je pa slovenska liberalna stranka v dejanju v politični zvezi z Nemci, toliko časa vendar ne moremo tudi mi imeti politične zveze s trojico njenih poslancev. Kaj menite, da bomo trpeli, da bi baron Šveglj imel svoje pristaše, svoje zaveznike, v našem klubu? Mnogo se je nedavno pisalo v nekaterih listih, „da je dr. Šusteršič razdvojil jugoslovanske poslance ter tako odvzel Jugoslovanom moč edinstva, kakršna je neobhodno potrebna na Dunaju in da je tako onemogočil skupen klub itd. Resnica pa je, da so vsi Hrvatje in velik del obmejnih Slovencev takrat — l. 1901. — šli z liberalci in z njimi osnovali „hrvatski in slovenski klub“, medtem ko so naši poslanci osnovali na lastno pest „Slovansko središče“. Res je nadalje, da je potem hrvatsko-slovenski klub bil primoran liberalce v un vreči iz kluba — „po stopnjicah doli“, da rabimo priljubljeni „Narodov“ izraz — in da se je še le dalje časa pozneje izvršila fuzija med obema kluboma brez naših liberalcev. Hrvatje in del obmejnih Slovencev so kazali tedaj veliko večje simpatije napram našim liberalcem, nego napram dr. Susteršiču, a so uvideli sami, da z našo liberalno stranko, polno narodnega izdajstva, ni mogoče skupno delovati v enem klubu. Kakor se je od liberalne strani šarilo glede celjske gimnazije, tako se je dosledno dalje postopalo celo glede slovenskega vseučilišča. „Narod“ od pretekega četrtka je celo glade šole v Karčovinah potegnil z ondnim nemškim krajnim šolskim svetom. S takimi ljudmi ne žele Jugoslovani zveze, ker nočejo, da bi jih po takem prijateljstvu bolela glava, kakor jih je že. Tu ni bilo treba prav nič „klerikalne teroristiške gonje“, postopanje liberalnih poslancev je bilo tako očitno sumljivo, da je razbilo zvezo z ostalimi jugoslovanskimi poslanci.

Vzrok vsega tega je izključno in edino liberalna izdajalska zveza z Nemci. Zakaj so je sklenili, zakaj jo vzdržujejo že 10 let, zakaj jo hočejo še nadalje vzdrževati? Ker jim za narodnost ni nič, ako njim osebno ne služi in ne koristi! Naši poslanci so imeli prav, da s takimi ljudmi niso sedli v skupen klub, in Hrvatje, ki so l. 1901. še šli z liberalci vsi od prvega do zadnjega, isto uvidevajo. Kdor je z Nemci zvezan, ne more se družiti z jugoslovanskim parlamentarnim zastopstvom, ki ni voljno svoje akcije izdajati na menem nemške-slovanske zveze. Na tem stališču bodo stali tudi štajerski slovenski poslanci, dokler bodo zastopniki slovenskega ljudstva. Te naj poleg „Naroda“ uvidi tudi celjska „Domovina“. Vsa krivda, da slovenski poslanci v državnem zboru niso združeni, pade na slovenske liberalce, ker vzdržujejo zvezo z Nemci!

P. Jožef Bizavičar, superijor na Brezjah, je umrl včeraj dne 8. sept. ob 5. uri popoldan. Marija Devica, kateri je posvetil svoja zadnja leta na prvem svetišču kranjske dežele, vzela ga k sebi na dan svojega rojstva, pokopan pa bode v nedeljo popoldan ob štirih, na praznik Marijinega Imena. P. Jožef se je rodil dne 13. oktobra 1844 v Spodnji Šiški pri Ljubljani. Stariši so ga dali v šolo; bil je ljub, nežen mladenček, ki je mnoge občeval v frančiškanskem samostanu ljubljanskem in dobil veselje za samostansko življenje. Vstopil je v red l. 1865, bil v mašnika posvečen 18. sept. 1869 po dovršenih študijah ostal v Ljubljani kot subsidijar, pozneje kapelan pri obsežni župniji. Dolgo vrsto let je bil tudi vodnik 3. reda. L. 1890. je postal gvardjan ljublj. samostana in ostal tri leta, bil je tudi definitor provincije. Ostal je v Ljubljani 26 let, pridno delal na prižnici, v spovednici, hodil na vse strani pomagat, obiskavat podružnice tretjega reda. Vedno vedrega in veselega lica se je priljublil vsem, zlasti duhovnikom je bil ljub in drag. Ko se je osnovala naselbina franč. reda na Brezjah, želel je iti tja k — Materi božji, — da bi svoje ostalo življenje posvetil izključljivo njeni službi. Ugodilo se mu je. Na Brezjah je imel mnogo posla in sitnosti z uredbo samostana in cerkve, napravil vrt in ga obzidal, pred cerkvijo uravnal in olepšal trg, v cerkvi naredil veliki oltar, ki ne najde svoje vrste, dva stranska, križevi pet, orglje, božji grob itd. L. 1900 je rajni kardinal Missija posvetil cerkev in veliki oltar, škofa dr. Jeglič in Trobec vsak en stranski oltar. To je bilo dela in skrbi za P. Jožefa. Koliko slavnosti se je obhajalo prošla leta na Brezjah? Nove maše, duhovniški jubileji, shodi, sestanki, zlasti pa lansko leto velikanski šod mladeničev. P. Jožef je vedno dal na razpolago samostan in cerkev, bil je s celo dušo zraven, kar je vsem deležnikom dobro znano. Ali to naporno delovanje je izpodjedalo njegovo zdravje. Že par let se je poznalo P. Jožefu, da se močno stara in da vpada. Prošlo zimo se ga loti hudi kašelj, a on je zamudil o pravem času poiskati zdravnika in leka. Iskal je zdravja v sanatorju na Reki, a bilo je prepežno. Tako je hiral celo poletje, dokler ga ni smrt rešila zemeljskega trpljenja. V boleznih je bil popolnoma udan volji božji, le eno skrb je imel radi pokopališča za samost. družino. Tudi te skrbi je bil rešen, kajti kupila se je zanj njiva blizu Marijinega svetišča, da oni, ki so delali v svetišču, tudi počivajo blizu njega. P. Jožef počivaj v miru! Vsi pa, ki so ga poznali od blizu in daleč, naj se spominjajo njegove duše v molitvah in svetih daritvah. — Pogreb bo jutri v nedeljo ob 4. uri popoldne.

Südmarka. Včeraj se je vršil občni zbor „Südmarka“ v Dornbirnu. Izporočila načelnika dr. Roberta pl. Fleischhackerja, da je društvo do 1. jan. 1905. imelo 228 podružnic ter 64.833 K 5 v in. dohodkov. V Brežicah je kupila „Südmarka“, da „odvrne slovensko nevarnost“, gostilno „k črnemu orlu“ in je ondi postavila „Deutsches Haus“, v Vitanju je kupila neko hišo za 4500 kren, v St. Ilju je zgradila nemško gostilno za 28.000 kron. Na Kranj-

skem obrača posebno pozornost na Jese-
nice in na Tržič. Društvo je imelo 63
knjižnic z 71.000 knjigami. Od užigalic je
društvo l. 1904. dobilo 9159 kron 48 vin.
O nemški poštvalnosti priča izjava ne-
kega Nemca: Prestvarimo svoj idealizem v
dejanje. Odpovem se pijači in tobaku in
300 kron, katere sem za to potrošil, pla-
čam odslej vnaprej „Südmarki“... V
vsakem kraju, kjer je „Südmarka“ po-
družnica, ustanove Nemci poseben narodni
svet, ki bo vodil katastrofe, v koliko je ondi
že napredovale nemštvo in kako naj bi se
oškodovalo Nemce. Slovenci pazite na to
sovražno delo!

**Predsednik ogrskega drž.
zbora Justh** pride danes v soboto v
Zagreb. Justh se bo informiral o položaju
na Hrvaškem. Z Dunaja je odpotoval v Za-
greb tudi češki poslanec Herold, da ondi
konferira s hrvaškimi politiki ter da se se-
stane s predsednikom ogrskega državnega
zbora. Iz Zagreba pojde dr. Herold v Ljub-
ljano na Prešernovo slavnost.

**Nova odkritja v postojin-
ski jami.** Iz Postojne nam poročajo:
Jake marljivim preiskovalcem podzemskih
jam, c. in kr. poročnikoma 97. pešpolka
gospodoma Franu Mühlhoferju in Alfonzu
Martinu ter gosp. Edigiju Čeh-u, učitelju v
Slivjah in rez. kadetu v istem polku, se je
dne 24. avgusta t. l. posrečilo v podzemskih
prostorih postojnske jame prodreti naprej po
sedaj še ne preiskovanem podzemskem toku
Pivke. Vkljub velikim zaprekam podirli so
približno 600 m. dalje kakor leta 1893 znani
preiskovalec jam g. Martel. Utrujenost in
nastalo deževje onemogočilo je daljše pro-
diranje. Na povratku poškodovan se je čoln
v zadnjem podzemskem jezeru ob skalah in
se potopil. Hrabri preiskovalci resili so se
s tem, da so prestrano jezero preplavali.
Zabelježili so si mnogo jako zanimivih po-
datkov in našli tudi veliko zalego človeških
ribic (Protheus). Sedaj odkriti podzemski tok
Pivke vije se v smeri med iztokom Unšice
in med Pivko jamo.

Narodni kolek pri Čehih.
Čehi so uvedli narodni kolek po 1 K, do-
daj so koleki po 2, 4, 6, 8, 10, 20 in 50
vinarjev že dve leti v prometu. Enokronski
kolek so uvedli na zahtevo narodnih ob-
činskih zastopov, ki ga bodo rabili pri vseh
spisih in prošnjah v lastnem delokrogu.
Sploh ga ni med Čehi narodnega društva,
ki bi ne imelo narodnega kolka, tudi trdke
ga dosledno rabijo. Naj to posnemajo tudi
Slovenci!

Velik ogenj. V Dečji vasi, žup-
nija Trebnje, je pogorelo sedmim kmetom
popolnoma vse.

**Nove volitve na Hrva-
škem?** Iz Zagreba poročajo, da vlada na-
merava po 15. septembru razpisati nove vo-
litve. Sabor bo sklican k kratkemu zasedanju
potem pa razpuščen. Nove volitve bodo
meseca oktobra ali novembra.

**Srbski prestolonaslednik
Djordje** završuje danes 18 leto svoje
starosti ter bo ob velikih slavnostih progl-
šen potnoletnim. Dne 9. septembra bo od-
slej v Srbiji vedno narodni praznik.

Razstavo oslov bodo otvorili
spomladi leta — 1907. v Bujah v Istri.
Tako je sklenilo ondotno kmetijsko dru-
štvo.

Ogenj pri Vrhniki. Včeraj, 8. t. m.,
popoldne je ogenj vpepelil gospodarsko po-
slopje z mlinom Janezu Paiserju pri Vr-
hniki. Škoda znaša približno 8000 kron, zava-
rovan pa je bil posestnik le za 1600 kron.

**Demonstracije trgovskih
uslužbencev v Opavi.** Včeraj so pri-
redili opavski trgovski uslužbenci demon-
stracijo proti onim trgovcem, ki imajo
odprte trgovine dalje ko do 7. ure zvečer.

Obesila se je soproga sluge pri
pliberškem rudniku G. Schallerja.

Novice iz Amerike. V tre-
buh zabodli so v Puebli trije Sloven-
ci mesarja Janeza Azmana, ki se je že-
nil pri neki mladi Ribničanki. — Vlak je
raztrgal v Veroni Fr. Gašperja, doma iz
Smihela. — Umrlije nenadoma v
Jolietu 18 let stari Anton Jerič iz Aj-
devica na Dolenjskem.

**Samoumor na železniški
progi.** V Zilici pri Podkloštru se je vrgla
posestnica Paulič na progo, kjer jo vlak
vso razmesaril. Dejanje je storila umobolna.
Zapušča več nedoraslih otrok.

**Predor na novi železniški
progi poškodovan.** V predoru pri
Bukovem na novi železniški progi se je po-
drlo za kakih 6 m. oboka. Ta predor, ki je
dolga 900 m., je bilo jako težavno napraviti,
ker so tam nenavadne težkoče. Pokazalo se
je, da bo treba že tako vsako leto poprav
pri tem predoru, dokler se ne utrdi tako,
da ne bo treba misliti na opetovane po-
prave.

V Savi utonila je 73 let stara
Marija Strniša iz Kranja.

**Italijanski vojuni v Dal-
maciji.** V Kotski Boki so vjeli dva Ita-
lijana in pri njih našli raznih naortov trd-
jav in pozicij; v kratkem času se je v Dal-
maciji pripetilo več sličnih slučajev.

**Židovski mestni uradnik
oklofutan od ljubimke.** Elija Gen-
tili, hud neodrešenec, židovski mestni urad-
nik v Trstu je bil zapeljal ubogo delavko.
Te dni ga je deklica srečala na trgu pred
bolnišnico in ga prosila, naj ji da 2 kroni,
da kupi svojemu otroku kaj jesti. Židovski
brezvestnež ki je hitel k vseučilišni ljudski
veselici, jo je mesto odgovora udaril s pa-
lico po obrazu. Nato pa je deklica planila
proti njemu, mu tolka z vežnim ključem
po judovskem obrazu in ga pešeno zbila.

Mesečna konferenca So-
dalitatis ss. Cordis bude dne 11. septembra
t. j. v ponedeljek točno ob 10. uri v Št. Lov-
rencu ob Temenici za trebanjsko dekanijo.

Atentat na župnišče. Dina-
mit se je razpočil ponoči v župnišču v sv.
Lovrencu pri Labinu v Istri. Več šip je po-
bitih, pohištvo razbito, ena vrata razdobljena.
Dinamit je bil položen v klet. Storičev še
niso zasledili.

Najden kostanjak. Pri Lešah
so našli te dni za neko hišo zakopano člo-
veško okostje. Kostanjak je imel na roki še
prstan. Zakopan je moral biti že okolu 50
let. Orožništvo preiskuje stvar.

**Veteransko društvo za
ljubljsko okolico** praznuje jutri
ob pol 9. uri dopoldne na Rožniku oblet-
nico blagoslovljena zastave.

Veselico priredi „Kat. slo-
vensko izobraževalno dru-
štvo v Mengšu“ v nedeljo, dne 10. sept.
1905 v gostilni „pri Jeleni“. Spored: Petje
mešanega zbora, igra: Dve materi. Igrokaz
s petjem v štirih dejanjih. Začetek točno ob
pol 4. uri popoldne.

Odlikovanje. Cesar je podelil
podpredsedniku višjega deželnega sodišča
v Trstu dr. E. v. p. l. Pflügglu, povodom
njegovega umirovljenja viteški križec Leo-
poldovega reda.

**Hranilnica in posojilnica
v Kandiji** kaj vrlo napreduje. Tako re-
koč iz „nič“ pred 7 leti ustanovljena izka-
zala je že koncem lanskega upravnega leta
1.126.799 75 K denarnega prometa in 1128
zadruženih članov. Hranilniški ulog je bilo
498.172 64 K, posojil pa 544.358 18 K. Po od-
bitku vseh upravnih stroškov (ki so bili to
leto prav zdatni) je imela še vedno 4.392 69
kron čistega dobička. Ker sedanji prostor
ne odgovarja več svojemu namenu, se je
sklenilo zgraditi že prihodnje leto novo
lastno hišo na že kupljeni parceli vrhu Kan-
dije, blizu državne ceste. Sedaj ima zavod
že 1379 članov. To je gotovo najlepše iz-
pričevalo o realnem poslovanju in kljub vsem
spletkarijam raznih strank in nevošljivcev
odločno izraženi dokaz neomejenega zaupa-
nja občinstva cele okolice. Se posebej uva-
ževanja vredno je dejstvo, da se zavod drži
zvesto svojega slovenskega gesla: Svoji k
svojim, torej najprvo da nastavlja iz-
ključno le domače uradno esoblje in da se
sploh gleda na to, da denar ostane doma.

**Slabo se je godilo „Legi“
v Ogleju.** Laški gospodje so tu aranži-
rali veselico in ples v korist raznoročevalne
„Legi“. — To pa ni bilo vseh patrijotičnim
Oglejcem, ki so si nadeli črnožolte kokarde,
žvižgali in končno vdrli v vrt, kjer se je
vršila veselica. Podrli so nekaj miz in sto-
lov, na kar je policija razporedila izgrednike
in udeležence veselice. Izgredniki, Italijani,
so vpili „Doli z Italijo!“, „Doli z „Legi“!

Prebrnjena pošta. Iz Novega
mesta nam poročajo: Od sobotnega vlaka
pri novi cesti došli poštni voz je vozil v
ovinku med pošto in davkarijo precej hitro
ali „Eile mit Weile“, voz je bil precej ob-
ložen, teža se nagne, in bum! — že leži voz,
pismošča in hlapec na tleh. Kolo se je
zdrobilo. Obema raz voza padlima se ni ni-
česar zgodilo; pošto so potem prenašali do
urada.

Volitev župana. V Ustju
je izvoljen za župana g. Ignacij Stibi-
lj, za svetovalca pa gg. Ivan Brat-
tina in Anton Bačar.

Konjski tatovi. Županu Aloj-
ziju Marinčiču v Cerkljah pri Krškem
so ukradli konjski tatovi dve kobili, vredni
1100 kron in posestniku Ivanu Dušaku
v isti vasi koleselj, vreden 80 kron, konj-
sko odejo in jopič. — Tatovi so ušli proti
Karlovcu.

**„Zavarovalnica goveje ži-
vine“** se je osnovala v Lokavcu za Lo-
kavec, Ajdovščino in Sv. Tomaž, katere je
potrdilo c. kr. namestništvo na temelju po-
oblastitve c. kr. ministrstva za notranje
posle.

Pozor! Na cesti ki vodi iz Sen-
čurja v Kranj, se je našla denarnica s pre-
cejšnje vsote denarja. Kdor jo je izgubil naj
se oglasi pismeno do Leopolda Skerjanca v
Radomljah št. 63.

**Perzijski princ v Pore-
čah.** S svojim vzgojiteljem g. profesorjem
Ju vaničičem se mudita v Porečah ob
Vrbskem jezeru brata perzijskega šaha Hus-

sein Ali Mirca in sultan Ahmed Mirca. V
junji družbi sta sinova vezirja Afhama, per-
zijskega ministra. Princa sta bila že tri leta
v „Terezijanišču“ na Dunaju ter sta nem-
škega jezika popolnoma vešča. Govorita
tudi francoski in angleški.

Z Dobrove. Dne 29. avgust je
za Dobrovo znamenit dan. Poslovil se
je namreč ta dan od šole preskrbní gosp.
nadučitelj Matija Rant in šel na
lastno prošnjo v stalen pokoj. Že 23. julija
ga je občinski odbor na Dobrovi jedno-
glasno izvolil svojim častnim občanom v
znak spoštovanja, ljubezni in hvalečnosti za
premnogo zasluge, ki si jih je pridobil za
Dobrovo kot vesten in veren učitelj, kot
vzgleden sadjerejec ter ljubezniv in moder
svetovalec vsakomur, ki je potreboval kake
pomoči. Ta dan je pa želela tudi šolska
mladina pokazati, kako zelo spoštuje in
ljubi svojega dobrega učitelja. Ko so se
razdelila otrokom šolska naznanila, stopi
pred g. nadučitelja Janez Tomc, učenec
II. razreda ter se v izbranih besedah za-
hvaljuje g. nadučitelja za ves njegov trud
in požrtvevalnost in ljubeznjivost, s katere
je vedno objemal šolsko mladino, za vse
prelepe nauke in opomine, ki jih je gosp.
nadučitelj umel tako očetovsko in mojstrsko
ucepljavati v mlada, dovzetna srca. Prosi
Boga, da bi mu milostno dodelil, še mnogo
let uživati večer svojega življenja v krogu
svojih dragih. V svojih molitvah pa se ga
bodo vedno hvaležno spominjali — tako je
slovesno obetal. Biti bi moral navzoč, da bi
videl, s koliko vnostjo je mlademu go-
vorniku pritrdjevala vsa šolska mladina. Na
to podari g. nadučitelju očenec J. Cjuba v
imenu vseh šolskih otrok prelep, dragocen
križ z napisom: „29. avg. 1905. V hvaležni
spomin podarila šolska mladina“ — češ,
križ ste imeli z nami, a v sv. križu ste
vedno iskali tolažbe, bodrila in pomoči pri
svojem naporu na delu. — Da, v križu je
iskal mož kot vseskozi globokoveren učitelj
vedno tolažbe in jo tudi našel, a našel
je tudi pomoč in očiten blagoslov vsestran-
sko pri svojih naporih. Dvajset let se je
vzgodeno trudil med nami kot skrben učitelj
in da so Dobrovčanje tako verni, tako
dobri ljudje, ima dober kos zaslug ravno
g. Matija Rant, ki ni le učil, ampak kot
skrben oče vzgajal šolsko mladino. Bog
mu je dal očiten blagoslov tudi v lastni
družini. Vsi njegovi otroci zavzemajo častna
mesta v človeški družbi. Najstarejša hči
Mina je poštarica, sin Alojzij je c. kr. po-
morski adjunkt I. reda, sin Anton je fran-
čiškan Gvido, ki je z izvrstnim vspehom
dovršil svoje študije na vseučilišču v Ino-
mostu, hči Poldi pa je učiteljica v Hote-
deršici. In dasi ni imel Bog ve kako ve-
like plače, vender mu je Bog njegove male
krajcarje tako blagoslovil, da si je za stare
dni sezidal lično hišico, v kateri naj še
mnogo mnoge let vesel vživa sad svojega
truda.

„Südmarka“ pri delu. Ju-
deževnih grošev se je razdelilo na Koroškem
808 K 80 vin. in sicer: nekemu posestniku
100 K; za pospeševanje nacionalnih name-
nov 100 K; neki šoli za učne pomočke 109
K 80 vin. in dijaških podpor 500 K.

**Protestantski krščanski
nauk** hočejo vpeljati s prihodnjim šol-
skim letom na velikovških nemških šolah.
To se pač izplača za tistih par protestan-
tskih otrok! Zakaj še judovskega kateheta
ne naročijo, saj imajo žide tudi ondi? Na-
men velikovških Nemcev je pač oviden!
Povsod dvojna mera. Slovenskim otrokom
pa niti slovenskih katekizmov ne privoščijo.
Le tako naprej! Za posledice Slovenci go-
tovo ne bodo odgovorni.

**Za rodbino hrvaških de-
lavcev, ubitih od bombe** pri Bar-
bari v Pulju, nabira milodare vrli puljski
rodoljub, g. Niko Mardešič. Naj najde
vrlih posnemalec.

**Shoda italijanskih župa-
nov v Poreču** so niso udeležile sledeče
primorske občine: Omišalj, Dobrinj, Dubaš-
nica, Vrtnik, Baška, Punat in Krk; iz vo-
loškega okraja: Kastav, Veloska, Mošenice,
Jelšane, Podgrad, Materija, iz pazinskega
okraja: Zminj, Boljunc, Tinjan, iz puljskega
okraja ni bilo Barbane, iz kaperskega pa
Roč, Dolina, Dekani in Buzet. Če pomislimo,
koliko prebivalcev štejejo te občine in koliko
posili — Italijanov je bilo na shodu laških
županstev, si lahko napravimo sliko „italijan-
ske“ Istre.

**Izpremembe v davčni
službi.** Davčni pristav g. Ivan Hoče-
var je prestavljen iz Logatca v Litijo in
davčni praktikant g. Viktor Damjan
iz Litije v Logatec.

Izprememba naslova. Do-
slej samonemški naslov poštnega urada na
Vačah pri Litiji se je izpremenil v dvoje-
zični: Waatsch-Vače.

Nagloma je umrla v Trstu
gospa Lucija Kuštrin, soproga tr-
govca g. Antona Kuštrina v Gorici.

Iz Selške doline. Izmed vseh
slovenskih časopisov, ki prihajajo v našo
dolino, je najbolj neprostevoljno humeristični
list „Slov. Narod“. Cvet vseh dopisov so

„duhovite“ strelce iz Selške doline. Fabri-
kanta teh strelcev sta zmerni ferboltar Stu-
pica in slavni gospod „prefesar“ ferboltar
in mnogozaslужni nekdanji šentlenarski or-
ganist Tone Germek. Po mnenju teh mo-
drijanov bo po krivdi župana in župnika
kmalu naša občina in župnija materijalno
popolnoma opešala, ker župan menda za-
pravlja občinski denar, ki ga je prejšnji
župan Schliher prihranil, župnik pa po
drugi strani odira z biro svoje ovčice. Oj
ti uboga, pomilovanja vredna selška dolina!
— Kranjsko okrajno glav-
stvo v nevarnosti. Omenjena „fer-
boltarja“ nista zadovoljna z razdelitvijo pod-
pore po toči prizadetim ter pretita v pri-
hodnje stvar tako temeljito pojasniti, kakor
samo ona dva znata. Seveda je vsa ta gro-
nja naperjena proti županu, dasi je imelo to
stvar v rokah izrečno le okrajno glavarstvo
gospod glavar! tresite se in trepetajte pred
njima, ker kmalu Vam pokažeta svoje —
rožičke. — Na šemu Germek u se se
zelo priljubili „srčki“ in „židane rute“. Go-
tovo bo v kratkem času odprl prodajalno,
kjer bo prodajal izključno le „židane rute“
in „srčke“. Ali bo pa iste on sam kupoval
raznim „velekrepotnim“ ženam in dekl-
čem, katerih vzor je nekdanja šentlenarska
učiteljica. — Germek ni samo ferboltar,
organist in dopisnik „Slov. Naroda“, ampak
tudi zelo „kunsten“ inženir. Može je na de-
sedaj še neznan način natančno preračunal,
da so bile rjuhe, s katerimi so pobirali samo
„fajmoštrovi in kaplanovi eksekutorji“
ravne za dobri dve pediti „uštukane“. Ali
si upa kdo trditi, da ni Germek
„glavca“ prve vrste?

Stajerske novice.

**š Občinske volitve v Creš-
novcu** pri Slov. Bistrici so sedaj že tre-
tjič razveljavljene. zavedni Slovenci bodo
poskrbeli, da bo Kresnik vnovič padel. Slo-
venci, ne vdajte se!

**š Veteransko društvo v Bre-
žicah** posveti jutri svojo zastavo. K slav-
nosti pridejo tudi veteranci iz Zagreba s
svojo godbo.

**š Na vojaških vajah zbla-
znel** je v mariborski okolici vsled preve-
like vročine rezervnik 7. pešpolka Franc
Umnik.

š Smrtna kosa. V Mariboru je
umrl stavbniški mojster gosp. Robert
Schmidt. — V celjski mestni bolnišnici
je umrl mestni mitničar Rezar. — Dne
6. sept. umrla je v Rogški Slatini gospa
Amalija Jezovšek, notarjeva so-
proga iz Vrnskega.

š V Marenbergu jutri otvorijo
protestantsko cerkev ob hajlanju maribor-
skih nemškutarjev.

**š Shod nemških akademi-
kov** iz Maribora, Ptuja in Celja se vrši
dne 9. in 10. sept. v Celju. Dnevni red ob-
sega popivanje in postopanje.

Ljubljanske novice.

**Ij Odkritje Prešernovega
spomenika** se naznani mestu in okolici
z 8 strelci v Gradu, na kar se opozarja ob-
činstvo. Znak odbora in sicer rediteljev iz
stanovanjskega odseka je belo-zelena pentlja
na rokavu. Slavnostnega obhoda po mestu
se udeležijo 134 društev in korporacij s 34
zastavami. Spored otvori kavalkada. — Go-
vorniki pri komerzih so sledeči:
„Narodni dom“ dr. Hribar Iv.
M.; dr. Novak Fr.; hotel „Lloyd“
dr. Oražen Iv., dr. Kušar Josip
hotel „Ilirija“ dr. Ravnikar Vl.
g. Holz; restavracija „Novi svet“
g. dr. Ilešič Fr., g. Drag. Hribar.
Hkomerzom ima pristop brezplačno
vsakdo. Rusko vseučilišče v
St. Peterburgu bode zastopal gospod
profesor Peter pl. Zabolotsky, ki
bo pred spomenikom tudi govoril. Akadem.
profesor Kundmann na Dunaju je
poslal odboru Prešernovega spomenika pre-
ljubeznivo pismo, v katerem čestita Sloven-
cem in g. kiparju Ivanu Zajcu zaradi lepega
spomenika. G. dr. Josip Herold, dr-
žavni in deželni poslanec dospe danes po-
poldne kot zastopnik državnozbornskega kluba
Murdohov v Ljubljano. G. dr. Matija
Murko, vseučiliški profesor in pisatelj v
Gradcu, dospe k slavnosti danes večer. —
Moskva je poslala pozdrav.

**Ij Zatvoritev slavnostnega
prostora ob priliki odkritja
Prešernovega spomenika.** Mestna
policijska straža in požarna bramba bosta
zatvorili slavnostni prostor jutri ob 10. uri
dopoldne. Kordoni bodo sledeči: V Prešer-
novih ulicah ob spodnjem vogalu stare Per-
lesove hiše; v Wolfvih ulicah med voga-
loma Lasnikove in Lenčetine hiše; Francov
most na koncu ob Špitaljskih ulicah; levo
obrežje Ljubljane za drugim oknom ka-
varne „Prešeren“; Sv. Petra cesta med dru-
gim oknom Urbančeve in Bahečeve pre-
dajalne; Miklošičeva cesta med zadnjim vho-
dom v Frančiškanske cerkev in vrati Po-
gačnikove hiše (cerkveni vhod ostane prost).
Prečast. gospod župnik o. Hugolin Sattner

je bil toli ljubeznjav in je obljubil, da bo dal glavna cerkvena vrata po 10. uri depoldne zapreti. Verniki bodo cerkev lahko zapuščali pri zadnjih vratih ali pa na „porti“. Ko bo ves sprevod dospel na trg, opustita se kerdona v Wolfvoh in v Prešernovih ulicah ter se slavnostni prostor s te strani zatvori le preko začeta Wolfvoh ulic mimo Hauptmannove hiše in tribune za goste preko trga do vzhodja stopnje, ki vedijo v samostan (stopnjice ostanejo proste).

Ij Slovensko katol. narodno dijaštvo položi jutri ob spomenik Prešernov krasen venec z napisom: Pesniku „Krstja pri Savici“ — katoliško narodno dijaštvo.

Ij Profesor Stritar ne pride k odkritju Preš. spomenika. Baje je zadržan. Poslal je nesem, ki se razdeli.

Ij Čehi Prešernu. Češka deputacija, ki pride pod vodstvom praškega župana dr. Srba k odkritju Prešernovega spomenika, položi na spomenik srebrna venec, v podobni lipovih in lovorovih peres. Imel bo sledeči napis: „Na pamet slavnega slovinskega pevca Františka Prešerna — v den odhaleni pomniku jeho v bile Lublani — obec král. hlav. mesta Prahy“. Venec bodo potem spravili v deželni muzej.

Ij Prijateljski sestanek slov. kat. narodnega dijaštva je danes ob 8 uri zvečer v soboto, v salonu g. Hafnerja, sv. Petra cesta. Jutri se zbira slov. kat. dijaštvo v „vezinih“ prostorih, v hotelu „Union“ in odkoraka skup ob 10. uri pred „Narodni dom“.

Ij Posebni vlak tržaških Slovencev se pripelje v Ljubljano jutri zjutraj ob 8 uri 56 min.

Ij Tržaški izletniki izražajo sledeče želje: Trgovine ljubljanske naj bi (vsaj, kjer je to možno) imele odprta izložbena okna, vsaj za časa slavnostnega obhoda. Mesto ima vse bolj prijazno lice, ako tujec more vsaj nekoliko pasiti — oči, česar pa manjka navadno ravno ob nedeljah, ko so zaprta vsa izložbena okna. Tu v Trstu se trgovci, ko je kaka posebna slavnost navadno dogovarjajo, ter imajo ob takih prilikah svoja izložbena okna odprta vsaj par ur. Dalje bi bilo dobro, ko bi narodne knjigarne poskrbele, da bi obmejni Slovenci lahko kupili kako knjigo. Slednjič bi bilo priporočati ljubljanskim gostilničarjem, v interesu vsega mesta, naj obdrže navadne zmerne cene ob navadno dobri postrežbi. Slednjič bi bilo želeli, ako bi mi Tržčani takoj ob prihodu že na kolodvoru dobili napetek, kje bi najhitreje dobili nekoliko zajutreka, ker bomo imeli le malo časa na razpolago.

Ij Slavnostni obed priredi povodom odkritja Prešernovega spomenika jutri ob 2. uri popoldne na čast svojim gostom ljubljanski obč. svet v veliki dvorani „Narodnega Doma“. Občinski svet je za to votiral 2000 kron, ostalo se pokrije na drug način.

Ij Velika razburjenost vlada med ljubljanskimi gostilničarji in občinstvom, ker se je banket na čast slovanskim gostom poveril ultranemškemu gostilničarju. Slovenski gostilničarji na glas protestirajo proti temu s trditvijo, da je vendar med njimi dovolj sposobnih ljudi, ki bi mogli prevzeti tak banket in da bi bilo slabo za slovenstvo napredne Ljubljanice, če bi nam celo bankete morali pripravljati samo Nemci. Govori se celo, da so natakarji naročeni iz — nemškega Gradca!

Ij Nemški trgovci so povodom Prešernove slavnosti izdali nekaj cirkular, v katerem so pozvali vse nemške trgovce, naj izobesijo zastave. Pravijo, da je Prešern tudi nemški pesnik, ker je zlagal nemške pesmi. O dr. Tavčarju, ki je slavnostni govornik, pa pravijo, da je itak eden „izmed njih“, ker je baron Schweglov politični oproda. Ime „Tavčer“ razlagajo „Deutsche Stimmen“ prav verno tako-le: „Tautscher — Teutscher — Deutscher. Dr. Tavčer je v resnici potomec švabskih priseljencev, ki so jih brižinski škofje naselili v loških hribih.

Ij Okolu 90 srbskih gostov se je pripeljalo danes ob tri četrti na 1 uro v Ljubljano. Na kolodvoru jih je kratko pozdravil župan Hribar, sicer pa ni bilo nobenega sprejema. Občinstva ni bilo skoro nič k sprejemu. Za svoje poštrevnost in svojo bratsko ljubezen so dobili srbski gostje jako mrzla srca, kar je pripisovati na rovaš onim, ki so vso priredbo vzeli v svoje roke in bi bili morali pravočasno skrbeti za dostojen sprejem. Za županov pozdrav se je zahvalil beligradski prota Marko Petrović.

Ij Celjska narodna godba bo jutri popoldne priredila koncert na „Zelenem hribu“.

Ij Socialni demokratje in Prešernova slavnost. Socialni demokratje so izdali oklic, v katerem pravijo: V nedeljo, dne 10. septembra 1905 se odkrije v Ljubljani spomenik Francetu Prešernu. Meščanstvo priredi ta dan hrupne slavnosti, bolj sebi, kakor geniju v čast. Delavci, ki nočejo biti brezpomembna komparzerija meščanskim mimom, se ne morejo

udeležiti priredb, o katerih vse kaže, da bodo prav debelo strankarsko pobarvane. Zato prirede brez hrupa in parade priprosto a lastne Prešernovo slavnost in sicer tako-le: Ob 2. uri popoldne se zberó na Turjaškem trgu (pred bivšim Katoliškim domom) deputativno organizirani delavci vseh strok. Ob pol 3 uri odkorakajo zbrane deputacije po Turjaškem trgu, Gosposkih ulicah, Zvezdi, Wolfvoh ulicah pred Prešernov spomenik. Tukaj pričaka deputacije odbor ljublj. lokalne organizacije in izvrševalni odbor jugoslovanske socijalno-demokratske stranke. Po nagovoru, ki ga govori sodrug Etbin Kristan, se položi venec pod spomenik. S tem se zaključi poklon pesnikovemu geniju pred spomenikom. Ob 5. uri popoldne pa bode slavnostni komers v gostilni pri „Levu“ na Marije Terezije cesti (ob ugodnem vremenu na vrtu, sicer pa v salonu). Spored obsega: Godbo. Slavnostni govor. Recitacije Prešernovih poezij. Komers. Vstopnina na slavnostni komers je 30 vinarjev za osebo.

Ij Predavanje o Prešernu je bilo v „Slov. kršč. soc. zveza“ zopet pretkelo sredo. G. fil. Adolf Robida je razložil pomen romantike in nje vpliv na Prešerna; potem je govoril o Ilirizmu, proti kateremu se je Prešern upiral, ker se njegov realizem s tem ni skladal. In zgodovina je pritrdila Prešernu. — Nato nam je podal predavatelj kratek pregled vpliva laške kulture, na „Slovence“ posebne Petrarke na Prešerna. Opozoril je na pesniške igrice laškega lirika, katerih se tudi Prešern ni povsod izognil. Prešern pa je Petrarke sledil samo po zemeljskih potih; šele v „krstu“ je Prešern Petrarco tudi v tem dosegel.

Ij Draginja vsled Prešernove slavnosti. Na trgu so se razne stvari vsled slavnosti podražile. Ker so gostilničarji pokupili posebno mnogo piščanec, je cena tako poskočila, da sta veljala dva piščanca 1 gld. 85 kr.

Ij Novomeška čitalnica se udeleži po svoji deputaciji Prešernove slavnosti. Deputacija položi na spomenik tudi venec.

Ij Srbska čitalnica v Ljubljani položi ob Prešernov spomenik srebrn venec.

Ij Bolgarov pri Prešernovi slavnosti ne bo. Bolgarski časnikarji so brzojavno naprosili srbskega časnikarja g. Dušana Sijačkega, da jih zastopa in v njihovem imenu položi venec na spomenik.

Ij Sluga narodno-naprednih društev — podpiratelj „Südmarke“. „Narodni“ trafikant g. Šešarek smatra še vedno za popolnoma združljivo, da je sluga narodno-naprednih društev, njihov garderober, prodajalec vstopnic slovenskega gledališča in prodajalec „Südmärkin“ vžgalice. Če on to smatra za združljivo, ali so pa istega mnenja odločilni faktorji pri slovenskih podjetjih? Neki narodno napredni doktor je izrecno odobril Šešarkovo postopanje.

Ij Umrla je Roza Zitrar, v Prešernovih ulicah št. 50.

Ij O javni izkušnji gojencev dramatične šole poročamo prihodnjic. Prvi nastop novih gojencev je bil prav dober.

Ij Solska razstava bo jutri do poldne odprta že ob 8. uri, a popoldne od 3. uri nadalje dokler bo kaj obiskovalcev.

Ij Napad. Ko je šel sinoči okrog desete ure po Keledevorskih ulicah mizar Ivan Baloh se mu prišli nasproti trije moški, nakar ga je eden vrgel na tla in mu odvzel srebrno uro, vredno 14 K. Ko je Baloh opazil, da mu manjka ura je šel za njimi in jih dohitel na vogalu Slomškovih ulic in Resljeve ceste. Ko je Baloh zahteval svojo uro nazaj, ga je eden zopet vrgel na tla, tako da je prebil na glavi kožo. Nato so napadalci zbežali.

Ij Koncert vojaške godbe bo jutri ob pol 5. uri popoldne v Svica-riji. Vstopnina 40 vin.

Ij Veselica obseh št. peter-skih podružnic sv. Cirila in Metoda, vršivša se 3. t. m. na vrtu goeške pivnice je vrgla K 865-97 čistega dobička.

Ij C. kr. deželni plačilni urad na Cesarja Josipa trgu št. 1 v Ljubljani bo dne 12., 13. in 14. septembra t. l. zaradi glavnega snaženja uradnih prostorov za stranke zaprt.

Ij Učiteljski konvikt. Opozarjamo na veselico, ki se vrši danes zvečer na vrtu Ilirije na korist učiteljskemu konviktu.

Ij Celu noč bodo odprte nocoj in jutri vse ljubljanske gostilne in kavarne zaradi tujcev.

Ij Bigamija. 38letni zidarski pomočnik Andrej Herman iz Kapele pri Ljutomeru, kjer ima tudi ženo in dve hčerki, je izvedel, da ima dekle v Šiški precej premoženja in jo kmalu zasnužil. Bila sta že dvakrat na oklicih in le slučaj je nanesel, da je o tem izvedel neki njegov znanec, ki je poreko, katera bi se bila vršila jutri,

preprečil. Herman pride vsled tega na za-tožno klop.

Ij Tujci v Ljubljani. Meseca avgusta t. l. je došlo v Ljubljano 4509 tujcev, — 306 več kot meseca julija in 890 več kot v istem mesecu lanskega leta, in sicer se jih je nastanilo v hotelu „pri Slonu“ 1059, „pri Maliču“ 789, „pri Lloyd“ 653, „Južni kolodvor“ 217, „Ilirija“ 255, „Avstr. cesar“ 253, „Štrukelj“ 187, „pri bavarskem dvoru“ 201, „Grajzar“ 97, v ostalih gostilnah in prenočiščih 907

Potresna katastrofa v Južni Italiji.

Rim, 9. sept. (K. u.) Včeraj zjutraj je bil strašen potres poceli Južni Italiji. V okraju Monte Leone di Calabria je deset vasi skoro popolnoma razrušenih. Do sedaj je znano, da je 400 oseb mrtvih, mnogo oseb ranjenih. Ravno tako silovit potres je bil v okrajih Catanzaro, Nikastro, Cosenda, Messina, Sirakuze, Catania. Mnogo hiš se je podrla, veliko oseb mrtvih, število ranjenih velikansko. Na tisoče oseb je brez strehe.

Messina. Tu so ponoči bili močni potresni sunki. Ljudstvo je strašno zbegano in prenočuje na prostem. Mesto so oblasti takoj dala razsvetliti. Mnogo hiš je poškodovanih, mnogo oseb ranjenih. Neapolj. Vlak Neapolj-Reggio se je moral ustaviti, ker je proga vsled potresa porušena. V Resini je lava zasula tir. Papaz je brzojavil kalabrimskim škofom in je obljubil izdatno pomoč.

Telefonska in brzojavna poročila.

Domžale, 9. sept. Sinoči so ob prihodu kamniškega vlaka ob 9. uri streljali Tiroci na povsem mirne Slovence. Ko se je šel nekdo nato pritožiti na žandarmerijsko postajo se mu odgovorili, da sedaj ni uradna ura.

Trst, 9. sept. Na shod „slov. radikalnega“ dijaštva je prišel voditelj slovenskih socijalnih demokratov Kopač in je govoril. Vsled tega je nastal tako silen hrušč, da je moral vladni zastopnik odvzeti Kopaču besedo.

Pilzen, 9. sept. Cesar je došel sem.

Dunaj, 9. septembra. Spor med Rumunsko in Grško je vedno večji. Grški poslanik Tombazis je odpotoval iz Bukarešta.

Pariz, 9. septembra. V St. Etienne so se uprli rezervisti, ki so kar zapustili svoj polk in se razšli na razne strani.

Rim, 9. sept. Včeraj je umrl kardinal Pierotti.

Baku, 9. sept. Požar v Balahanilju in v Crnem gorodu je naredil na milijone škode. Tramvajski štrajk je bil od Armencev začet, da povzroče nemire. Armenci so se preoblekli v vojake in postrelili Ruse in Tararje; čez dvesto perzijskih podanikov so pobili. Potem so začeli goreti Sabunči. Ves Baku je zavil v oblake dima. Armenci so napadli dva ruska polka. Med prebivalstvom vlada grozna panika.

Peterburg, 9. septembra. Generalni gubernator v Baku brzojavlja, da ne more brzdati popolne anarhije. Iz Peterburga so mu naročili, naj napravi z vsemi sredstvi red.

Peterburg, 9. septembra. Angleški konzul v Baku je naprosil grofa Lambsdorffa, naj štiti angleške podanike, ker je rusko topništvo namerilo topove proti uradom angleških posestnikov petrolejskih vrelcev. Notranje ministrstvo javlja, da se nemirov krivi Armenci, ki so jeli streljati iz hiš in tramvajev.

Peterburg, 9. septembra. Zastopniki petrolejskih vrelcev so brzojavili carju: „V Baku se nadaljujejo krvavi boji. Uradniki beže iz mesta. Izvoz nafte, vreden 6,100.000 rubljev na leto, preti prenehati. Presimo varstva za naše imetje.“

Tiflis, 9. septembra. General Širikin je vprašal podkralja za dovoljenje, da razpostavi po celem Kavkazu vojaške čete, ki bodo ščitile armenske uradnike.

Peterburg, 9. septembra. Zaradi pomanjkanja zgoarele nafte se bo moral ustaviti ves železniški, parobrodni in tovarniški promet Skode je pol milijarde rubljev, žrtev je baje 3000.

Tiflis, 9. septembra. V vaseh provincije je prebivalstvo deloma poklano, deloma razpodoeno v beg. Hiše gore.

Peterburg, 9. septembra. Maksim Gorki bo kandidiral za dumo v Nižnem Novgorodu.

Peterburg, 9. septembra. Petrov dvorec straži nešteta množica donskih kazakov.

London, 9. sept. Iz Kobe poročajo, da je cesar pooblastil grofa Kacuro, naj zapleni vse liste, ki bi hujskali ljudstvo.

Tokio, 9. sept. Prevažanje japonske armade v domovino bo trajalo najmanj 10 mesecev ter bo veljalo več milijonov jenov. Prevažati bo treba skoro milijon ljudi.

Tokio, 9. septembra. Vlada je sklenila, da na ljudsko željo objavi besedilo mirovne pogodbe.

Spominjajte se „Družbe sv. Cirila in Metoda!“

Zahvala.

Povodom smrti in pogreba naše prerano mrtle, preljubljene mamice, oziroma stare mamice, tašče, sestre, tete in vnuke, gospe

Klementine Keki

majorice

nam je došlo toliko izrazov presrečnega sočutja, da nam ni mogoče za vse takoj posebej se zahvaliti.

Izrekamo toraj tem potom vsem onim, ki so nam v teh bridkih urah skušali olajšati žalost, — presrečno zahvalo.

Zlasti se najtopleje zahvaljujemo milost. g. proštu n. o. r. z ostalo velečastito duhovščino, gg. c. kr. uradnikom, slav. c. kr. pošto, ter učiteljsvo, častitim damam, slav. mestnemu zastopu, slav. požarni brambi, bratovščini, ss. Corporis Christi, slav. meščanstvu, pevskeemu zboru, in vsem ostalim spremljevalcem, ki so tako ginjaivo izkazali predragi nepozabljivi pokojnici zadnjo čast.

V imenu vseh sorodnikov.

Metlika, 8. sept. 1905.

Klementina Vukšinič

1844 roj. Keki.

Zahvala.

Olga in Ema Wurner izrekata vsem prijateljem in znancem najiskrenejšo zahvalo za prijazno sočutje med boleznijo in ob smrti svoje iskreno ljubljene mame, kakor tudi za prekrasne darovane vence.

Drago rajno priporočata z blag spomin.

1847

Zahvala.

Za mnogostransko ganljivo sočutje izraženo nam povodom nenadomestljive izgube našega ljubljeneega soproga, očeta, starega očeta, brata, tasta in strica, gospoda

Anton Koprivnikar-Ja

posestnik in cerkveni ključar

potem za mnogobrojno spremitev pokojnika k večnemu počitku, za ginjaive pogrebne žalospeve, za krasne vence, izrekamo vsem udeležencem: pred duhovščino, velenj, uradništvu, cenj. gg. pevcem, vrli požarni brambi, prijateljem in znancem najtoplejšo zahvalo.

Litija, 5. septembra 1905.

Zalujoča rodbina Koprivnikar.

Gričar & Mejač

Ljubljana, Prešernove ulice 9

Največja zaloga zgotovljenih oblek za gospode, dečke in otroke, velikan-ska izbira najnovejših modelov v konfekciji za gospe in deklice. 1846 6—1

Posebnost:

Vsakovrstne zelo praktične obleke zašolarje po najnižjih cenah.

1835 2-1
Profesor
d^r. pl. Valenta
se je vrnil.

Stanuje: Fančičanske ul. št. 12.

Zahvala.

Povodom sijajno izvršenega mariborskega letnega sestanka „Slov. kršč. soc. zveze“ se podpisani odbor najiskrenejše zahvaljuje v prvi vrsti vsem društvom, ki so poslala na sestanek svoje odposlance, potem pa prevz. gospodu knezoškofu ljubljanskemu dr. Anton Bonaventuri Jegliču, ki je s svojim pozdravom skupščini vnovič pokazal, kako mu gorko bije srce za slovensko ljudstvo. Hvala iskrena slavnemu odboru mariborske slovenske posojilnice, posebno pa njenemu blagorodnemu predsedniku g. dr. Rosini za blagohotno prepustitev dvorane in prisrčni pozdrav, hvala velespoštovanemu gvardijanu franč. samostana č. P. Herien za vso izkazano naklonjenost, č. P. Kasijanu Zemljaku in g. dr. Anton Medvedu za navdušujoča cerkvena govora, prečast. semeniškiemu vodstvu za prepustitev prenočišča, gospodu dr. Ant. Korošču in gosp. Leskovarju za velik trud, ki sta ga imela s pripravami in hvala prisrčna vsem rediteljem, voditeljem po mestu ter vsem, ki so dali zborovalcem na razpolago prenočišča, posebno poštivalnim slovenskim okoličanom. Zahvaljujemo se nadalje slavnemu bralnemu in pevskemu društvu „Maribor“ in „Slov. kat. izobraževalnemu društvu v Studenicih“ za prireditve velesijajne veselice, kakor tudi pevskemu zboru društva „Maribor“, pevovodju g. Čiricu, pevcem ie pevkom iz št. Jurija, vrlim tamburašem od Sv. Petra, slavnim okoličanskimi ptujski godbi in vsem poročevalcem in govornikom za krasne nasvete, katere bomo poizkušali izvršiti. Hvala poslancema g. Robiču in g. Grafenauerju za udeležbo, skatero sta počastila zborovanje in vsem poslancem, društvom in posameznikom, ki so poslali pozdrave. Posebno zahvalo izrekamo še g. inspektorju g. Gutmannu za ljubeznivo posredovanje pri prireditvi posebnega vlaka ter vsem železniškemu osebju za vzorno postrežljivost. Hvala tudi slovenskemu časopisju, ki se je tako toplo zavzelo za shod!

Z Bogom za krščansko ljudstvo.

V Ljubljani, 9. septembra 1905.

Odbor „Slov. kršč. socialne zveze“.

Kupujte
narodni kolek!

Sprejme se v službo mlad samski

knjigovodja

s primerno plačo, stanovanje in hrano dobi v hiši. — Zahteva se lepa pisava perfektno v slovenskem in nemškem jeziku, prednost bi dal, ki zna tudi laški. 1845 1

A. Kajfež, veletržec vina v Kočevju, filijalke na Dunaju, Ljubljani in Črnomlju.

Dijaki

se sprejmejo v zračno in prostrano stanovanje v Sallendrovih ulicah šte. 6. —

1839 IV. nadstropje. 3-1

1836 2-1 **Iščem**

potnika (Slovenca), ki popotuje po celem Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Istri, a zastopa druge trgovce. Zaslužek je znaten. Naslov pove upravništvo tega lista.

D^r. Ed. Šlajmer
ne ordinira
od 10. sept. do 13. okt.

1841

Posestvo naprodaj

na prometnem mestu v Ljubljani, na katerem se nahaja že dolgo let

trgovina z deželnimi pridelki

gostilna z lastno koncesijo in pekarna. — Posestvo obstoji iz dveh enonadstropnih hiš, prostornih skladišč, lepih kleti, hlevov za 8 konj kakor tudi prostornih dvorišč z dvojnimi vhodom. Posestvo je posebno primerno tudi za druge obrti, za trgovce in obrtnike vsake vrste ter se proda ali celotno ali tudi posamezno pod jako ugodnimi pogoji. 1834 3-1

Natančna pojasnila kupcem daje: Posredovalnica za prodajo posestev Edvard Grachtel, Ljubljana, Sv. Petra nasip 37.

Švicarija.

1843 1-1

Začetek ob 1/2 5. uri popoldne. o Vstopnina 40 vin.

K obilni udeležbi vabi najvljudneje **J. Kenda.**

Jutri, 10. septembra
velik koncert
vojaške godbe.

Proda se

hiša, vili podobna, obstoječa iz štirih sob kuhinje in z vsemi drugimi pritliklinami ter sadnim in cvetličnim vrtom, stoječa 14 let. Hiša je pripravna tudi za trgovino. Ponudbe se pošiljajo pod „Vila“ 1905, 1837 Kranj poste restante. 2-1

V stanovanje in na hrano
se sprejme

gospodična iz dežele, katera obiskuje pripravnico. Stanovanje je lepo, zračno in suho. Na razpolago je tudi glasovir. — Poizve se Prisojne ulice št. 7. I. nadstropje (na Friskovcu). 1842 1

Otvoritveno naznanilo.

V nedeljo, dné 10. septembra 1905

otvoritev

nove umetniške razstave

Panorama = Kosmorama

v Ljubljani, na Dvorskem trgu št. 3.

(Pod „Narodno kavarno.“) 1833 3-1

Stalna razstava
odlikovanih izvirnih stereogramov na steklu.

Vsak teden nova serija.

Potovanje po vesoljnem svetu.

Zanimivost prve vrste. Električna razsvetljava.

Ogleda se lahko vsak dan od 9.—12. ure dopoldne in od 2.—9. ure zvečer.

Vstopnina 30 vin. Dijaki, otroci in vojaki 20 vin. V abonementu 10 vstopnic 2 K. Dijaki, otroci in vojaki 1 K 50 vin.

Od dné 10.—17. septembra:

Vzhodna Sibirija, Vladivostok,
Prekosibirska železnica, Amur
Irkutsk i. t. d.

Stane le 7 K na leto

Naroti se lahko tudi sama
sobota izaja „Slovenca“

Ali že veste?

Ceno Češko posteljno
perje
5 kg novega
skubljenega
K 9.00, bol-
šega K 12.—;
belega, jako
mekkega,
skubljenega K 18.—; kron 24.—
snežnobelega, mekega, skub-
ljenega K 30.—; kron 36.—. Po-
šilja se franco proti povzetju.
Tudi se zamenja ali nazaj vzame
proti povrnitvi pošiljnih stroškov.
Benedit Saehsel, Lebes 159
p. Plzen na Češkem.
1793 6-1

Najboljše in najizvrstnejše **tamburice**
izdeluje in razpošilja

Prva sisačka tvornica tamburic

J. Stjepušin

Sisak, Hrvatsko.

Odlikovana na pariški razstavi l. 1900 in na
milenijski razstavi 1896.

Razun tamburic in skladeb za tamburice
so v zalogi tudi razna druga glasbila
kot gosli, kitare, citre, mandoline, har-
monike, okarine itd. za katere se pošlje
poseben cenik s slikami.

Velik ilustrovani cenik se pošlje vsakemu
franko in zastonj.

V istej tvornici izhaja strokovni tamburaški
list pod naslovom „Tamburica“, ki stane
na leto z glasbenimi prilogi vred le 8 K.

1760 6-1

Prepričajte se!!

da dobite najboljše
**gepeljne, mla-
tilnice, slamo-
reznice**

**trombe in mo-
torje v skladišču**

FRANC ZEMANA

Ljubljana

Poljanska cesta 24.

Velik gostilniški

štedilnik

1814 1 (Sparrherd)

prav malo rabljen se poceni proda pri

Avgustu Jenkotu,

peku v Ljubljani, Marija Terezije cesta 7.

Gospodične

katere se želé izobraziti

v šivanju in krojnem risanju

1828 52-1

sprejema

Franja Jesih, Ljubljana, Stari trg 28.

Dobi se tudi

kroj po životni meri.

Pri neki inženerski vdovi se dobi izvrstno
večkrat se preminjajočo

poldansko hrano

ali tudi večerjo.

Kosilo se lahko ob 12. ali ob 2. uri pripravi.
Tudi se lahko ugodi vsem gg. jedcem in
samostojnim damam po njihovem okusu,
ker je vdova zmožna oskrbovati vse kuhinje
avstro-ogrskih dežel. — Kje? pove iz uljud-
nosti upravništvo tega lista. 1838 3-1

Mednarodna panorama

Ljubljana, Pogačarjev trg.

Sobota, dné 9. septembra 1905:

Zadnji dan razstave 1827

Zanimivo potovanje od

Fontainebleau v Lyon.

Od sobote 10. do včet. 16. septembra 1905:

Zanimivo potovanje po

Krkonoših s prizori v zimi.

Odprto vsak dan od 9. ure zjutraj do 12. in od 2. ure
popoldne do 9. zvečer.

VSTOPNINA: Eno potovanje 40 vin. Dijaki, otroci in
vojaki od narednika nazaj 20 vin. Abonement-karte: 6
potovanj 2 K, 10 potovanj 3 K. Dijaki, društva, otroci
in vojaki polovico. — Šole in društva znižane cene!

Jeseniške novice.

Sola se začne prihodnji teden. Opozarjamo na sklep občinskega odbora in krajnega šol. sveta, da se načelno otroci iz belske občine (Senožetov, Javornika) ne bodo več sprejemali v jeseniško šolo. Iz uvaževanja vrednih ozirov se bodo taki otroci sprejemali le še na posebno prošnjo staršev oziroma njih namestnikov.

Nemška šola odpre letos že tretji razred. Kakor čujemo pojde v tretji razred nemške šole na Savi več otrok tretjega in četrtega razreda slovenske šole na Jesenicah. Doslej so starši pošiljali otroke na Korško nemščino se učiti, sedaj, mislijo si, nam je pomagane z nemško šolo doma. Zakaj ne bi smeli pošiljati svojih otrok v nemško šolo, ker se v slovenski ne nauče nemščine? Gledati moramo na njih prihodnost, da bodo lažje na svetu prišli do kruha in sicer do boljšega kruha. In če sme oče na Jesenicah, ki velja in se ima za vrlega narodnjaka, svoje hčer v šoli imeti v nemškem deklischem zavodu v Ljubljani, zakaj ne bi mi pripristi delavci smeli kaj takega storiti, ko brezplačno sprejmejo naše otroke v nemško šolo? Da, da, mnogi narodnjaki, seveda liberalci, dajejo slab zgled in zato njih vpitje za narodnost nima — uspeha. Prihodnje jesen se otvori v novi nemški šoli še četrty razred, potem bodo slovenski starši še rajši pošiljali svoje otroke v to šolo. Nemci znajo, in se ravna po geslu: Potk srcu držisko želo dec. H kruhu hočejo pomagati slovenskim otrokom, da si pridobe njih starše in vpliv in moč v slovenski občini. Ako bomo samo vpili: narodnost, narodnost, pa nič storili nasproti takemu delovanju narodnih nasprotnikov, — našli bomo gluha ušesa ali pa nam bodo celo očitali: Ali ne priveščite našim otrokom, da bi se nemščine naučili in prišli enkrat do boljšega kruha? Menimo, da najboljši odgovor na nemško šolo bo osemrazrednica, v kateri se bodo otroci lahko nemščine naučili brez nevarnosti nasrkati se nemške duha. Zato delajmo z vsemi silami nato, da dobimo domačo osemrazrednico!

Predaval bo jutri v strokovnem društvu na Jesenicah g. Jožef Gostinčar.

Tovarniška godba na Savi. Povedom desetletnice tovarniške godbe priredi njen odbor v nedeljo dne 10. septembra t. l. ob 3. uri popoldne v tovarniškem parku v „Hrenovci“ na Savi ljudske veselice s koncertem itd. h kateri se vsi prijatelji godbe najljubnejše vabijo.

Nemško kantino so slovesno otvorili v soboto 2. sept. Povabljenec je bilo okoli 70, v veliki večini sami tovarniški uradniki. Izmed slovenskih narodnjakov se je v ti družbi zabaval samo g. Trevn, trgovec na Savi, drugi narodnjaki menda niso bili povabljeni. Pri tej priliki samo konstatiramo: Ko bi se bil kak tukajšnji duhovnik udeležil te eminentne nemške slavnosti, metali bi mu naši vrlonarodni liberalci v obraz izdajstvo domovine, zvezo z Nemci, in kdo zna, kaj še vse; — g. Trevnu kaj takega ne bodo očitali.

Idrijske novice.

i Roparskega umora obdolženega Poženela so prijeli na Gornjem Stajerskem pri Muravi. V Logatcu in Idriji je mnogo ljudi pričakovalo, kdaj ga pripeljejo v Idrijo. Ustavili so se pa že v Ljubljani ter ga tam spravili.

i 53 ur v službi je bil tukajšnji orožnik, ko je iskal sled za morilcem lesnega trgovca Osvalda. Ker tudi vreme ni bilo vedno najlepše, je pač obdudovanja vredna ta vstrajnost.

i Na mestni realki se bo precej izpremenilo pri učiteljskem zboru. Profesorja Pirnat in Reisner odideta v Kranj, oziroma Novo mesto, suplent Glažar pa nastopi službo v Sušaku pri Reki. Na novo je ravnatelj imenoval 3 suplente, in sicer Dragotina Lapajne, bivšega župana idrijskega, ter B. Bäblerja in Kamenška. Ker sta mesti za Pirnatom in Reisnerjem izpraznjeni, bode še ti oddati. Vrh tega nameravajo tudi stalno nastaviti telovadnega učitelja.

i Dragotin Lapajne, bivši vse-mogočni župan in častni občan idrijski, je postal torej suplent na mestni realki. Da pride do tega smo vedeli, zanimalo nas je samo, kako bodo pripravili prostor za Dragotina, ki je kot župan in podžupan idrijski študiral na vseučilišču dunajskem francoščino in ne vemo, kaj še poleg. V Idriji je poučeval na realki francoščino suplent Delimir Glažar, proti kateremu ni mogel biti nihče. Predno je odšel na počitnice, je dobil celo obljubo, da mu bodo dali redno plačo proti pogodbi, ki mu jo tekom počitnic depošljejo v Sušak pri Reki. Ko je odšel, se je kmalu razneslo, da se ne povrne več, kakor bi se

bil odpovedal, česar pa ni steril, ampak pričakoval pogodbe. Mesto pogodbe pa dobi pred kratkim od realnega ravnateljstva dopis, v katerem mu sporoča ravnatelj, da ni mogoče ustreči njegovim pogojem, zlasti letos še ne, ker ni proračunljene potrebne vsote za celo profesorsko plačo. Ob enem je izrekel ravnatelj obžalovanje, da zapusti tako vrlo moč zavod, ter se mu je zahvalil za dosedanje delovanje. Tako je bil napravljen prestor za Dragotina. Najlepše na vsem pa je to, da se je ob istem času, ko je ravnatelj pisal Glažarju, da ni denarja za pravega profesorja, razpisalo mesto profesorja francoščine s popolno plačo! Preke trupel se najlože pride naprej. Koliko bo dobival neki Dragotin, ker je bil Glažar „predrag“, kakor lani profesor, ki so mu naprej obljubili ravnateljsko mesto, nazadnje ga pa pustili na cedilu. Posebno vspodbudno tako ravnanje ne bo za mlade dobre proslce, ki hočejo ostati — samostojni.

i Črni vrh nad Idrijo. Pri volitvi občinskega starešinstva dne 5. septembra je bil županom izvoljen Dominik Rudolf iz Crnega vrha, svetovalcem pa Jakob Čuk iz Crnega vrha, Frančišek Žigon iz Crnega vrha, ter Galsper Rudolf iz Lomov. Vsi so odločni pristaši katoliške — narodne stranke.

Notranje politični položaj.

Nemci groze z opozicijo. Naše dobre sodržavljanje Nemce je spravilo v veliko nevoljo dejstvo, ker je pri svojih posvetovanjih z voditelji strank prvega povabil k sebi min. predsednik Gautsch Pacaka. Prav jim tudi ni, ker Gautsch izjavlja, da hoče izpolniti, kar je obljubil Cehom, da so prenehali z obstrukcijo. Baje namerava preosnovati svoje ministrstvo v parlamentarno in se približati desnici. To seveda Nemcem ni všeč in groze, da jih dobi vlada pripravljene za boj. Predvčerajšnjim je zaslislal Gautsch dr. Herolda, ki se je pritoževal, da oblasti ne spoštujejo na Češkem enakopravnosti in zahteval varstvo za češke manjšine.

Stalni obrtni odsek je odobril predvčerajšnjim prvih pet odstavkov § 38 novega obrtnega reda. Četrty odstavek slove: Lastnik trgovine ima pravico naročati ono blago, ki jo ima pravico predajati. Pravico ima tudi jemati mero, če ni zate potrebna posebna obrtna usposobljenost in če pusti izdelati naročeno blago po opravičenih samostojnih obrtnikih. Z omenjenimi omejitvami sme tudi prejemati naročilo za izpremembo pri njem naročenih stvarih. Izvzeto je pa je manj mere za obleko in črevlje. Pri § 13. odst. 7. je sklenil odsek sledeča določila: Dokaza usposobljenosti ni treba a) pri trgovini z živimi živali, b) pri trgovini z odpadki, c) pri trgovini pridelkov z vrtov, polj in vinogradov, nadalje gozdov, kakor tudi rudnikov, če je v zvezi le mala obrtna ali industrična izprememba in končno za prodajo živil in branjerij; d) pri predaji na odprtih stališčih, e) za kramarije manjših krajev v katerih lastnik ne uporablja trg. pomočnega osebja in kjer ni še nikake trgovine v smislu zakona. Prihodnja seja v sredo.

Podržavljenje „Severne železnice“. Upravni svet „Severne železnice“ je odobril pogeje za podržavljenje Severne železnice. Državi so penudili za podržavljenje samo železniške proge, niso pa penudili tudi jako obširnih premogovnikov.

Prvo branje proračuna za l. 1906. se prične v državnem zboru že ta mesec; šestmesečni začasni proračun pa namerava vlada predložiti šele v zimskem zasedanju.

Vpekojen je višjih ministrskih uradnikov v pokoj nameravajo stopiti sledeči visoki uradniki: v ministrstvu za notranje stvari sek. nač. vitez pl. Roza, v fin. min. sek. nač. baron Klobenstein; v železniškem min. sekcijka nač. Lihazzik in Haberer; v trgovinskem min. sek. nač. Rudolf Neubauer in predsednik osrednje statistične komisije dr. Viktor Mataja.

veščina na nižjeavstrijskih ljudskih solah.

Nižjeavstrijski dež. šol. svet objavlja v svojem poročilu, da ima dežela 1789 javnih ljudskih šol. V okraju Gmunden se poučuje v češčini na 7 ljudskih solah, ravno tako v okraju Mistelbach. Seveda rabijo češčino le kot „pripomoček“ in to le v nižjih razredih. Iz tega konstatiramo dve stvari: Da se češkimi otrokom ne dovoli čeških šol in da Nižja Avstrija ni več izključno nemška dežela.

Kriza na Ogrskem.

„Pester Lloyd“ je opozoril koalicijske, da če zbornica tudi sklene postaviti sedanja vlado na zatožno klopo, tak sklep ne bo onemogočil nadaljnjega vladnega poslovanja. — Socialisti so že naznanili ogrskemu ministru za notranje stvari, da se nameravajo

zbrati 15. t. m. na trgu pred zbornico, ker nameravajo izročiti zborničnemu predsedniku prošnjo za splošno volivno pravico. Najbrže jim vlada to dovoli pod pogojem, da ne bodo preprečili dohoda poslancem in se vzdržali vsake glasne graje ali pohvale. — Splošno sedijo, da bo 15. t. mes. zbornica odgojena ali pa celo razpuščena, kar sklepajo tudi iz neke Tiszove izjave, ki je rekel, da pride 15. septembra v Budimpešto, a bo že zvečer zopet odpotoval. — Vprašanje o splošni volivni pravici povzroča vedno večja nasprotja med člani združene koalicije. Glasilo ljudske stranke jako ostro napada poslance Vaszonyija, češ, da je izdajal tajnosti iz seje združene opozicije. — Tudi v ogrski gosposki zbornici se agitira za to, naj se obtoži Fejervaryjevo ministristvo.

Jutri, v nedeljo, zasliši vladar zopet Fejervaryja, ki se danes posvetuje na Dunaju z raznimi skupnimi ministri, kakor tudi z baronom Gautschem.

„Magyar Ország“ poroča, da nameravajo konservativni magnati opozoriti Fejervaryja, naj se ne veže z mednarodno socialno demokracijo, ker bi v tem slučaju tudi zbornica magnatov nastopila proti njemu.

Nemiri na Kavkazu.

Iz Peterburga poročajo: Na torek ponoči so bili v Baku poulični boji. V sredo so zažgali več hiš. Pričelo je primanjkovati živil. Namestnik je zapovedal bakuškemu generalnemu gubernatorju, naj s poslanim tiifiškim strelskim bataljonom odločno nastopi proti vstašem. Uradno poročajo, da je položaj v Baku jako resen. V sredo zvečer so se ponovili hudi nemiri. Vstaši so obstreljevali poslopje generalnega gubernatorja. V Balahajnu so morali nastopiti proti vstašem celo topničarji. V mestu je bil velik vihar, ki je pospeševal grozen požar.

Iz Bakua poročajo, da so popolnoma zgoreli petrolejni (nafta) vrelci v Balahajnu in Romaniju, medtem ko še gore vrelci v Bibi-Eibatu. Skupno je uničenih 40 vrelcev.

V Tiflisu je vse polno beguncev iz Bakua, ki so pustili vse svoje premoženje v Baku. Oblasti so naprosili zastopniki velikih petrolejnih rafinerij, naj ščiti bakuške rezerve, v katerih je petroleja v vrednosti 25 milijonov. Tatarsi so zažgali v sušanskem okraju vse žganjarnice in tovarne za svilo. Del delavcev je pobegnil v gore, ostale so pa poklali Tatarsi. Razrušeni so petrolejni vrelci v Bibi-Eibatu kakor tudi zaloge „Kaspiske družbe“. Več tisoč Tatarov oblega krščanske hiše. V Baku ni večjih spopadov, pač pa se je vršila prava bitka med delavci in vojaštvom v Balahajnu. Delavci so se utrdili v bolnišnici, iz katere so jih pognali vojaki s streli in z bajoneti. Vojaki so pobili in ranili več ko tisoč oseb. V Balahajnu je vse zgorelo. Tatarsi nisojo proč, kar ima kake vrednost. V Bibi-Eibatu je včeraj še vedno gorelo. Škoda je ogromna. „Tageblatt“ poroča včeraj iz Peterburga: V Baku se vrše vedno hušji boji. Vojaštvo je pre-slabo, da bi zadušilo revolucijo. Včeraj je posredovalo celo topništvo brezuspešno. Nastopile so nove čete. Dozdaj je bilo ubitih 500 oseb. Včeraj so poizkusili prekucuh zažgati ladje, ki vozijo petrolej. Iz Suše poročajo, da je ubitih 200 oseb. Zgorelo je 200 hiš. Tatarsi so pomorili prebivalstvo treh armenskih vasij.

V sredo popoldne so proglasili, da je sklenjen mir med Armenci in Tatarsi. Požari so povzročili veliko škodo. Petrolejni vrelci še vedno gore.

Dogodki na Ruskem.

Žalostna petdesetletnica. Včeraj je bilo 50 let, kar so osvojili združeni Angleži, Francozi, Piemontezci in Turki močno rusko trdnjavo Sevastopol. Rusi so takrat izgubili črnomorske brodovje in velike svojega ugleda. Skleniti so morali tudi jako sramoten mir. A kljub temu groznemu porazu so si zopet opomogli. Neposredna posledica poraza pri Sevastopolu je bilo osvobojenje kmečkega stanu, ki je prej ječalo v tlačanskih sponah.

Žrtve kišenevskih nemir o v. „Lokalanzeiger“ poroča, da je bilo ob kišenevskih nemirih ranjenih in ubitih 260 oseb. V Kišenevem so proglasili vojno stanje.

Med „Potemkinovimi“ mornarji se je pojavilo gibanje za vrnitev v domovino. Tako poročajo iz Bukarešta. Pred dnevi so se vrnili trije „Potemkinovi“ mornarji v Rusijo.

Lakota na Ruskem. Včeraj se je posvetovala v Peterburgu mešana komisija, kako pomoči prebivalstvu, ki strada. Sodijs, da bo morala vlada razdeliti 58¹/₂ milijona funtov žita in 16¹/₂ milijona funtov semena stradajočemu prebivalstvu. Država bo morala izdati v ta namen 36 milijonov rubljev.

Ruska duma. Za častnega predsednika ruske dume je imenovan veliki knez Mihael Nikolajevič, grof Solsky pa za predsednika.

Spor med Francosko in Maroko končan.

Franceski poslanik v Maroku, Taillandier, je poročal svoji vladi, da je dal maroški sultan Francoski popolno zadoščenje zaradi po maroških oblastih neopravičeno zaprtega francoskega podanika Bu Mziana. Maroko plača zahtevano odškodnino, kaznuje sodnika, ki je dal zapreti francoskega Alžirca in obljubi, da se tak slučaj ne ponovi več.

Udušena vstaja na Kreti.

Carigrad 7. sept. Na Kreti je vstaja zadušena, nemiri so samo še v Sitiji.

Balkan.

Carigrad, 7. sept. Turška četa je v Vincih pri Kumanovem, okraju skopeljskem, ubila 9. kristjanov, v Moskopcih pa se je vršil boj z bolgarsko četo. Četa je ubežala. Turki so polili hiše z petrolejem in deset hiš zažgali. Grška četa je v Plesi pri Janini sežgala kucovlaške cerkvene knjige in zapretila vsem kmetom smrt.

Vstaja v nemški Vzhodni Afriki.

Berolin, 7. sept. Guverner nemške vzhodne Afrike grof Goetzen poroča: Mesti Kilva in Mohorrem nista več v nevarnosti; ob reki Rudji se je vstaja razširila južno od Kilosse, po okraju, dolgemu dva dni hodá. Oddelek nemških vojakov pod poveljstvom Fonka je šel proti vstaški Mrogori. V Dar es Salamu je vse mirno. Pri napadu na misijonske postaje Lukuledi, Massassi in Nyangoro sta bila ranjena patra Lang in Ciprian. Med Kilosso in Mahenge je bilo ob brodu Ifaka umorjenih več Arabcev in porušenih več indijskih naselbin. Pri Kilossi je nemška četa, na čelu ji asistentni zdravnik Brunn razpršila razbejniško četo zamorcev. Kilosso straži nadporečnik Schultz z oddelkom varstvenih čet.

Novo laško pristanišče v Afriki.

Italijanska vlada je kupila v Afriki pod nekimi pogoji mesto, pristanišče in okolico Benadirja za 144.000 funtov šterlingov.

Zasledovanje tujcev na Kitajskem.

„Eche de Paris“ poroča: „Credit-lyonnais“ je poročala filialka v Tjencinu, da sta življenje in premoženje Evropecev v veliki nevarnosti. Na deželi manjka vojaštva.

Norveška postane ljudovlada (?)

„Voss. Ztg.“ poroča iz Kristijanije: Tako švedski kralj Oskar kakor tudi danski princi so izjavili, da niso zato, da bi kak švedski ali danski princ zasedel norveški prestol. Norveška postane zato najbrže ljudovlada. Izključeno pa seveda ni, da nazadnje zmešetarji nemški cesar Viljem še kakega svojega princa na norveški prestol.

Nemške občine v Sleziji proti dvojezičnosti pri šlezijških sodiščih.

Vse nemške občine v zahodni Sleziji pošljejo te dni ministrskemu predsedniku in ministru pravosodja enako se glaseče prošnje, v katerih tirjajo, da naj se ne vpelje dvojezičnost pri šlezijških sodiščih. Sicer bi morali rabiti najbolj ostru sredstva v obrambo.

Diplomatična pomoč.

Amerikanski židje so naprosili predsednika Roosevelta, da bi interveniral v Turčiji, da bi tam židovski podložniki Zedinjenih držav imeli iste pravice kakor kristjani in da bi jim potemtakem bilo dovoljeno svobodno bivanje v Palestini. Dozdaj namreč, ko v Palestino pridejo popetniki iz Amerike, kristjanom ne delajo nobene zapreke, dočim židom turški uradniki vzamejo potna pisma in jim dajo rdeče listke v dokaz, da smejo se v Palestini muditi samo 30 dni.

Nemški cesar proti rumeni nevarnosti.

Velike japonske zmage stavijo sive lase v glavo nemškemu cesarju Viljemu. In gostobeseden Viljem ni mogel molčati, potožil je svoje skrbi nekemu članu ameriškega kongresa. Ta mož, pristni Američan, je pa takoj izporočil ves razgovor „Newyorker Times“, ki ga je tudi priobčila. Viljem je mnenja, da bo Japonska najbrže zaprla dozdej prosta vrata na Orientu in izgnala s cenejimi delavci evropsko in ameriško trgovino na Daljnem Vzhodu. Japonci so že odpustili vse nemške učitelje in belcem ne preostaje drugega, kakor da se združijo proti rumeni nevarnosti. Nekemu drugemu članu ameriškega kongresa je pa povedal Viljem, da ga je naprosil car, naj vpraša Roosevelta, če je voljan uvesti mirovna pogajanja.

Lepa priložnostna darila!

na, zlatnejšo zlatnino in srebrnino v modernem secesionističnem slogu po najnižjih cenah priporoča p. n. občinstvu,

Fran Čuden
urar in trgovec v Ljubljani,
Prešernove ulice, filijalka na Mestnem trgu. 256 52-35
Novi ceniki tudi po pošti brezplačno.

Učenec

iz poštene hiše in z dobrimi izpričevali se takoj sprejme pri **O. Keber**, manufakturna trgovina v Ljubljani.
1799 3-3

PRODAM iz proste roke

hiša
št. 11 v mestu Škofjaloka pripravna za kakega rokodelca ali upokojenca. Več se izve pri **Antoniji Jamar** v Škofj. loki št. 19.
1775 3-3

2 dijaka mlajša, iz boljših rodbin se sprejmeta na hrano in stanovanje.
Naslov pove uredništvo. 1770 3-3

Se ena enonadstropna VILA

posebno pripravna za kakega vpokojenega gospoda, v neposredni bližini cerkve sv. Petra, 17 let prosta davka, se proda iz proste roke pod prav ugodnimi pogoji. — Naslov pove uprav. „Slovenca“.
1722 6-5

Katoliška Tiskarna

priporoča raznovrstne vizitnice po nizki ceni.
Proda se v Kamniku, predmestje, Novi trg,

hiša
s korporacijsko pravico, zemljiščem itd. Več se izve pri **G. Kratnerju** — Kamnik. 1823 3-2

4 dijaki

se sprejmó na stanovanje in hrano na sv. Jakoba trgu št. 4. Sobe so vse z 1826 3-2 razgledom na trg.

Ivan Triller
stavbeni in umetni kjučavničar na Bledu se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela, kot **štedilnike**, umetno **dovršene ograje**, **obhajilne mize**, **nagrobne križe**, **železna vežna vrata**, **lestence**, **svetilke** itd. v najtrpežnejši in najsolidnejši izdelavi po najnižjih cenah. 1189 6

Ivan Križnar
krovec. — Trnovo pri Opekarski cesti na Milki št. 12 v Ljubljani
priporoča p. n. stavbenim podjetnikom in slavnemu občinstvu svojo 1763 3-2

krovsko obrt.
Izdeluje vsake vrste strehe, s skrilji, opeko, eternitom, strešnim klejem i. t. d.

Podpisana ima v zalogi najraznovrstnejše trpežno, krasno blago za bandera, baldahine, raznobarvne plašče, kazule, pluviale, dalmatike, velume, albe, koretelje, prte itd.

eploh vse, kar se rabi v cerkvi pri službi božji. — Prevzema tudi voženje, prenovljenje stare obleke in vsa popravila. — Izdeluje ročno in pošteno po najnižji ceni bandera in vse drugo obleko.

Predastite gospode prosim, da se blagovolé pri naročilih ozirati na domačo trdiko ter ne uvažujejo tujih trdk, družtev in potujočih agentov.

Zagotavlja hitro in najpoštenejšo postrežbo in najnižje ceno, zatrjuje, da bode hvaležna tudi za najmanjše naročilo.

Najodličnejšim spoštovanjem se priporoča 1885 26 '23

Ana Hofbauer,
imejteljica zaloge cerkvene obleke, orodja in posode v Ljubljani, Wolfve ulice 4.

KRAMAR
1561 6-6 Stari trg št. 30
je vsako soboto in nedeljo celo noč odprta.

Restavracija „Narodni dom“ v Ljubljani.

Slavnemu občinstvu naznanjam, da bodo pri Prešernovi slavnosti, kakor tudi vsaki drugi dan **vedno in vsako uro na razpolago sveža gorka in mrzla jedila** kakor tudi pristna dobra vina in vsikdar sveže pivo po najbolj zmernih cenah.

Za mnogobrojni obisk se priporoča **restavrater.**

1836 2-2

Iz proste roke se proda posestvo

obstoječe iz hiše, novega hleva za 6 konj in 7 goved, njiv za 20 mernikov poseve, travnika 4 orale in gozda pri hiši. Zraven hiše je tekoča voda. Lahko se kupi tudi žaga, ker so v bližini bogati smrekovi gozdi. To posestvo se dá eventuelno tudi v najem za 8 let.

Natančneje se izve pri **Lovru Muleju** trgovcu na Spodnji Lipnici št. 27. pošta: Kamna gorica. 1808 3-3

Iščem izurjeno blagajničarko

z lepo pisavo, katera je tudi v korespondenci in knjigovodstvu dobro izvežbana. Vstop takoj, plača dobra! — Naslov pove upravništvo „Slovenca“.

2 UČENCA

močna in zdrava z dobro vzgojo sprejme 1766 3-3
tovarna kanditov in sladčičarskih izdelkov. **Jos. Schumi**
v Ljubljani Gradišče 9.

Podpisani imam na prodaj ravno kar dodelano trdno in dobro idočo

cerkveno uro,
remontoir s sidro.
Cena uri je K 500. — Priporočam se visokochastitim gospodom župnikom, ki bi potrebovali dobre ure, naj se blagovolijo name obrniti. 1688 3-2
Gregor Troha
kovač in urar
Javorje, p. Poljane, n. Škofjo Loko.

Najcenejša pot za zdaj!!

„RED-STAR-LINE“ RDEČA ZVEZDA

v Ameriko
preko Antwerpna v New-York, Philadelphia.

Hitra in varna vožnja na moderno opremljenih, novih brzoparnikih te solidne družbe s pošteno in čisto postrežbo.

Natančen, zanesljiv pouk in veljavne vozne liste dobite v Kolodvorskih ulicah št. 41, od južnega kolodvora na desno.

Za zastopstvo „Rdeče zvezde“:
Franc Dolenc

V našo pisarno pridite za gotovo vsaj v tork dopoldne, da prestopite pravočasno na barko v soboto zjutraj. Naši parniki — Finland Kronland, Vaderland, Zealand vozijo do New Yorka osem dni. To je približno. Ujudnost, snaga in zdrava hrana je na njih pri nas prvo in zadnje. **Red Star.**

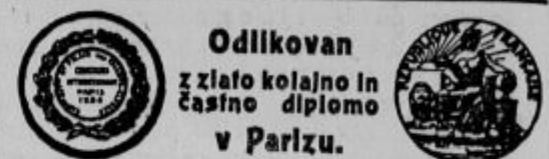
Anversa New York

581 25

V predilnico in tkalnico v Litiji se sprejme večje število delavk

v trajno delo za prav dobro plačo.

Glasom naših izplačilnih knjig morejo zaščititi izurjene delavke 12 do 16 K na teden, a tudi do 24 K in več. — Poleg tega dobé samske deklice, v kolikor je prostor na razpolago, brezplačno stanovanje v prostornih spalnicah, kjer je odmenjena za vsako osebo ena postelja s predalom, ki se zapre. Poleg tega jim je na razpolago svečava in kurjava ter del vrta za zelenjavo in cvetice. — Osebam, ki stanujejo več kot 10 km oddaljeno od Litije se predjemoma izplačajo potni stroški, ki jih pa ni treba vrniti oni delavki, katera vztraja vsaj 3 mesece v delu. — Zahteva se, da se prinese pravilno izgotovljena delavska knjižica ter pri mladoletnih osebah dokazilo o 1413 12-9 dopolnjenem 14. letu.

ANTON PRESKER

krojač v Ljubljani
Sv. Petra cesta št. 14
se priporoča preč. duhovščini v izdelovanje vsakovrstne duhovniške obleke iz trpežnega in solidnega blaga po nizkih cenah.
Opozarja na veliko svojo zalogo
izgotovljene obleke posebno na haveloke v največji izbiri po najnižjih cenah.
Dobavitelj uniform avstrijskega društva železniških uradnikov.

V trajno delo sprejemem mladega, dobrega, pridnega črevljarskega pomočnika

Plača na teden. 1767 3-3
Franjo Picelj
črevljar, Rudolfovo.

3 dijaki

iz dobrih hiš se sprejmejo na stanovanje in hrano pri učiteljski družini. Stanovanje obsežno, bilzu šol, je zračno in elegantno. Vestno nadzorstvo, zdrava hrana zagotovljena. — Vpraša naj se pri upravništvu „Slovenca“.
1781 3-3

Veliko presenečenje!
Nikdar v življenju več take prilike!
500 komadov
1815 3-3 Za gl. 1-95.

1 prekrasno pozlačena prečilska ura z verižico, natančno idoča, za kar se 3 leta jamči, 1 moderna svilena kravata za gospode, 3 komadi ff. žepnih robcev, 1 eleg. prstan za gospode s ponarejenim žlahtnim kamnom, 1 dulec (ustnik) za smotke iz jantarja, 1 elegantna damska broža, novost, 1 prekrasno žepno toaletno zrcalce, 1 usnjat mošajček za denar, 1 žepni nožek s pripravo, 1 par manšetnih gumbov, 3 naprtni gumbi, vsi iz 3 % duble zlata s patentiranim zaklepom, 1 par boutonov iz simli briljantov, zelo podobni, 3 šaljivi predmeti, ki vzbujajo pri mladih in starih veliko veselost, 20 predmetov, potrebnih za dopisovanje, in še čez 400 raznih predmetov, ki so v domačiji neobhodno potrebni. Vse skupaj z uro vred, ki je sama tega denarja, vredna velja samo gl. 1-95. Razpošilja proti poštnemu povzetju ali če se denar naprej pošlje.
Dunajska centr. razpošiljalna trvdka
P. Lust, Krakov št. 565.
NB. Za neugajajoče se vrne denar.

Služba organista

zamore se nastopiti dne 1. okt. f. l. Plača je 600 kron, nekoliko naravi, drugo v denarju in prosto stanovanje. Postranski zaslužek s pisanjem in podukom v petju približno 200 kron. — Organist mora tudi nekoliko mežnariti. 1810 3-3
Župni urad v Hrušici (Istra.)
Dobro izurjena 1825 2-2

kuharica

išče službe na deželi, posebno v kakem župnišču. — Ponudbe na upravništvo „Slovenca“ pod šifro „kuharica“.

• DR. IVAN ORAŽEN •

zdravnik v Ljubljani

opozarja na svojo

ortopedično-zdravilni zavod

v katerem se zdravi **raznovrstno skrivljenje hrbtenice, izbočen hrbet, neenake rame, neenaka ledja** itd.

Vse se izvršuje pod osebnim nadzorstvom dr. Oražena, ki daje pojasnila ob svojih ordinacijskih urah od 9.—10. dop. in od 2.—3. ure popoldne

1739 10—2

v Wolfovih ulicah št. 12, I. nadstropje.

Marija Sattner,

Ljubljana, Dunajska cesta št. 19, II. stop., II. nadstr. (Medijatova hiša),

se priporoča preč. duhovščini za

izdelovanje

cerkvenih

para-

mentov.

Izdeluje cele ornate kazule v vseh liturgijskih barvah, pluvijale, obhajilne burze, stole in vse za službo božjo potrebne stvari, priproste in najfineje, kakor se glasi naročilo, v svilnatem in zlatem vezenju. — Izdeluje tudi bandera in baldahine ter izvršuje vsakovrstno **cerkveno perilo** iz pristnega platna. Vporablja samo dobro blago, cene po možnosti nizke, zagotavlja trpežno, vestno delo in hitro postrežbo. Prenovljenje starih paramentov tudi zadovoljno prevzame.

239 26—16

Razglas.

Na **c. kr. cesarja Franc Jožefa I. veliki gimnaziji v Kranju** vpisavali se bodo učenci, kateri nameravajo vstopiti v prvi razred

v petek, dne 15. septembra

od 8. ure dalje v ravnateljevi pisarni.

1758 2—2

Vzprejemne preskušnje se bodo vršile **v soboto, dne 16. septembra** od 1/2 9. ure zjutraj nadalje. Dotični učenci naj pridejo v spremstvu staršev ali njihovih namestnikov ter naj prineso s seboj krstni list in zadnje šolsko izpričevalo.

Vzprejemna taksa je določena na 6 K 80 h, ki se bode onim, ki preskušnje ne bi prestali, vrnila.

Učencem, ki so že doslej obiskovali ta zavod, se je javiti dne 16. ali 17. septembra pri ravnateljstvu s šolskim izpričevalom zadnjega polletja ter plačati 2 K 60 h prispevka za učila in igralna sredstva.

Učenci, ki želé iz drugih zavodov prestopiti na tukajšnji zavod, naj si priskrbé na izpričevalu zadnjega polletja pripomnjo o pravilno naznanjenem odhodu.

Šolsko leto 1905/1906 se prične dne 19. septembra s slovesno službo božjo.

Ravnateljstvo **c. kr. cesarja Franc Jožefa I. velike gimnazije v Kranju,** dne 1. septembra 1905.

Zdravje je največje bogastvo!

Kapljice sv. Marka.

Te glasovite in nenadkriljive kapljice sv. Marka se uporabljajo za **notranje in zunanje bolezni.**

Osobito odstranjujejo trganje in otekanje po kosteh v nogi in roki ter ozdravijo vsak glavobol. Učinkujejo nedosegljivo in spasonosno pri **želodčnih boleznih**, ublažujejo **katar**, urejujejo **izmeček**, odpravijo **naduho**, bolečine in **krče**, pospešujejo in zboljšujejo **prebavo**, čistijo **kri** in **čreva**. **Preženo velike in male gliste** ter vse od glist izhajajoče bolezni. Deluje izborno proti **hrupnosti in prehlajenju**. Lečijo vse bolezni na **jetrih in slezech** ter koliko in ščipanje v želodcu. Odpravijo vsako **mrzlico** in vse iz nje izhajajoče bolezni. Te kapljice so najboljšo sredstvo proti bolezni na maternici in madroni ter ne bi smele raditega manjkati v nobeni meščanski in kmečki hiši. Dobiva se samo: **Mestna lekarna, Zagreb**, zato naj se naročujejo točno pod naslovom:

Mestna lekarna, Zagreb, Markov trg št. 36, poleg cerkve sv. Marka.

Denar se pošilja naprej ali pa povzame. Manj kot ena dvanajstotina se ne pošilja. — Cena je naslednja in sicer franco dostavljena na vsako pošto:

1 ducat (12 steklenic) 4— K.	4 ducate (48 steklenic) 14—60 K.
2 ducata (24 steklenic) 8— K.	5 ducatov (60 steklenic) 17— K.
3 ducate (36 steklenic) 11— K.	

Imam na tisoče priznanih pisem, ki jih ni mogoče tu tiskati, zato navajam samo imena nekaterih gg., ki so s posebnim uspehom rabili kapljice sv. Marka ter popolnoma ozdravili: Ivan Barentinčič, učitelj; Janko Kisur, kr. nadlogar; Stjepan Borčić, župnik; Ilija Mamić, opankar; Zofija Vukelić, šivilja; Josip Seljanić, seljak itd.

Ustanovljena l. 1360. **Mestna lekarna, Zagreb,** Ustanovljena l. 1360.

Markov trg št. 36, poleg cerkve sv. Marka. 1310 20—10

Zdravje je največje bogastvo!

C. kr. moško in žensko učiteljsiše v Ljubljani.

Št. 496.

1759 2—2

Razglas.

o pričetku šolskega leta 1905/6 na obeh c. kr. učiteljskih v Ljubljani.

A. Vpisovanje v c. kr. otroški vrtec kakor tudi v c. kr. deško in dekliško vadnico bo v soboto, dne 16. septembra od 8. do 10 ure.

Redni pouk v c. kr. otroškem vrtcu in na obeh c. kr. vadnicah se prične v ponedeljak, dne 18. septembra ob 8. uri.

B. Gojenke, ki žele vstopiti v I. letnik c. kr. ženskega učiteljskega ali pa v učni tečaj za otroške vrtnarice, naj se zglase v petek, dne 15. septembra med 8. in 11. uro. Sprejemne preizkušnje se prične v soboto, dne 16. septembra ob 8. uri.

C. Zglasila za I. letnik c. kr. moškega učiteljskega se bodo sprejemala v sredo, dne 20. septembra od 8. do 11. ure.

Preizkušnja iz posluha bo ravno isti dan od 8. do 12. ure in od 2. do 4. ure, pismena sprejemna preizkušnja se pa prične v četrtek, dne 21. septembra ob 8. uri.

D. Doznanji gojenci in gojenke IV. letnika na c. kr. moškem, oziroma ženskem učiteljskem naj se zglase v soboto, dne 16. septembra ob 10. uri, oziroma ob 9. uri, gojenci in gojenke II. in III. letnika pa v soboto, dne 23. septembra ob 10. uri, oziroma 9. uri.

V 2., 3. in 4. razred c. kr. deške in dekliške vadnice in v II. in III. in IV. letnik c. kr. ženskega učiteljskega se zaradi pomanjkanja prostora nihče ne more nanovo sprejeti.

Vse natančnejše stvari se lahko poizvedó iz razglasa, ki je nabit na črni deski obeh c. kr. učiteljskih.

Ravnateljstvo **c. kr. moškega in ženskega učiteljskega** v Ljubljani, dne 31. avgusta 1905.

Naznanilo.

Na **c. kr. I. državni gimnaziji v Ljubljani** (Tomanove ulice št. 10) se prične **šolsko leto 1905/6** s slovesno službo božjo

dne 18. septembra 1905.

Na novo vstopajoči učenci se bodo vpisavali: v I. razred dne 15. septembra od 9. do 12. ure, v ostale razrede dne 16. septembra od 9. do 12. ure.

Učencem, ki so doslej obiskovali ta zavod, se je javiti dne 17. septembra dopoldne.

Natančnejša pojasnila se nahajajo v razglasilu v šolskem poslopju.

Po naredbi c. kr. deželnega šolskega sveta z dne 28. avgusta 1894. l., št. 2354, se smejo učenci, ki po svojem rojstvu ali po rodbinskih razmerah pripadajo ozemlju c. kr. okrajnih glavarstev v Črnomlju, Kranju, Novem mestu, Radovljici in ozemlju c. kr. okrajnih sodišč v Kamniku, Kostanjevici, Mokronogu in Višnji gori na tukajšnji gimnaziji sprejemati le izjemoma v posameznih, posebnega ozira vrednih slučajih in to le po dovoljenju c. kr. deželnega šolskega sveta.

Ravnateljstvo **c. kr. I. državne gimnazije.**

1784 3—2

V Ljubljani, dne 4. septembra 1905.

Trorazredna

Cesarja Fr. Jožefa I. mestna višja dekliška šola
v Ljubljani, Gosposke ulice št. 8.

(S pravico javnosti, podeljeno z odlokom vis. c. kr. ministrstva za bogočastje in nauk z dne 12. julija 1900, št. 18.588.)

Vpisovanje bode dne 16. in 17. septembra od 9. do 12. ure dopoldne v ravnateljevi pisarni.

Dne 18. septembra od 8. ure nadalje bode sprejemni izpit za tiste nanovo vstopivše gojenke, ki še niso dovršile 8. razreda ljudske ali 3. razreda meščanske šole.

Dne 19. septembra se prične deseto šolsko leto s slovesno skupno službo božjo.

Deklica, ki želé vstopiti v ta zavod, naj se v spremstvu roditeljev in njih namestnikov osebno zglase ter izkažejo z izpričevali o svojem dosedanjem šolanju, za sprejem v I. letnik pa še posebej z rojstvenim listom, da bodo dopolnile 14. leto vsaj do konca prvega polletja.

Vsaka deklica plača pri vpisovanju 4 K prispevka za učila, za I. letnik pa poleg tega še 4 K sprejemnine. — Solnina znaša za vsako polletje 10 K.

Obvezni učni predmeti so: veronauk, slovenščina, nemščina, francoščina, zgodovina, zemljepis, matematika, fizika, prirodopis, risanje, ročna dela, odgojeslovje (v II. in III. letn.), gospodinjstvo (v III. letn.), zdravoslovje (v III. letn.) — **prostovoljni pa:** lepomisje, petje, telovadba, stenografija.

Zavod ima značaj srednje šole, podpirata ga država in dežela kranjska, na njem poučujejo večinoma profesorji c. kr. srednjih šol.

Z mestno višjo dekliško šolo sta združena: 1. **pedagoški tečaj** za tiste absolventinje, ki se hočejo pripravljati za zrelostni izpit na učiteljskem in 2. **trgovski tečaj**, namenjen razen absolventinjam tega zavoda tudi drugim deklicam, če so dopolnile vsaj 16 leto in dokažejo v posebnem sprejemnem izpitu dovolj sposobnosti za predavanje trgovskih nauk. — Vpisovanje za pedagoški tečaj bode dne 16. septembra, za trgovski tečaj pa od 25. in 27. septembra od 11. do 12. ure.

Vsa natančna pojasnila daje ravnateljstvo.

1800 3—2

V Ljubljani, dne 4. septembra 1905.

Ravnateljstvo **cesarja Franca Jožefa I. mestne višje dekliške šole.**

Originalni

SINGER

Pazite na
tvorniško znamko.

šivalni stroji.

SINGER Co. delniška družba za šivalne stroje.
v Ljubljani sv. Petra cesta št. 6.

399 20—16

Pri neki uradniški vdovi se pod ugodnimi pogoji sprejmo 1773 3-3

dijaki

ali gospodične

v dobro, skrbno oskrbo. Več pove g. Papst, Poljanska cesta, Barvarska steza 5.

1821 3-2

Le v

Angleškem skladišču oblek

se dobé izvirno angleški površniki, športne suknje, telovniki derby, športnih oblek in sako-oblek.

Tudi izvirno angleški

paletoti poldolgi, ovratniki, jopiči, damski kostumi, krila in krasne bluze. Največja izbira deških oblek in otroških kostumov.

Vse se prodaja po čudovito nizkih cenah.

O. Bernatovič, Ljubljana, Glavni trg 5.

Čast mi je, slavnemu občinstvu najljubše naznaniti, da sem si osvojil dobroznani in nanovo renovirani hôtel pri

„Zlatem jelenu“

(Al Cervo d' Oro)

združen s pivarno in restavracijo pri „Ledenici“,

v Gorici, Ozka ulica hiš. šte. 7, 9, 11.

Ker je to podjetje že od nekdaj na najboljšem glasu, trudil se bom jaz vsem željam č. obiskovalcev mojega hôtela in restavracije kar najbolje postreči. Hôtél stoji sredi mesta in je za cenjene gg. potnike najbolj pripraven. Vse sobe so z novim pohištvom okusno opremljene. Cene zmerne. Omnibus k vsakemu vlaku. Kuhinja v najboljših rokah.

Na blagohoten obisk vabi najljubše

1801 3-3 Al. Rasberger. hôtélir.

Na ljubljanskem polju se odda okoli 9 oralov dobrega, z deteljo nasajenega

polja

za več let v najem.

Letošnja tretja košnja se prevzame lahko 1812 2-2 takoj.

Pojasnila daje v tovarni za lep.

Organist

ki je zmožen obenem prevzeti službo občinskega tajnika se sprejme v **dolenjskih Toplicah.**

Ponudbe naj se blagovolijo nasloviti na župni urad v Toplicah. 1820 3-2

Učenec

za prodajalno z mešanim blagom

se sprejme pri 1771 3-3

J. Modic-u v Novivasi pri Rakeku

pod dobrimi pogoji. Več se zve pri zgornjem.

Na hrano in pod strogo nadzorstvo vzame izobražena rodbina

deklice

1772 3-3 iz boljših hiš.

Več se izve v upravištvo „Slovenca“.

Dijaki

se sprejmejo 1797 2-2

na hrano in stanovanje

pod strogim nadzorstvom pri stranki brez otrok v sredini mesta. — Več se izve v upravištvo našega lista

Važno! Za Važno!

gospodinj, trgovce in živinorejce.

Naiboljša in najcenejša postrežba

za droge, kemikalije, zelišča, cvetja, korenine itd. tudi po Kneippu, ustne vode in zobni prašek, ribje olje, redilne in posipalne moke za otroke, dišave, mila in sploh vse toaletne predmete, fotografske aparate in potrebščine, kirurška obvežila vsake vrste, sredstva za desinfekcijo, vosek in paste za tla itd. — Velika zaloga najfinjšega ruma in konjaka. — Zaloga svežih mineralnih 1658 vod iz soli za kopel. 52-4

Oblastv. konces. oddaja strupov.

Za živinorejce posebno priporočljivo: grenka sol, dvojna sol, soliter, encjan, kolmož, krmin, apno i. t. d. — Vnanja naročila se izvršujejo točno in solidno.

Drogerija Anton Kanc

Ljubljana, Šelenburgove ulice 3.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani.

Št. 7124.

dné 23. velikega srpana 1905.

Razglas.

C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani razpisuje v nabavo potrebnih desk, plohov, obročev, sodčkov, dog in premoga za leto 1906, ozir. 1907 konkurenčno razpravo.

Pismene ponudbe, vsaka pola kolekvana z 1 K, in opremljeno s pobotnico o 10% varščini, zaračunjeni po zaslužku za leto 1905 in vloženi pri kakoli c. kr. blagajni naj se dološljejo najkasneje do dné 1. oktobra ob 11. uri dopoldne na podpisano c. kr. tobačno tovarno.

Napis naj se glasi: „Ponudba za dobavo desk, plohov, obročev itd. k. št. 7124/1905“

Za leto 1906 se bodo potrebovale naslednje množine:

4 m dolge, 14 mm debele deske iz mehkega lesa, in sicer: 74.000 kosov.

4 m dolge, 20 mm debele deske iz mehkega lesa, in sicer: 25.000 kosov.

Potrebne množine za leto 1907 v približnem številu kakor v letu 1906 se bodo naznanile zalagateljem pred potekom leta 1906. 1804 3-2

Stanje hranilnih vlog:
nad 20 milijonov kron.

Rezervni zaklad:
nad 700.000 kron.

Mestna hranilnica ljubljanska v Prešernovih ulicah šte. 3,

v lastni hiši, (poprej na Mestnem trgu zraven rotovža),

sprejema hranilne vloge vsak delavnik od 8. do 12. ure dopoldne in od 3. do 4. ure popoldne, jih obrestuje po 4% ter pripisuje nevzdignjene obresti vsacega pol leta h kapitalu. Rentni davek od vložnih obresti plačuje hranilnica iz svojega, ne da bi ga zaračunila vlagateljem.

Za varnost vlog jamči poleg lastnega rezervnega zaklada mestna občina ljubljanska z vsem svojim premoženjem in vso svojo davčno močjo. Da je varnost vlog popolna, svadoči zlasti to, da vlagajo v to hranilnico tudi sodišča denar maloletnih otrok in varovancev.

Denarne vloge se sprejemajo tudi po pošti in potom c. kr. poštne hranilnice.

Posojuje se na zemljišča po 4 3/4% na leto.

Z obrestmi vred plača vsak dolžnik toliko na kapital, da znašajo obresti in to odplačilo ravno 5% izposojenega kapitala. Na ta način se ves dolg poplača v 62 in pol leta. Ako pa želi dolžnik poplačati dolg z obrestmi vred na primer v 33 letih, tedaj mora plačevati na leto 6% izposojenega kapitala. Dolžniku je na prosto voljo dano, svoj dolg tudi poprej poplačati. 1078 8-5

Posoja se tudi na menice in na vrednostne papirje.

K sezone!

K sezone!

Fran Ševčik

v Ljubljani, Židovske ulice št. 7
priporoča svojo veliko zalogo raznovrstnih trocevnih in drugih

pušk

kakor tudi samokresov

ter sploh vseh lovskih potrebščin pri najnižjih cenah.

Popravila se izvršujejo točno in najcenejše. 1600 20-5

Ceniki na zahtevo zastoj.

OGLAS!

NEW-YORK in LONDON

nista prizanašala niti evropski ceni ter je velika tovarna srebrnih prisiljena, oddati vso svojo zalogo zgolj proti majhnemu plačilu delavnih moči. Pooblaščen sem izvršiti ta nalog. Pošiljam torej vsakomur sledeče predmete le proti temu, da se mi povrne

gld. 6'60 in sicer:

6 komadov najfinjših namiznih nožev s pristno angleško klinjo;

6 kom. amer. pat. srebrnih vilic in anega komada.

6 kom. amer. pat. srebrnih jedilnih žlic;

12 kom. amer. pat. srebrnih kavčnih žlic;

1 kom. amar. pat. srebrna zajemalnica za juho;

1 kom. amer. pat. srebrna zajemalnica za mleko;

6 kom. ang. Viktorija čajšč za podklado;

2 kom. efektnih namiznih svečnikov;

1 kom. cedilnik za čaj;

1 kom. najfin. spalnice za sladkor.

42 komadov skupaj samo gld. 6'60.

Vseh teh 42 predmetov je poprej stalo gld. 40 ter jih je moči sedaj dobiti po tej minimalni ceni gld. 6'60. Američansko pat. srebro je znano, je skroji in skozi bela kovina, ki obdrži bolj srebra 24 let, za kar se garantuje. V najboljši dokaz, da leta inšerat ne temelji na nikakršni slepariji, zavezujem se s tem javno, vsakemu, kateremu ne bi bilo blago všeč, povrnuti brez zadržka znesek in naj nikdo ne zamudi ugodne prilike, da si omisli to krasno garnituro, ki je posebno prikladna kot prekrasno ženitovanjska in priložnostna darila

kakor tudi za vsako boljše gospodarstvo. Dobiva se edino le v 1000 5-5

A. HIRSCHBERG-a

eksportni hiši američanskega pat. srebrnega blaga

na Dunaji II., Rembrandtstr.

19 S. L. Telefon 14597.

Pošilja se v provincijo proti povzetju, ali če se znesek naprej vpošlje.

Čistilni prašek za njo 10 kr.

Pristno le z zraven natisnjeno varstveno znamko (zdrava kovina).

Izveček iz pohvalnih pisem.

Bil sem s pošiljateljico krasne garniture jako zadovoljen. Ljubljana

Oton Bartusch, c. in kr. stotnik v 27. pešpolku

S pat. srebrno garnituro sem jako zadovoljen.

Tomaž Rožanc, dekan v Mariboru

Ker je vaša garnitura v gospodinjstvu jako koristna, prosim, da mi pošljete še jedno.

Št. Pavel pri Preboldu.

Kamilo Böhm, okrožni in tovarniški sodavnik.

S poslanim namiznim orodjem sem zelo zadovoljen. — Mihael Kovačević, ravnat pomo n uradov

dež pri vladi v Sarajevu. — Sarajevo 22 okt 1904

DIJAKI

se sprejmejo na hrano in zračno stanovanje.

Izve se v trgovini FR. ČUDEN, Mestni trg. 1704 4-4

Dijaki

se sprejmejo na

stanovanje

in po dogovorjenju tudi na hrano.

Več se izve Francovo nabrežje 7,

III. nadstropje. 1831 3-2

XX. letni tečaj

XX. letni tečaj

Oblastveno priznано

deško odgojevališče Kučlmayr v Gorici 1526 16

sprejema učence, kateri obiskujejo srednje šole ali se za iste pripravljajo. Program na zahtevo.

Pri nakupovanju
= suknenega =
= in manufakturnega =
= blaga =
 se opozarja na trdiko

HUGO IHL

v Ljubljani
 Špitalske ulice šte. 4.
 250 52-31

Velika zaloga
 suknenih ostankov.

Dunaj-

ške želodčne kapljice, vetrove odganjajoče
 in želodčni krč utešujoče priznane uspešno ljudsko
 zdravilno sredstvo. Steklenica 20 vin., 6
 steklenic 1 K.

Odvajalne kroglice, posrebrene, učinkujejo
 očistujoče, ne da bi povzročile bolečin. Skat-
 lica 70 vin. — Dobita se v lekarni Mardet-
 schlaegerja, kemika pri zlatem orlu v
 Ljubljani na Jurčičevem trgu poleg želez-
 nega mostu.

Zaloga kosmetičnih preparatov „Ada“ (oblast-
 veno zavarov.): Ada-milo, Ada-kream, Ada-ustna
 voda, Ada-zobni prašek, Ada-voda za lase in
 Ada-pomada. 42-26

Popolno prepričanje

da je lekarnarja

Thierry-a Balsam in centif. maslo
 p. vseh notr. boleznih, influenci, katarh,
 krčih in vnetjih vseh vrat, slabostih,
 motenj prebave, raup, abscesih in te-
 lesnih poškodbah (td. nedosežno uspešno
 sredstvo. Vam poljsni pri naročilu bal-
 sama ali na željo posebej brezplačno
 poslana knjižica s tisoč let. zdravilnih
 pisem kot domači svetovalec. 12 mal. ali
 3 dvojnih stek. balzama 5 kron, 60 malih
 ali 30 dvojnih steklenic K 14. — Dva
 lončca centifolijskega masla franco 3K
 60 vin. Prosim nasloviti na lekarnarja
 A. THIERRY v Pregradi pri Rogas-
 tatini. — Posar. in razprod. ponarejanj
 se sodnijsko zasledujejo.

Valentin Golob

(pr. Andr. Druškovič)

Ljubljana, Mestni trg št. 10.
 trgovina z železnino

priloga:

železo, ploščevino, nosilke in
 šine, cement, storje, strešni
 papir, vozne ploste, gumnote
 cevi, medeninate in lesene pipe, okove za stavbe,
 štedilnike, peči, orodja za mizarje, tesarje in polje-
 delstvo, poljedelske stroje, ku-
 hinske oprave, kositarjevo
 posodo domačega trpeznega
 izdelka.

Velika (zaloga) izbira
 pristno plačanih na-
 grobnih križev. —
 Postrežba točna!
 Cene zmerni!

Zeložnik zveze avstrijskih
 e. kr. državnih uradnikov.

Največja izbira

najaoljših in najcenejših
 dvokoles in šivalnih strojev

za rodbino in obrt.

Glasbeni avtomati.
 Pisalni stroji.
 Večletno jamstvo.
 Lastna delavnica
 za poprave.

60 52-35

Ivan Jax in sin

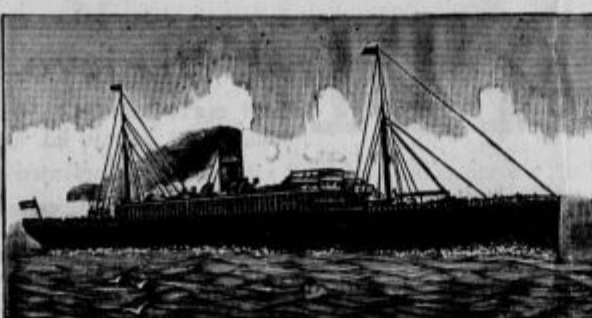
trgovina s šivalnimi stroji in vozni-
 kolesi v Ljubljani, Dunajska cesta 17.

Vence.

Trakove.

Benedikt, Ljubljana.

Najcenejša vožnja v Ameriko.

E. Kristan

oblastveno koncesijoni-
 rana potovalna pisarna
 za

Ameriko

v Ljubljani Kolodvorske ulice št. 41
 468 43-27 (na dvorišču).

Najcenejša vožnja v Ameriko.

6 mesecev na polizkušnjo!
 3 mesece krediti Popolno zasloni!
 In enake širokoste reklame moja svetovnoznana
 tvrdka ne potrebuje pri pohvali svojih ur. Raz-
 pošiljam že leta 1072 20-14

v popolno zadovoljnost
 svojih zasebnim odjemalcem svojo pristno ame-
 rikansko, anti-magnetisko, sistem

Samo
 11.225
 z
 verifiko
 in fute-
 ralom.

Roskopf-patent-rem.
 uto s sidrom št. 99
 s plombo

Denar nazaj! al
 zamenja dovoljena
 tudi po 6 mesecih v
 Poslila proti povzračju al
 če se denar pošlje naprej.

neopokvarnem stanu.
 v Mostu (Brux) št. 844, (češko.)
 c. kr. sod. zapisečni centilec.
 Odlikovan s c. kr. avst. drž. orlom, zlatimi in sre-
 brnimi razstavn. svetiljami in 100.000 priznanimi
 pismi iz vseh delov sveta.
 Bogato ilustr. cenik z nad 600 slikami se tu za
 hvalo pošljejo gratis in franco.

Stavbeno, umetno in konstruk-
 cijsko ključavničarstvo.

Hidralične vidre in sesalke

Josip Weibl

J. Spreitzer-ja nasl.
 LJUBLJANA, Slomškova ulica 4.

priloga se slavnemu občinstvu in prečastiti duhovščini v izdelovanje vseh v to stroko spa-
 dajočih predmetov: žično omrežje na stroj, obhajilne mlize, ograje na mirodvoru,
 obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike, strelo-
 vode, železna okna, železne stole itd.

Specijaliteta: valjčni zastori in solnčne plahte po najnovejšem sistemu s samodvigalnimi
 oporami brez vijakov.

Zaloga čevljev

Julija Štor v Ljubljani

v Prešernovih ulicah št. 5.

Največja zaloga moških, damskih in otroških
 čevljev, čevljev za lawn-tenis in pristnih
 golsserskih gorskih čevljev.

Elegantna,
 skrbna izvršitev
 po vseh cenah.

771 52-22

Najcenejša in najhitrejša vožnja v Ameriko je s parniki

„Severonemškega Lloyd“

iz

Bremena

New-York

s cesarskimi brzoparniki
 Kaiser Wilhelm II.
 Kronprinz Wilhelm,
 Kaiser Wilhelm d.
 Grosse.

Prekomorska vožnja traja samo 5-6 dni.

Natančen zanesljiv poduk in veljavne vozne listke za parnike gori nave-
 denega parobrodnega društva kakor tudi listke za vse proge ameriških že-
 leznice dobite v Ljubljani edino-le pri 1663 52-4

Edvard Tavčar-ju, v Kolodvorskih ulicah št. 35.

nasproti občeznane gostilne „Pri starem Tišlerju“.

Odhod iz Ljubljane je vsak torek, četrtek in soboto. Vsa potovanja se ti-
 kajajo pojasnila točno in brezplačno. Postrežba pošena rečna in solidna.

Potnikom namenjenim v zapadne države kakor: Colorado, Mexiko, California, Ari-
 ona, Utah, Wyoming, Nevada, Oregon in Washington, nudi naše društvo posebno ugodno
 izvanredno ceno čez Galveston. Odhod na tej progi iz Bremena enkrat mesečno.

Tu se dobivajo pa tudi listki preko Baltimore in na vse ostale dele sveta, kakor:
 Brazilija, Kuba, Buenos Aires, Colombo, Singapore, v Avstralijo itd. itd.

AVGUST REPIČ

sodnar

LJUBLJANA (v Trnovem)

izdeluje, prodaja in popravlja vsako-
 vrstno —
 po najnižjih cenah.

Kupuje in prodaja stare vinske sode.

Cementna zarezna strešna opeka

iz portland-cementa in peska

Edini izdelovatelj za Kranjsko

Janko Traun

izdelovatelj cementnin, Glince pri Ljubljani.

FRANZ STUPICA

LJUBLJANA

TRGOVINA Z MODNIM IN SVILE-
 NIM BLAGOM TER POTREB-
 NOSTMI ZA KROJA-
 ČE IN ŠIVILJE.

A. Kraczmer

zaloga
 klavirjev

Ljubljana, Sv. Petra cesta 6

priloga
 popolno zalogo
 kratkih klavirjev
 mignonov in pianin

najbolj renomiranih firm
 po najnižjih cenah. Pre-
 igra i klavirji, solidno in
 — stanovitno prenamerjeni so vedno v zalogi. —

Edino zastopstvo za Kranjsko
 firmo: L. Bösendorfer, c. kr. dvorni in komorni
 izdelovalec klavirjev na
 Dunaju; Br. Stigl, c. kr.
 dv. zalagatelj na Dunaju.

Klavirji se popravljajo,
 ubirajo in izvršuje se pod-
 laganje z usnjem strokov-
 njaško in preskrbno in
 saračunava najcenejšo.

1517 52-52

JOSIP STUPICA

jermentar in sedlar

v Ljubljani, Kolodvorske ulice 6.

Priporočam svojo zalogo najrazličnejših
 konjskih oprav

katere imam vedno v zalogi kakor tudi vse
 druge konjske potrebščine. 541 23

Cene nizke.

PRIHRANJEVATI

in vendar dobro kuhati more vsaka skrbna gospodinja z

Maggi - jevo preizkušeno dobro južno zabélo

kajti malo kapljic — pripravljeni jedi priliti, zadostuje, da slabi juhi, omaki, zelenju itd. takoj podeli čvrst, prijeten okus.

909

Na prodaj je v vseh trgovinah kolonijalnega blaga delikates in dišav v steklenicah od 50 h više (dolito v izpraznjeno steklenico od 40 h dalje.)

Ustanovljeno 1. 1842.

Slikarja napisov

Stavb. in pohištvena pleskarja.

Velika zbirka dr. Schönfeldovih barv v tubah za akadem. slikarje.

Električni obrat.

Tovarna in prodaja oljnatih barv, firneža in laka

Brata Eberl, Ljubljana

Prodajalna in komptolr:

Telefon 154.

Delavnica:

Miklošičeva cesta št. 6

Igriške ulice št. 8

Ustanovljeno 1. 1842.

Zaloga čopičev za pleskarje, slikarje in zidarje, štedilnega mazila za hrastove pode, karbolineja itd.

Priporočava se tudi sl. občinstvu za vsa v najino stroko spadajoče delo v mestu in na deželi kot priznana rečno in fino po najnižjih cenah.

1966 52-43

Gospodična poučuje
v glasovirju

1757 3-8 in muzikalni teoriji

Kje? pové upravništvo tega lista.

FR. BRESKVAR

knjigoveznica v Ljubljani

Ribji trg, poleg Franciš. mostu.

priporoča

svojo na novo urejeno **tiskanje** **trakov za vence**, društvene trakove za zastave itd. in vsa spadajoča knjigoveška dela. Reklamne table v različnih barvah. Naročniki izven Ljubljane lahko dobijo zgotovljeno naročilo za prvi odhajajoči vlak, ker je tiskanje napisov za 100% lažje in ohranjeno za več let od papirnatih nalepljenih črk in tuči ne dražje, nadejam se od slav. občinstva, vrtnarjev in trgovcev, ki se bavijo s predmeti trakov, cenjenega 1587 12-10 naročila.

Cene zmerno, solidna in točna postrežba.

Franc Stupica

v Ljubljani, Marije Terezije cesta št. 1

zraven Figovca,

trgovina z železnino, poljedelskimi stroji in špecerijskim blagom

priporoča: 471 27

Portland- in Roman-cement, železniške šine in traverze za oboke,

štorje za strope, strešni klej, izolirne plošče, razne štedilnike in peči, kovanje za okna in vrata, kovanje za okna „Patent Avstrija“, železno, pocinjeno in cinkasto pločevino, mrežo za sejanje peska, mrežo in bodečo žico za ograjo, ter vse druge stavbene potrebščine, vodne žage, samokolnice, nagrobne križe, tehtnice in uteže.

orodje za mizarje, tesarje, kolarje, kovače in ključavničarje.

Navadne in stranske (Flügel) pumpe za vodo, pumpe za gnojico, železne, pocinjene in svinčene cevi za napeljavo vode.

Ročke za mleko, stroje za posnemanje mleka, oprave za mlekarne, lične kletke, razno kuhinjsko opravo.

Velika zaloga **slamorenjic**, mlatilnic, gepeljnov, čistilnic, trijerjev, preš za grozdje in sadje, strojev za košnjo, plugov in bran.

Preproge za vozove, svetilke za kočije. Semena za poljedelce, poljski mavec, svetovnoznan redilni prašek za živino, korenine in fibris za izdelovanje ščeti in čopičev.

Vedno sveže špecerijsko blago in razne rudninske vode!

Podružnica v Kolodvorskih ulicah nasproti „Tišlerju“.

A. Persché

Ljubljana 1647 49

Pred škofljo 21 zraven rofovža.

Priporoča svojo bogato zalogo v

modnem in svilenem **blagu** ter potrebščine za krojače in šivilje.

Največja izber **modernih krav**at za dame in gospode, ovratnikov, srajc, nogavic, rokovic, čepic za otroke, predpasnikov itd.

Moderne izvršne oblike!

Po zelo nizki ceni se prodaja

velika lesena baraka

v Podhumu pri Bledu blizu zgradbe nove bohinske železnice. V baraki se je izvrševala gostilniška obrt in prodaja mešanega blaga. 1805 4-2

Natančneje pojasnila daje lastnik **Anton Maver**, zaloga mengeškega piva v Lescah pri Bledu.

NAZNANILO.

Na splošno željo čast. naročnikov sem **preselil** dosedanje prodajalno z **Mestnega trga št. 25** v svetel, zdrav in **cén**, četudi bolj oddaljen lokal

na Sv. Petra cesti šte. 37 na vogalu Resljeve ceste

(svoječasni prostori „Angleškega skladišča oblek“).

Zaraditega so se mi zmanjšali režijski stroški za tretjino dosedanjih, in bom vedno lahko

prodajal tudi najnovejše blago celo po lastni ceni,

ker se zadovoljim rad tudi s samim konsumskim dobičkom, kar bo koristilo gotovo tudi mojim odjemalcem, ki se jim obenem najvdateje zahvaljujem za izkazano zaupanje.

Novo prodajalnico bom otvoril

v soboto, dne 2. septembra 1905

in bom prodajal od tega dne naprej samo

na Sv. Petra cesti št. 37 na vogalu Resljeve ceste

(svoječasni prostori „Angleškega skladišča oblek“).

Ker se bom pečal tudi s **konfekcijo za gospode in dame**, z izgotavljanjem kril, klobukov itd., bom opustil različne modne predmete, ki se prodajajo tam separirano **veliko pod lastno ceno.**

Z odličnim spoštovanjem

A. Primožič.

400 104-43

Zahtevajte pri nakupu

1320 39-11

Schicht-ovo štedilno milo

z znamko „jelen“.

Ono je

zajamčeno čisto

in brez vsake škodljive primesi.

Pere izvrstno.

Kdor hoče dobiti zares jamčeno pristno, perilu neškodljivo milo, naj pazi dobro, da bo imel vsak komad ime „SCHICHT“ in varstveno znamko „JELEN“.

Jurij Schicht, Ustje, največja tovarna te vrste na evropski celini.

Varstvena znamka.

Dobiva
se povsod!

Pred spomenikom Prešernovim.

10. septembra 1905.

Pobegnila je noč. S srebrnim pasom
objel je svod nebeški žar svečan.
Prišel je slavja dan. Z mogočnim glasom
pozdravljamo te danes, zarja mila,
ki temno obsijala si ravan —
Vremena Kranjcem bodo se zjasnila.

Minil vihar je dolgega stoletja,
odkar otroku v zibelki miru
podarila modrica moč je petja,
preroški vid v bodočih časov vale,
in poezije divnega glasu
iz srca svoje so kali pognale.

Iz srca nikdar mirnega, Prešeren,
ti videc, prerok naš, ti naš poet.
zavzet poslušaj narod te in veren,
iz spon slovenska dviga se dežela,
spoznava bolj in bolj in ceni svet
očetov naših imenitna dela.

Temna je bila dōba tvojih dnevov.
Ni hotel tujec, znal ni domačin
ceniti vredno neumrlih spevov,
ki vrel so iz duše hrepeneče.
Spoznanja sad okusil si, trpin,
da le petica dá ime sloveče.

Iz trnja venec nosil si, mučenec,
dokler te ni ogrnil grobni molk.
Zdaj lovorjev poklanjamo ti venec,
budi k hvaležnosti nas slavsko Vila,
vprašanje tvoje tirja nas za dolg:
Al' pojem res brez upanja plačila?

Prišel je dan. Kako smo ga želeli,
da tvojo rešimo in svojo čast!
V slovenski stolici, Ljubljani beli,
razmakne se zavese temne stena,
pokaže spomenika lepo rast,
ki črke nosi tvojega imena.

Zastave plapolajo. Pevcev glasi
ubrani dvigajo veselje dne.
O da napočijo nam zlati časi,
o da nas vse edinost bratska strne,
globoko vtisni vsákdo si v srce
podobo tvojo, ki se zdaj odgrne!

D. Prešeren

Gojiti je začel ledino orno
Vodnik po dolгих letih spanja sam.
Pač bilo mu pero je še okorno —
kar tvojega duha odprejo ključi
široko zapuščenih boginj hram —
prižgal si, mojster, žarek nove luči.

Z besede gibkim dletom si izklesal
podobe žive nam iz davnih dni.
Občutkom mehke zibelke si tesal,
ustvaril nam iz govorice rode
ti jezik, poln miline in moči,
zato naj ti zahvala naša bode.

Srce mladeničev in deklic zornih
ob tvojih pesmicah kako drhtil
V visokih hišah in po kočah bornih
iz prsi vabil glase boš srebrne
in tajnosrečne solze iz oči,
ko davno rop mi bomo zemlje črne.

Iz daljnih dalj so bratje prihiteli
slovanski počastiti tvoj spomenik.
O dobrodošli tisočkrat! Veseli
obnavljamo ljubav do očetnjave,
budi nam upe tvoj ponosni vzklik:
Največ sveta otrokom sliši Slave.

Uhaja nam spomin v preteklost davno,
ko slul je glas slovenski daleč tod.
Nesloga strla je kraljestvo slavno.
Tvoj duh iz pesmi govori proseče,
da bi zedinil se slovenski rod,
da bi vrnili k nam se časi sreče.

Kot umetnik izlil je v mrzli kamen
velikega ti genija tžraz,
pogled na kip nam neti svetel plamen
ljubezni domovinske v duši živi!
Glas tvojih pesmi, tožni tvoj obraz
časti naj pozni vnuk, Nepozabljivi!

Anton Medved.

2 13. I. 1944 / 102

Elementi Prešernove poezije.

Nekaj posebnega je nastop Prešernov v slovenski književnosti; to je dogodek, ki mu je težko najti primere v drugih literaturah. Prešeren ni nikak heroj, ni mučenik, ni mož, ki bi se mogel postaviti osebno kot zgled svojemu narodu, a dve stvari sta, ki mu jamčita za vsikdar mesto prvaka v slovenski književnosti — njegov nenadni nastop, ki ustvari z enim dejanjem slovensko literaturo, in pa ideelna vsebina njegovih sicer ne posebno številnih poezij, v kateri je združil razne elemente, ki so postali temeljni za nadaljni razvoj slovenskega pesništva.

Sicer se je že mnogo pisalo o Prešernu, a večinoma se tare le lupina, in malokdo pride do živega jedra. Večinoma je krivo temu, da pristopajo pisatelji k Prešernu polni lastnih predsodkov, in namestu da bi njegove pesniške ideje razlagali, pa vlagajo vanje svoje lastne misli. Marsikdo se tudi vsled pretiranega kulta ne upa soditi prosto ali pa se vsa Prešernova podoba raztegne v karikaturu, ker se slavi in poveljuje ravno to, kar ga kazi, a njegove istinite krasote se zmanjšujejo in potiskajo v ozadje.

Zato je morda potrebno, da danes, ko vse govori o Prešernu, pogledamo tudi v njegove poezije in poiščemo elemente, iz katerih so sestavljene.

Sicer ne prvi po času in nagibu, pač pa najmočnejši element Prešernove poezije je njegova odvisnost od Petrarke. S tem veže Prešeren dve dobi v razvoju naše domovine. Prej je bila Kranjska mnogo bolj zvezana s solnčnim jugom. V Italijo so hodili sinovi naših plemiških rodbin učiti se znanosti, iz Italije so prišli oni Robbe in Quaglie, ki so ustvarili naši domovini najboljše umotvore, kar jih ima še dandanes. Kakor je tekla zibelka naši umetnosti in znanosti v Italiji, tako je tudi topli južni dih jasnega in melodičnega italijanskega temperamenta navdal prsi slovenskemu pesniku, da so se mu njegovi pesniški osnutki izlili v zvanečo obliko italijanskih rim.

Prešeren je prevzel od Petrarke ideje, izraze in oblike.

Najzanimivejši problem, ki si ga more staviti preiskovavec Prešernovih poezij, se mi zdi, dognati, kako daleč je Prešeren sledil Petrarku in kje se ločita njiju pota.

Petrarka¹⁾ opeva z vsem erotičnim žarom južnega temperamenta svoj ženski ideal. Prvi del njegovih „Rim“: „In vita di madonna Laura“ je dal Prešernu največ vzorcev. Slična po značaju sta se oba pesnika nekako strnila v Prešernovih sonetih. Če bereš Petrarka, se ti zdi, kot bi čital Prešerna. Je in ni isto, verz za verzom te spominja, da si že čital nekaj takega, a vendar ni bila prestava, ampak mehek odmev.

Piovanmi amare lagrime dal viso,
con un vento angoscioso di sospiri ...

ali ne spominja to na pesmi, ki

Izdihljaji, solze so jih rodile?

Če Petrarka v uvodnem sonetu zdihuje, da se trese

Fra le vane speranze e 'l van dolore,
pa Prešeren tudi v svojem geslu toži, da je dolgo upal in se bal.

¹⁾ Pr.: K Petrarkovi šeststoletnici. „Dom in Svet“ 1904. Str. 508.

Petrarka toži, da so ga obdelovali razni jeziki:

Favola fu gran tempo: onde sovente
di me medesimo meco mi vergogno,

in Prešeren istotako:

Draga, vem, kako pri tebi me opravljajo ženice.

Petrarka se primerja z romarjem, ki gre v Rim, Prešeren pa z „marsk'terim, ki gre v Rim in Kompostelje ...“ Če Prešeren toži, da

Otrpnili so udje mi in sklepi,

pa zdihuje Petrarka: Oimè lasso!

... col corpo stanco, ch' a gran pena porto.

In če Prešeren toži, kako ga je Amor ustrelil z ljubavno puščico, najdemo pa v Petrarki na šestih mestih „la saetta“, ki ga je ranila. Kakor Petrarka z Lavrinim, se igra Prešeren z Julijinim imenom, oba si želita smrti, oba „ne moreta pozabit“ oči in rok, oba primerjata svoja ideala s solncem, ki otemnuje zvezde itd. Kdor se hoče potruditi, lahko nabere takih paralel dolgo vrsto.

Tu gre Prešeren za Petrarkom v mislih, v izrazih in v obliki. Divna melodioznost Petrarkovih rim, ta božajoči ton, ta mehkota izraza, ta prosta narodna govorica — vse to je Prešernu dalo tisto pesniško razpoloženje, v katerem je zlagal svoje sonete. In tudi v obliki gre za njim. Igranje z zvečnimi rimami je posneto po Petrarku, ki gre v tem oziru mnogokrat predaleč, tako da je marsikatera njegova „sestina“ le muzikalna igračka.

Iz erotične čustvene ljubezni se Petrarka dviga polagoma do ideala ženske, ko opeva njene kreposti. Tudi tu mu sledi Prešeren, ki kreposti svojega ideala polaga na tehtnico svetega Mihela, da se merijo z Lavrinimi. Petrarka pa povzdigne svoj ideal v nebeške višine, jo opeva med angeli in svetniki, jo izvoli za svojo priprošnjico, ki mu naj nakloni božjo milost, želi, da bi bil združen z njo in s Kristusom, opeva smrt, ki ga naj dvigne v raj:

Dunque vien, Morte; il tuo venir m' è caro.

Iz teh sonetov je zajel Prešeren svoj „Memento mori!“ A tu se že kaže razlika: Prešeren opeva minljivost in ne sledi Petrarki v večnost. Da, še več: Tukaj se Prešeren odtrga od Petrarke, kakor peva v sonetu „Kupido ti in tvoja lepa stanka“:

Ne bom pel vaje hvale brez plačila
do konca dni, ko siromak Petrarka.

Petrarka se dvigne v nebo, Prešeren pa opeša in pade na zemljo:

Cel dan iz pravi koval bom rumenjake,
zvečer s prijatli praznil bom bokale ...

In odtod gresta vedno bolj narazen: Petrarka postaja vedno duševnejši, Prešeren pa — zbadljiv satirik. A tudi tukaj ne neha vzporednost popolnoma: Kakor Petrarka v svojih „Triomfi“ slednjič opeva zmagovalstvo čistega in duhovnega človeka nad čustvenim, tako se Prešeren povzpne za njim v „Krstu pri Savici“, in razgovor med Črtomir in Bogomilo v svojem stopnjevanju in v svojih razlogih kaže marsikatero podobnost s Triomfi. Zlasti ko čitaš „Triomfo della Morte“, ko se mu prikaže Lavra, vidimo takoj v Petrarku Črtomira in v Lavri Bogomilo. In oba končujeta enako: Črtomira izpreobrne Bogomila, in

Nič več se ništa videla na svetu.

Petrarka pa končuje svoje Triomfe:

Se fu beato chi la vide in terra,
or che fia dunque a rivederla in cielo!

Koliko se je že neutemeljenega pisalo o „Krstu pri Savici“! Odkar je prvi proglasil gorostasno neumnost, da je Prešeren svoje najkrasnejše delo zložil iz zgolj hinavščine, ponavljajo to za njim brez misli vsi do Aškerca in Ernestine,²⁾ dokazujoč s tem, da Prešerna ne umevajo. Berite Petrarko in umeli boste Prešerna!

Drugi element Prešernove poezije je romantika. Za klasicizmom je nastopil nov čas probujajočega se življenja. V književnosti sta nastopila zopet dva motiva — krščanstvo in narodnost. Prešernu sta bila oba jako blizu. Ideje, ki jih je dobil že iz Petrarke, so dobile konkretne oblike po romantizmu. Za „Krst“ je dobil v Chateaubriandovi „Atali“²⁾ zgled, kako zgodovinsko snov postaviti v službo krščanski ideji. Severni zgledi romantike Byron in nemška šola so ga napeljali na epično polje balade. Tragična snov severne balade se kaže v marsikateri njegovi pesmi, in tudi njeno obliko je prevzel celo v nibelunških verzih. Vendar ne more zatajiti nikjer svojega globoko liričnega značaja in zunanja zgodba mu je vedno le izraz notranjega čustva.

Romantika je prestopila od klasično-humanističnega univerzalizma k narodnostnim težnjam. Med slovanskimi narodi se je začelo svitati, čutili so jeli svojo lastno moč in se zavedati svojega narodnega značaja. Preiskovati so začeli svojo zgodovino, in to je nagnilo tudi Prešerna, da je domačo zgodovino pritegnil v krog svoje poezije. Ko je čutil v sebi moč, da pristopi od drobnih pesmic k večjemu lirčno-epskemu delu, je združil vse to v enem predmetu: Čustveno liriko, estetično-apologetični značaj romantizma, ljubezen do lastnega naroda in pretresljivo zgodbo slovenske pesnice — vse to je združil v enem delu — v „Krstu“. In zato je „Krst“ najbolj dozorelo njegovo delo, v katerem se združuje vse, kar je proučil, mislil in čutil. Po drugih pesnitvah raztreseni pesniški elementi se tu strinjajo v eno harmonično celoto.

Slovanska romantika je pojmovala slovanstvo kot veliko celoto. Tudi Prešeren je sprejel to misel, ki odmeva na več mestih iz njegovih poezij. A dejansko je ostal — Kranjec.

Vzroka temu je iskati v vsem značaju njegove pesniške koncepcije. Kakor Petrarka ni dosegel svetovne slave s svojim latinskim epom „Africa“, ampak s pesmicami, zloženimi v narodnem jeziku, tako tudi Prešeren ne bi bil uspel, če bi bil sledil liricem v njihovem teženju po splošno-slovanskem jeziku. Neposredni pesniški izraz je priklil Prešernu z lahkoto narodne pesmi, in to je odločilo, da je ostal pri domačem narečju. Neprisiljeno teče pesniška dikcija samo v domači govorici, in nauk, ki ga daje „Orglarčku“, velja tudi za pesniški jezik. Tu edino je imel že zgled v domači književnosti pri Vodniku. Iz narodnih motivov je pa zajel Prešeren tudi šegavost in zbadljivost.

In slednjič še nekaj besed o Prešernovem razmerju do nraavnosti. Ne spuščam se v njegovo zasebno življenje. Iz poezij samih se nikakor ne more dokazati, kar želi nekateri, da bi bil Prešeren nasprotnik krščanske misli. Teoretično veren je pa vdan lahkomišelnemu uživanju, ki ga zapelje čisto

¹⁾ Prav površno „sodbo o „Krstu“ priobčuje „Slovan“ v slavnostni Prešernovi številki.

²⁾ Pr.: Dr. J. Debevec: „Virginijska — Atala — Bogomila“. „Dom in Svet“ 1903.

Listek.

„Oh, ne dajte mi pištole ...“

(Iz Prešernovega življenja.)

„Kjer si poiščē dom, nadlog jezero
nabere se okrog —“ Prešeren.

Na pragu je stala Micka. Majhna, pa okrogla in polna. Žive, zapovedujoče oči so gledale kranjske sejmarce in iskale znancev. „Tržni dan, pa nikogar!“ Roki je oprla ob boke, ozrla se gorindol po cesti.

„Nikogar!“

Zasukala se je na pragu in hitela po stopnicah. Tedaj prikreva po njih berač. Raztrgan jopič je bil prevezan z vrstico čez prsi. Pod vratom je kazal osmojne gole prsi. V levi kljukasto palico, v desni bel zavoj.

„Vidiš, deklič, pa so mi jo le dali dohtar, in si rekla, da nimate srajc!“

Berač je oprjel tesneje zavoj, stisnil ga pod pazduho in romal vesel svojo pot.

Micka — šestnajstletna se ujezi in skoči po stopnicah.

„Za božjo voljo, striček, kaj pa vendar mislite?“

Striček Prešeren se ji je hudomušno namuznil in je bil vesel njene jeze.

„Ali veste, da imamo samo to srajco še, ki jo imate na sebi? Kaj bo pa za nedeljo?“

„Nedelja je še daleč, Micka! Na cvancgarico in pojdi na semenj!“

Ko je dobilo dekle denar, se je naglo utolazilo. Zadonele so stopnice pod urnimi nogami in živahni deklič se je pomešal med sejmarje —

Prešeren je potisnil od sebe započeti akt in se naslonil ob mizo.

Oči so strmele na popisani papir. Pa niso videle črk. Velika prazna poljana je ležala pred njim, pusta in suha. Nikjer zelenja, nobene divje rožice, vse požgano in usehlo. Tudi drevesa ni bilo, ki bi reklo popotniku, naj leže v senco, naj se skloni k studenčku in se napije ...

Pusta in prazna poljana pred njim.

Znana mu je bila ta poljana. Od nekdanj je romal po njej. A vendar ni bila nekdanj tako otočna njegova pot. Večkrat je sijalo nad njo solnce, v daljavi je videl mesto, po katerem je hrepenel. Par tovarišev je hodilo z njim.

Ali sedaj je pusta stepla. Nad njo ni solnca. Mrak ... Do mesta, nad katerim je sijala luč upanja, se ne vidi. Ob levi in desni se dviga gomila in v njej počivajo prijatelji.

Pusta stepla, groze polna!

Domislil se je dneva, ko je sredi tovarišev napovedal program svoji bodočnosti, ko je s trpkim sarkazmom očital Erosu in Afroditi, da jima je delal dolgo časa tlako ter jima zažigal kadila. Nič več! Drug program si je zapisal:

„Iz pravi koval bom rumenjake,

Zvečer s prijatli praznil bom bokale ...“

Rumenjake!

Njegova velika duša je vztrepetala. Še bolj se mu je nagnilo telo proti mizi. Začutil je vso težo

usode na plečih, pred seboj zagledal temo — in v temi je zevalo črno brezdnost.

„Nobene rešne poti? V to žrelo moram ... Šestnajstletna deklica sme prepovedati advokatu — doktorju, naj ne daje revežu srajce — ker je ne sme, ker je ne more ... Rumenjaki! — Torej tudi tu brez nade — revež vedno, povsod in v vsem! Beda — moj delež!“

Njegova velika duša je vstrepetala. Objela jo je noč. Nikjer majhnega kotička, da bi se odpočil, nikjer prijatelja, da bi se naslonil nanj — povsod tema, povsod pusta stepla, polna groze.

Rumenjaki — haha — beda, beda, beda!

„Komur je sreče dar bila klobuta,
Kdor je prišel ko jaz pri nji v zamero,
Ak' bi imel gigantov rok stotero,
Ne spravi vkup darov potrebnih Pluta.“

„Julija — ti moje solnce, zakaj si mi zatonilo! Upal sem in sem se bal — in sedaj ni upa, ni strahu! Tvoje oči so se obrnile proč — zasijale so te zvezde drugemu — name je padla noč! Julija vso srčno kri sem poškrbnil zate, Julija, vso dušo sem žrtvoval tebi — in ti si me zavrгла, ti me strla in pahnila v morje — utopljenca ... In zakaj si mi tedaj prišla na pot — Netka, ti drobna stvarca, bilka v roke utopljenca! Prijel sem te, ko sem tonil v obupu, mislil sem, da me dvigne bilka iz valov! Ana, ko bi našel pri tebi drobtinico tega, kar iščem! Da, ti bi mi to dala, vse — vse. Ali česar nimaš, mi ne moreš dati — in jaz to vem in vendar držim, pogrezajoč se, v roki bilko, vsak dan tesneje, in z bilko vred se pogrezam vsak dan

daleč v stran od pravosti. Nezmerljivost v pijanosti in nebrzdana spolska strast sta pokopali njega in — njegovo poezijo. Ne cenzorji in farizeji — Prešerna je ubil tiran alkohol. Napredujoči alkoholizem se kaže v usihajočem pesniškem geniju. Nerednost življenja, pomanjkanje rodbinskega veselja, ki ga ne morejo nikdar nadomestiti divje zveze in svobodna služba strasti — to mu je strlo moško silo, da je omahnil in padel kot žrtev navedne slabosti. In če ga danes proslavljamo, slavimo to, kar je na njem lepega in vzhajenega, in ne črpamo strupa, ki je njega umoril, da bi ga dali piti še mlademu literarnemu naraščanju! Njegove poezije, ki tožijo o bolestitih zapuščenega srca, borečega se s strahom in obupom, kažejo tudi pot do sreče deviške Bogomile.

Žal, da na spomeniku, ki ga odkrivajo pesniku potomci, opazim le prvo, ki je zemsko, ne pa drugega, ki je nadčloveško.

Dr. Evgen Lampe.

Problemi v „Krstu pri Savici“.

Ni je v slovenskem slovstvu pesnitve, ki bi izražala silnejše ideje, slikala globočjih dušnih bojev in se vpenjala do take visoke in plemenite dikcije kot epsko-lirična epizoda „Krst pri Savici“, najlepši biser izmed poezij našega pesnika prvaka. Zato se ob njeno sestavo, ob misli, ki jih vtelesuje, zaganjajo valovi različnih mnenj, izpreobrnitev Črtomirova in Bogomilina značita problem, ki ga je tem težje rešiti, čim bolj je literarna kritika tuja naziranju, proslavljenemu v „Krstu“, — ideji krščanske. Od prave rešitve problema se je najbolj oddaljil Anton Aškerc v uvodu „Prešernovih poezij“, leta 1902, najbolj pa približal Josip Tominšek v svoji razpravi: Temeljna vprašanja v „Krstu pri Savici“, natisnjeni v letošnji septembrovi številki „Zvon“. Kdor hoče umeeti psihološki razvoj Črtomira in Bogomile tako, kakor ga je zamislil in izvel pesnik, mora predvsem analizirati pesnitve samo. Kdor išče v pesnikovem življenju podatkov, momentov, pisem in izjav, ki bi utegnile zmanjšati in obsenčiti veljavo, ki jo ima zmaga krščanskega naziranja nad paganizmom, posebej njenemu v Črtomiru, ne bi našel ključa do srca Prešernovega, ki je s svojo največjo pesniško silo in vzletom zapelo zmagovalno himno vse prerajajočemu nauku Kristovemu, ki je uklonil ponosno glavo Črtomirovo: vsaka taka literarna kritika bi prvič Prešerna označila za hinavca, ki je drugače mislil in drugače govoril,¹⁾ drugič pa je psihološko nemogoča. Kogar se etična moč krščanstva vsaj za hip ni prijel, ta ne izpeva ne enega verza, kakoršni so v „Krstu“. Zato hočemo podati psihološko analizo Črtomirovo in Bogomilino, ki nam bo edina lahko odprla pot do razumevanja „Krstu pri Savici“.

Prva temeljna napaka, ki jo je Aškerc napravil pri karakterizovanju Črtomira je ta, da Črtomira umeva kot reprezentanta svetovnega naziranja, nositelja poganske ideje. Tistemu, ki vidi v Črtomiru posebej paganizem kot velik in silen svetovni nazor, bo izpreobrnjenje junaka „Krstu“ neljubo in izkušal bo Črtomira naslikati kot nedoslednega. Profesor Tominšek je to pogrešno smer nalahno naznačil; tu jo nameravamo dalj razpresti.

¹⁾ Glej omenjeno razpravo Tominškovo v „Zvonu“, septembrova številka, l. 1905.

Črtomir ni branil svoje poganske vere iz višjih in intelektualnih razlogov, branil jo je, ker je pojmoval prodirajoče krščanstvo kot moč, ki nastopa skupno z germanskim mečem, raznarodujočim Slovence. Za svoje bogove se je bojeval zgolj zato, ker so se mu zdeli najboljši, najtrdnjši porok za obstanek Slovenstva. Prešern je to naznačil z verz:

Bojuje se najmlajši med junaki,
za vero staršev, lepo bog'njo Živo,
za Črte, za bogove nad oblaki.

(Uvod).

Poganstvo mu je bilo drago, ker je bilo zapuščina očetov in ta „konservativizem“, kakor ga imenuje prof. Tominšek, je zadnji in najgloblji razlog Črtomirovega odpora proti krščanstvu. Docela so pogrešili tisti, ki mislijo, da je Črtomira pognala v boj zoper Krsta moč ali pa etiška vrednost poganstva; Črtomir je sam izprevidel, kako trhlje je bilo poganstvo njegove dobe, ker je bilo zadnji sad povsod propadajoče, degenerirane poganske kulture, ker je sam stal sredi dekadentne dobe vere v prirodne moči in strasti. V 39. kitici „Krstu“ pravi Črtomir:

Vem da malike in njih službo glave
služabnikov njih so na svet rodile,
v njih le spošt'val očetov sem postave,
al zdaj ovrgele so jih vojske sile,

in sicer takrat, ko se v njem še ni izvršil duševni preobrat, ki ga je nagnil h krščanstvu.

Merilo za resničnost in silo vere v bogove je bil Črtomiru zgolj fizični odpor poganstva; kakor hitro je videl, da je poganska vojska podlegla in so padla trupla tovarišev, ki so z meči ščitili Peruva in Živo, je nad poganstvom obupal, in vera v te bogove, ki niso mogli obvarovati svojih čestitcev poraza na bojnem polju, se je v njem docela omajala. „Al zdaj ovrgele so jih vojske sile“, te besede nam jasno osvetlujejo, kako je Črtomir pojmoval poganstvo in kako je izginjalo v njegovem srcu zaupanje v slabotne in premagane bogove. Zato je neutemeljena Aškercova trditev, ki razlaga Črtomirovo izpreobrnjenje s tem, da je ta bil „barbar z mehko slovansko dušo“, kateremu so bili dvomi neznani. Črtomir je nasprotno šel celó v boj zoper krščanstvo z dvomi v duši: „In šel je je boj boj'vat brez upa zmage“, poje o njem Prešern. (14. kitica). Če bi bil Črtomir globoko uverjen o življenjski sili paganizma, se ne bi bil bojeval s tisto resignacijo, ki mu je položila v usta besede:

Ak pa naklonijo nam smrt bogovi,
manj strašna noč je v črne zemlje krili,
ko so pod svetlim solncem sužni dnovi.

Tisto svobodoljubje, ki ga je branil meč Črtomirov, ni svobodoljubje bolnega modernega poganstva, ampak svobodoljubje zdravega barbara. O osnovnem tonu, ki je preveval arijski paganizem starih Slovanov, vemo bore malo, toliko pa lahko trdimo, da se tudi to poganstvo ni potegovalo za pravno, individualno in družabno svobodo; poganstvo Črtomirovo tudi ni značilo neupogljivosti. To poganstvo je bilo le neukročena strast, ki sama sebe uničuje, hrepenenje po divji svobodi, ki ne pozna ne umskih in ne navednih mej. Svoboda, za katero je šel Črtomir v boj, je bila zgolj nacionalna svoboda, ki jo je hotelo zatreti tuje, germansko pleme. Boj rase proti rasi, to je gnalo Črtomira, da je prelival kri za vero očetov:

Kdor hoče Vas dočakat' temne zore,
neproste dni živet' nočem enake,
ne branim mu, al' jutra čakaj' more.

(Uvod).

Tu torej o modernem paganizmu ni govora. Da so bili motivi, ki so ukoreninjevali v Črtomiru ljubezen do poganstva, zgolj plemenski, nam izpričujejo tudi besede pesnikove, ki jasno kažejo, da je junak „Krstu“ branil svojo vero zato, ker so jo ž njim delili njegovi sodobniki in tisti, ki so bili njegovemu srcu najbližji:

Povsod dvigujejo se vere štiti,
ki si prejel od matere je svoje,
te vere, ki ji deklica ta služi,
ki zdaj te z njo ljubezen čista druží.

Iz tega je jasno, da Črtomiru poganstvo pomenja nacionalizem in tradicionalizem, ne pa mogočnega svetovnega naziranja, ki hrani v sebi intelektualno premoč in večjo etiško vrednost.

To je podlaga za umevanje Črtomirove individualnosti. Pogan, ki je videl, kako dan na dan vera v Nazarenca izpodmika malikovalstvu tla, je gotovo čutil v svojem srcu praznino, katere mu vera v domače bogove ni mogla izpolniti s svetlejšimi mislimi in svežejšimi čustvi. Ne zmagovalje, ampak mrk in strasten obup mu je potisnil v roke meč, da reši zadnje ostanke propadajočega poganstva. Novi kulturni faktor je posegel v zgodovino, zora novega svetovnega naziranja je ožarjevala nebo in zlatila zemljo, dotaknila se je barbarskih src in prerajala duhove, nova vprašanja in nove naloge so se stavile narodom, za poganstvo pa je med Slovenci govorilo le domorodje in še to le zato, ker so nosili križ v deželo kruti Nemci. Vse to je Črtomir čutil. Tla za krščanstvo so bila v njem pripravljena, kakor v vseh poganih, kajti že duh časa je nagibal k novi kulturi. Dvomi so razjedali Črtomirovo dušo, dvomi, ki jih je Prešern v II. in III. kitici svojega epa tako lepo izrazil:

Potihnil ti vihar ni v prsih boja;
le huiši se je zbudil črv nekdanji.
Ak prav uči me v revah skušnja moja,
bolj grize, bolj po novi krvi vpíje,
požrešniši obupa so Harpije.
Na tleh ležé slovenstva stebri stari,
v domačih šegah vtrjene postave;
v deželi parski Tesel gospodari,
ječé pod težkim jarmom sini Slave.

Princip izključnega nacionalizma je padel, dviga se nova kulturna sila, krščanski, vse človeštvo obsegajoči univerzalizem.

Dvom nad poganstvom, ki se je z vso močjo pojavil tedaj, ko je izkravala Črtomirova četa, je prvi oddaljeni motiv, ki je Črtomira privedel do krščanstva, drugi postranski je njegova ljubezen do Bogomile. Tu se pa šele začne pravi problem, točka, ki je pri Črtomirovi izpreobrnitvi najbolj zagonetna. Kdor to napačno umeje, ta ne pozna krščanstva. Tu je točka, kjer so zastavili nekateri kritiki vse svoje sile, da dokažejo, da je v prvi vrsti izpreobrnitev Črtomirovo h krščanstvu, temu najvažnejšemu in odločilnemu dejstvu v njegovem življenju, povzročil nekaj erotični delirij, ljubezen do Bogomile. Ta tendenciozna motivacija pa je od konca do kraja neutemeljena in zgolj sad predsodkov. Res je, da je Prešern, kakor podarja posebno prof. Tominšek, zelo naglašal, kako je ljubezen do Bogomile Črtomira nagnila do nove vere, ravnotako pa je res, da Prešeren še bolj in mnogo izrazitejše pripisuje izpreobrnjenje Črtomirovo umskim razlogom, prigovarjanju duhovnikovemu in Bogomilnemu. Tako nas analiza Črtomirove duše privede do Bogomile.

globlje! — Ana, rumenjakov bi ti nastlal na pot, sedel bi daleč proč od tebe; poslušal bi tvoj smeh, veselil bi se, ko bi se ti veselila v burni radosti, in predte ne bi stopil utopljenec z žalostnimi očmi, ne bi stopil, da bi ti ne skalil veselja. — Ana — pa ne morem! V morje bede padam, duša se plazi boječe po tleh, pokopane so visokoleteče misli — Ana, izgubljen sem — in s seboj vlečem tebe — bilko.

Zakaj si mi prišla na pot? — — —

Njegova velika duša je vstrepetala! Zanjka na njej se je zadrževala, nikjer izhoda, vse železno, vse trdno in brez nade...

Prešeren se je dvignil. Vse je bilo trudno v njem — vse potirto — sama zima, polje po toči.

Mehanično se je obrnil do predalnika. Vrhnji predal, polno popisanih in zmečkanih listov. Tam v kotu pa nekaj črnega. Pogledalo ga je z enim črnim in groznim očesom. Ali pogledalo ga je usmiljeno — — — Tresoča roka je segla po črni mrzli stvari — in v globoki žep je utonila — pištola...

„Micka, pazi na pisarja, da bosta pridna!“¹⁾

„Kam greste, stric?“

„Važno pot grem, Micka! Le dobro pazi!“

Nebo je padlo v blejsko jezero. V zlatih tančicah se kopljejo nedolžne zvezde. Poskakujejo na

¹⁾ Omenjam to, da mi je dotična oseba — starica Micka — pripovedovala, kako je znala posnemati doktorjevo hojo. Kadar ni bilo Prešerna v pisarni, so pisarji lenarili in kvartali. Tedaj se je ona priglajala po stopnicah in pisarji so brzo hiteli na delo, misleči, da gre Prešeren.

dnu jezera. Brez čolničkov veslajo po valovih. Šmarni križ leži na dnu kakor bi padel s turna, veliki voz plove proti njemu...

V grmovju in bičju je nenadoma zašumelo. Visoke bilke so se pripognile, kakor bi golobček pil vodo. Gladina se je prestrašila. Zvezde so zbegane vstrepetale in se za trenotek skrile, kakor bi se prikazal povodni mož kopajočim se deklicam.

V grmu na bregu se je prikazala črna soha. Strmela je v prestrašene zvezde na dnu jezera. „Boje se me zvezde... Utonile so — zame vse utonile do zadnje — Moje življenje ječa... Noč brez zvezd, grozna stepa brez poti... Sam, zapuščen, beden... Trpljenje in obup — hlapca zvesta... Kes — čuvaj, ki se nikdar ne vtrudi... Ljubezen zvesta — prazne sanje — srce, ki bi me ljubilo in umelo — gradovi v oblakih... Čast, priznanje — prazna pena — darovi Pluta — sreča meni vedno laže...“

Pesnikova velika duša je drhtela kakor drobni slavček v zanjki. Jasna noč se je izpremenila zanj v temo in vihar. Ginilo je vse, kar je bilo za njim — ugasnile so oči prečistega plamena, le iskra, ki je padla od njih v srce, gori in peče — gori — pa ne sveti. Krog njega praznina, pred njim brezdnost — brezup prihodnjih dni...

Njegovo oko se je trudno ozrlo preko valov do otoka, na katerem se je belilo zidovje. Bogomila — Julija! Črtomir on sam — ob jezeru... Da bi bil Črtomir! Razmaknila bi se mu noč, Bogomila bi prišla, roke bi razprostrli in glavo naslonil na srce, ki bi ga ljubilo...

„Vse končano! Prijazna smrt predolgo se ne mudi...“

Pesnik je segel v globoki žep. Tresoča roka se je oklenila mrzlega kopitka. Žrelce v cevi ga je gledalo s črnim očesom — tako usmiljeno.

„Nobeno drugo nima več usmiljenja, samo ti, — samo ti. Pridi torej, pogled vpri semkaj, svoj črni pogled v noč, ki vlada tu notri, razjasni jo — preženi jo...“

Ob sencu je obslonela mrzla cev, petelin je škrtnil — roka je izpustila pištolo...

V grmovju je zašumelo in zajakalo. Veje so se pomočile v vodo, bele jelšove veje, kakor pota trudni galebi. Mir...

Pesnik se zdrami. Ali so bile sanje? Zvezde so se vrtnile na nebo — veselo so ga gledale, pa polne usmiljenja in sočutja. Kakor bi se odvalilo nekaj strašnega od njega. Napotil se je. Noga je zadela ob pištolo na tleh. — Pesnik se je pripognil.

Torej se nisi izprožila? Ni mi še usojeno... Bodi:

Čez tebe več ne bo, sovražna sreča,
iz mojih ust prišla beseda žala...

Jezerska voda je plusnila — pištola je utonila. Utopljeni jezerski zvon se je oglašil ob polnočni uri, in pesniku se je zdelo, da zvoni njegove stihe:

— srečen je le ta, kdor z Bogomilo
Up sreče unstran groba v prsih hrani.“

F. S. Finžgar.

O isplendor di viva luce eterna,
Chi pallido si fece sotto l'ombra
Sì di Parnasso, o bevve in sua cisterna,
Che non paresse aver la mente ingombra
Tentando a render te, qual tu paresti
Là, dove armonizzando il ciel t'adombra,
Quando nell'aere aperto ti solvesti?
(Dante, Purgatorio: XXXI. spev.)¹⁾

Nehoté se spomniš teh Dantejevih verzov, če bereš v „Krstu“ vrstice:

Izmed oblakov solnce zdaj zasije,
in mavrica na blede Bogomilo
lepote svoje čisti svit izlije,
nebeški zor obdā obličje milo.

Bogomila je v slovenskem slovstvu najlepša podoba. Ona je simbol, vzor deviške, čiste in požrtvovalne ljubezni, ona je slovenska Beatrika. Prešeren, ki je opeval pozemsko ljubezen, se je povzpел tudi do solnčnojasne in neizkaljene nebeške ljubavi; ustvaril nam je Bogomilo, ki jo je krščanstvo povzdignilo do neminljive in vse prenavljajoče lepote. Prvo njeno delo je izpreobrnitev trdega, obupanega, od strasti in divjega koprnjenja gnanega Črtomira.

Gospod si je med narodi, oddaljenimi od njega, že zdavna pripravljaj pot. In ko je bil izpolnjen čas, da zaseje svoj nauk v človeška srca, so že vsi vzdihli zemljanov bili namenjeni obljubljenemu kralju Krstu. Tudi Bogomila je bila pripravljena za sprejem ženina.

Nedolžnost vnema ji oči in lica,
lepote svoje sama le ne vidi,
priliznjena mladenčev govorica
je ne napihne, ji srcā ne spridi.

Tudi ko se je njeno srcé vnelo v ljubezni do Črtomira, ni našla v njej vse umirjajoče in tolažilne sreče, že tedaj je začutila, da ljubezen, rojena iz hipne strasti, nežna sicer, a brutalna in ukončujoča v svojih izbruhih, ne zadovolji srcā, ki kopri po višjih in popolnejših vzorih. Spoznala je „pijanost njiyno“, ki tak hitro mine, pregnana od ločitve bolečine.

To spoznanje je privedlo h krščanstvu Bogomilo, to spoznanje je nagnilo do Kristovega nauka Črtomira. Oba sta se vtopila v slast pozemske ljubezni, oba je objela nebeška, da ju onstran groba za vedno združi. Pozemska ljubezen ni bila motiv, ki ju je pripeljal v naročje krščanstva, bila je le prvi kamen ob potu, ki kaže preko tostranskega življenja v večno domovino. Kar jih je pridobilo za krščanstvo, je bila nova resnica, da je le večna ljubezen, ki združi vse človeštvo preko tozemskih bojev, narodnostnega antagonizma in separatizma v enem blaženem obljemu, vredna človeka:

Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni,
da ljubi vse ljudi, svoje otroke,
da zemlja, kjer vijó viharji jezni,
je skušnje kraj, da so naš dom visoke
nebesa, da trpljenje in bolezn
z veseljem vred so dar njegove roke.

Ne pozemska ljubezen, ampak spoznanje višje, čistejše in trajnejše ljubezni je motiv Črtomirove in Bogomiline izpreobrnitve.

Da Črtomira ni k izpreobrnitvi nagnila zgolj erotična strast, kakor meni prof. Tominšek, nam z neovržno jasnostjo izpričujejo Črtomirove besede same. Če bi na Črtomira vplivalo zgolj dejstvo, da je Bogomila sprejela nauk Kristov, bi Črtomir ne stavil ugovorov, ki se tičejo bistva krščanske vere. Kdor slepo sprejme krst, ker ga nagiba do tega ljubezen do izvoljenke, ta se ne ustavlja tako krepko novemu nauku s takimi umskimi razlogi, kot se je Črtomir. Črtomirovi ugovori dokazujejo, da ni krščanstva sprejel kar v en dan, ampak po premišljevanju o njega temelju:

Kako bi mogel tebi kaj odreči,
storiti tega ne, kar boš želela!
Al zmislil ran, ki jih Valjhuna meči
so stóřili in p'sic njegovih strela!
Kaj videli krví smo v Kranji teči,
Kristijanov tvojih vsa prevdari dela,
in mi povej, al ni Črt najbolj jezni
njih Bog, ki kličeš ga Boga ljubezni?

Tako smo prišli v sredino problema, zasledili smo ono moč, ki je omehčala srce Črtomirovo in vklonila njegovo voljo. Bogomila je z nenavadno psihološko fineso uporabila čutno ljubezen Črtomirovo v to, da je njegove misli obrnila na vse ljubezni izvor, njegova čustva pa vnela za tisto ljubezen, ki jo v srcu prižge nauk Kristov, ki ohranjuje samozatajevanje, krepki požrtvovalnost, zaneti v mogočen plamen vero v življenje po smrti in v neminljivo blaženost. Ni je plitvejše trditve kot ta, da je Bogomilo privedla do krščanstva zgolj njena ljubezen do Črtomira. Ljubezen do Črtomira je bila le tista sila, katero je duhovnik s tem, da jo je izpopolnil in oplemenitil, uporabil v to, da je Bogomilo opozoril na ljubezen Božjo do vseh ljudi in njegovo oblast nad vsemi srci. Če bi Bogomila ne bila uvidela po-

¹⁾ O žarek žive večne luči — kedo, ki je zbledel v Parnasovi senci in je pil iz njegovih voda — ni skoro brezumen, če se drzne tebe opisati — ko te je nebo harmonizujoče objemalo — takrat, ko si izginjala v odprtem nebu. (Prosto preloženo.)

polnosti tega nauka, ki traja preko groba, ne bi bila vzlic vsej ljubezni do Črtomira vsprejela krščanske vere.

Prešeren Bogomilino prigovarjanje vedno bolj stopnjuje. Izpočetka apelira vedno le na ljubezen, da s tem Črtomira pridobi za krščanstvo, potem se pa vspenja do vedno višjega pojmovanja te ljubezni, tako da konečno zapoje devištvu in samozatajevanju najlepšo himno, kar jih pozna naše slovstvo. Nežna, vdana, čutna ljubezen do Črtomira je vzbudila v Bogomilinem vsprejemljivem srcu hrepenenje po še vdanejši, trdnejši in lepši, našla jo je v krščanstvu.

Piangendo dissi: Le presenti cose
Col falso lor piacer volser miei passi,
Tosto che 'l vostro viso si nascose.¹⁾
(Dante, Purgatorio, XXXI. spev.)

Vsi navedeni motivi so bili dovolj močni, da izvrše v Črtomiru korenit preobrat. Že poraz poganke vojske je skrhal v njem zaupanje v bogove, ljubezen do Bogomile ga je nagibala k njeni veri, njegovega uma se je pa oprijelo z ljubko silo prigovarjanje Bogomilino. To prigovarjanje je mojstrsko delo, v katero je položil naš pesnik-prvak vso svojo dušo. Bogomila izpreobrača Črtomira tako neprisiljeno, naravno in z lahnimi prehodi iz ene misli v drugo, da nam je popolnoma nemumno, kako se more očitati junaku „Krstā“ nedoslednost. Bogomila jame Črtomiru govoriti o svojem lastnem izpreobrnjenju, ki se je pričelo pri pozemski ljubezni, vzbudilo v njej na podlagi naravnih čustev nadnaravna in končalo v popolnem zatajenju vsega čutnega hrepenenja, ki ne uteši človeškega srca. V celem njenem „dogmatizovanju“ zveni tisti Avguštinov izdihljaj: *Inquietum est cor nostrum donec requiescat in Te*, ista tožba zveni iz Bogomilinih besed:

Al mesta ni nikjer, ni zvezde mile,
kjer bi ljubeče srca se sklenile.

Če bi bilo izpreobrnjenje Bogomilino zgolj sad močnih, a navadnih romantičnih čustev, ne bi bila Črtomira poučila o vseh temeljnih resnicah krščanstva; o njuni združitvi v raju in blaženosti je govorila v prvi vrsti zato, da pridobi zase in za novo vero svojega ljubljence, ki je še globoko tičal v erotičnem miljeju poganstva. Njeno izhodišče so bila ljubezenska čustva, zato poje:

Večkrat v otoka sem samotnem kraju,
ko te je ladja nesla proč od mene,
si mislila, al bo ljubezen naji
prešla ko val, ki veter ga zažene,
al hrepenečih src želje najslaji
pogasil vse bo zemlje hlad zelēne.

Tu ji pride na pomoč duhovnik. Razjasni ji, da nadnaravni red izpopolnjuje naravnega, da so pozemska ljubezenska čustva opravičena, a da je njihova smer pogrešena in njihovo teženje nepopolno: Kar traja, kar je večno resnično, večno dobro, neminljivo lepo, to je ljubezen do Boga, ki bo konečno vse te, ki se ljubijo, vse bedno človeštvo združil, vzbudil trohneča telesa, preustvaril slabotna srca, opral madeže pregrehe, povzdignil misli, da se iz prahu povspnejo do nebeških višin. In to resnico oznanja Bogomila Črtomiru, ki ga je tu Prešeren očito zasnoval kot simbol poganstva, liki prerokinja:

Učil ljudi je mož bogaboječ,
duhovni mož, ki zdaj ga vidiš z nami,
kakó nas vstvaril vse je Bog največji,
kak greh prišel na svet je po Adami,
kak se je božji sin zato včlovečil,
da bi otel narode in osrečil
Da pravi Bog se kliče Bog ljubezni,
da ljubi vse ljudi, svoje otroke,

da vstvaril je ljudi vse za nebesa,
kjer glori ja njega sije brez oblaka,
oko ni vid'lo, slíšala ušesa
veselja, ki izvoljene tam čaka.

Resnacija Črtomirova je Bogomili olajšala izpreobrnitev, ljubezen do nje je ugledala pot do njegovega uma in srca, zato Bogomila vrže v pripravnem trenutku vanj iskro, ki naj užge v njem plamen, ki uniči stari plevel, da vscvete v njem kal krščanstva:

Iz spanja svojga, Črtomir, se zbudi,
slovó daj svoji strašni, dolgi zmoti,
po potih se noči temne ne trudi,
ne stavi v bran dalj božji se dobroti.

Tisti, ki se zgolj iz ljubavnih motivov izpreobrne h krščanstvu, ne bo poganstva imenoval tako odločno: „temno noč“, kakor Bogomila. In zakaj je Bogomila tako rada, tako vdano nadela na svoje rame Kristov križ? To pové sama: ne samo zato, da bi, kakor meni g. prof. Tominšek, zamogla biti v raju na veke združena s svojim Črtomiro, ampak v prvi vrsti zato:

da bi nebes ne zgrešil v britki smrti.

Zato je tudi zanj molila:

Zavreči v jezi ga, moj Bog, ne hoti,
ker v zmoti žali te, ne 'z hudobije,
ne daj v oblast sovražni ga togoti!

¹⁾ In jokajoč sem dejal: Posvetne stvari — So s svojo slastjo prevarale moje korake — takoj, ko si mi ti izginjala.

Šele proti koncu se obrača do njegove ljubezni, da bi ga slednjič omehčala s tisto ljubeznijo, s katero je osrečila njegove mlade dni:

Da sklenete se enkrat najni poti,
ljubezen brez ločitve da zazóri
po smrti nama tam v nebeškem dvori.¹⁾

In tedaj je Črtomir v prvič začutil, da se nad zemsko slò povspenja nova slast, čistejša in trdnejša, kot vse tukajšnje vezi; kakor Dante v vicah je uvidel, kako težka je njegova zmota. Kako svetla in blažena pot, po kateri je korakala Bogomila. In kakor Beatrika Danteju, je tudi Bogomila pokazala Črtomiru novo kraljestvo, kjer ni ne vzdihov, ne bolečine, in kjer sam Bog briše svojim izvoljencem solzé iz lic, zagledal je — novo svetovno naziranje krščansko.

Črtomir polagoma pojmuje premoč krščanstva nad poganstvom. Duhovnik mu razreši zadnji dvom, ko mu razloži, da so tudi tisti kaznjivi, ki širijo Kristov nauk z mečem. Črtomir je voljan sprejeti krst, a hoče prej Bogomilo v zakon.

Tu je mesto, kjer je Prešeren svojega duha povzdignil do višine, kakoršne ne pozna drugod slovenska knjiga. Bogomila, naísilnejše in najdražje orodje božje milosti, razvije vse svoje dušne moči, da stre zadnje sponse, ki vežejo Črtomira na zemljo. V besedah, polnih nadzemske lepote, mu razodene, da se je odpovedala vsi ljubavni slasti:

Pustila v nemar sem željé najslaji,
pustila v nemar dni na svetu srečne,
sem odpovedala se zvezi naji.

Tako pojmuje ljubezen le krščanska devica. Bogomilina nežna duša se je stresla, ko je v duhu zrla rane, ki jih je sekal Črtomirov meč, ko je videla grozote, ki jih je porajalo poganstvo v svojih zadnjih bojih. Zbala se je sodbe Božje, zato je sklenila posvetiti svoje življenje edinole Bogu, darovati mu vse misli, zatreti želje po zemski sreči in se tako postaviti med nebo in zemljo kot posredovalka med bornim, v zmotah ječečim človeštvom in usmiljenim božanstvom.

Tol prevzame Črtomira. Heroizma Bogomilinega docela ne pojmi, ali njeno samozatajevanje se je doteknilo njegovega duha liki peroti orlove, ki se dviga k solncu, trde skale. V Bogomili vidi delovati tajno, nepremagljivo, nebeško moč. Ta zgled odpre zadnji zapah v njegovem srcu, razsvetli njegov um in docela upogne njegov tilnik — glava se mu sklone, krst opere njegovo dušo krvi in poganke teme.

Predno se ločita za vedno pota Črtomira in Bogomile, zapoje devica himno ljubezni, ki je močnejša od smrti:

Ljubezni prave ne poznā, kdor meni,
da vgnāiti jo more sreče jeza;
gorela v čistem, v večnem bo plameni
zdaj in ko mi odpade trupla peza;
v zakonu vender brani sad mi njeni
vživati z Bogom trdníša zaveza.
Odkrila se bo tebi unstran groba
ljubezni moje čistost in zvestoba.

Tudi Črtomiru se polagoma odkriva vsa lepota krščanstva, topa resignacija se umika tihemu notranjemu miru, nekdanji upi zamró v njegovih prsih in ko postane mašnik, gre med Slovence, da „do smrti tam preganja zmot oblake“. Neminljiva pa je podoba Bogomile, ki po besedah nekega ocenjevalca „Krstā“²⁾ „stoji med nebom in zemljo, med poganstvom in krščanstvom, med pohotnostjo in čistoto, med časom in večnostjo, med bojem in mirom, med maščevalnostjo in odpuščanjem — čista deva, simbol kulture, svobode, rešenja in lepote“. Prešeren sam je Bogomilo in Črtomira zasnoval kot simbola. Odtod dejstvo, da oba značaja v „Krstu“ nista ostro izrisana, ampak bolj naznačena; odtod lirski kolorit epa, odtod vznosen, ponekod svečana dikcija. Cel ep je slavošpev krščanstva, triumfalna himna one božje ljubezni, o kateri poje Dante v zadnji vrstici svoje „Divine Commedije“:

L' amor che muove il Sole e l' altre stelle.
(Ljubav, ki giblje solnce in vse zvezde.)

Franc Terseglav.

¹⁾ Tudi dr. Prijatelj pravi, da je Bogomila ljubila Črtomira s krščansko, „metafizično“ ljubeznijo. (Glej njegov essay „Franz Prešeren“ v 45. zvezku „Oesterreichische Rundschau“; sept. 1905.)

²⁾ Dr. E. L. v „Dom in Svetu“, št. 9. I. 1902.

Iz zgodovine Prešernovega spomenika. Na reliefih spomenika je hotel kipar g. Zajc upodobiti „Krst pri Savici“. Kaj je bilo bolj naravno, nego da je hotel upodobiti zato ravno — krst Črtomirov? A velemodrim liberalcem, ki so odločevali o spomeniku, je krst — smrdel. „To je klerikalno“ so rekli, in namestu krsta je moralo priti na relief objemanje in poljubovanje. Vsled tega pa je ves spomenik postal nepopoln, ker izraža s svojimi nagimi ženskami edino le erotični motiv pohotnosti, a višji motivi, ki jih bi hotel umetnik označiti, so morali izostati. Prešeren je takim kritikom zaklical: Le čevlje sodi naj kopitar! Tako ga s svojo neslanostjo preganjajo celo na spomeniku!

